

Aust-Agder utviklings- og kompetansefond (29.11.2019)

Saksdokumenter med vedlegg

Saksliste

Godkjenning av innkalling

Godkjenning av sakskart

Styresaker

57/19 Godkjenning av protokoll fra forrige styremøte 01.11.2019.	3
58/19 Oppfølging av tilskudd til 29.11.2019	11
59/19 Avkastning på fondets kapital per 31.10.19	19
60/19 Kapitalforvaltningsstrategi 2020 for Aust-Agder utviklings- og kompetansefond	24
61/19 Skifte av forvaltere i 2020	52
62/19 Sluttrapport fra Durapart AS vedr. prosjektet "Minoritetsspråklige menn i arbeid".	61
63/19 Mottatte søknader og henvendelser	79
64/19 Søknad fra Østre Agder Regionråd vedr. prosjektet "Helseklynge - struktur for kunnskapsløft for bedre helse og gode liv"	84
65/19 Møte- og aktivitetsplan 2020	106
66/19 Eventuelt til 29.11.2019	109

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 18/6427-108
Saksbehandler Lisbeth Ramsdal

Utvalg	Møtedato
Aust-Agder utviklings- og kompetansefond	29.11.2019

Godkjenning av protokoll fra forrige styremøte 01.11.2019.

1. FORSLAG TIL VEDTAK

Sekretariatet fremmer slikt forslag til vedtak:

Protokoll fra styremøte 01.11.2019 godkjennes.

Vedlegg

Møteprotokoll Aust-Agder utviklings- og kompetansefond 01.11.2019

Møteprotokoll

Aust-Agder utviklings- og kompetansefond

Dato: 01.11.2019
 Tid: 09:00
 Sted: Aust-Agder fylkeshus, møterom Vegår

Møtende medlemmer:

Navn	Funksjon
Morten Kraft	Styreleder
Bodil Slettebø	Nestleder
Kjetil Glimsdal	Styremedlem
Bente Christensen	Styremedlem
Sverre Valvik	Styremedlem
Oddvar Espegren	Styremedlem
Tormod Vågsnes	Varamedlem
	Signe Sollien Haugå

Fra administrasjonen møtte:

Navn	Stilling
John G. Bergh	Daglig leder
Dag Ole Teigen	Rådgiver
Gunnar Ånonsen	Rådgiver

Før møtet presenterte rådgiver Jonas Osland og rådgiver Ernst Hagen fra Gabler Investment Consulting forslag til kapitalforvaltningsstrategi for 2020 for Aust-Agder utviklings- og kompetansefond.

Arendal, 1. november 2019

Morten Kraft
Styreleder

Bodil Slettebø

Kjetil Glimsdal

Sverre Valvik

Bente Christensen

Oddvar Espegren

Tormod Vågsnes

John G. Bergh
Daglig leder

SAKSLISTE

Side

Godkjenning av innkalling

Godkjenning av sakskart

Styresaker

50/19	Godkjenning av protokoll fra forrige styremøte 13.09.2019.	5
51/19	Oppfølging av tildelte tilskudd til 01.11.2019	5
52/19	Avkastning på fondets kapital per 30.9.19	5
53/19	Sluttrapport fra Evje Folkehøgskole vedr. prosjektet "Folkehøgskolen Helse"	6
54/19	Sluttrapport fra Flumill AS vedr. prosjektet "Kompetanseutvikling om tidevannsenergi"	6
55/19	Sluttrapport fra NORCE vedr. prosjektet "Våre strender - vår velferd"	7
56/19	Eventuelt til 01.11.2019	7

Godkjenning av innkalling

Godkjenning av sakskart

Styresaker

50/19 Godkjenning av protokoll fra forrige styremøte 13.09.2019.

Sekretariatet fremmer slikt forslag til vedtak:

Protokoll fra styremøte 13.09.2019 godkjennes.

Møtebehandling i Aust-Agder utviklings- og kompetansefond 01.11.2019:

Sekretariatets forslag ble enstemmig vedtatt.

51/19 Oppfølging av tildelte tilskudd til 01.11.2019

Sekretariatet fremmer slikt forslag til vedtak:

Styret tar sak om tildelte tilskudd til etterretning.

Møtebehandling i Aust-Agder utviklings- og kompetansefond 01.11.2019:

Sekretariatets forslag ble enstemmig vedtatt.

52/19 Avkastning på fondets kapital per 30.9.19

Sekretariatet fremmer slikt forslag til vedtak:

Styret tar saken til etterretning.

Møtebehandling i Aust-Agder utviklings- og kompetansefond 01.11.2019:

Sekretariatets forslag ble enstemmig vedtatt.

53/19 Sluttrapport fra Evje Folkehøgskole vedr. prosjektet "Folkehøgskolen Helse"

Sekretariatet fremmer slikt forslag til vedtak:

Styret tar til etterretning sluttrapporten fra Evje Folkehøgskole vedr. prosjektet «Folkehøgskolen Helse».

Møtebehandling i Aust-Agder utviklings- og kompetansefond 01.11.2019:

Sekretariatets forslag ble enstemmig vedtatt.

54/19 Sluttrapport fra Flumill AS vedr. prosjektet "Kompetanseutvikling om tidevannsenergi"

Sekretariatet fremmer slikt forslag til vedtak:

Styret tar til etterretning sluttrapporten fra Flumill AS vedr. prosjektet «Kompetanseutvikling om tidevannsenergi».

Møtebehandling i Aust-Agder utviklings- og kompetansefond 01.11.2019:

Sekretariatets forslag ble enstemmig vedtatt.

55/19 Sluttrapport fra NORCE vedr. prosjektet "Våre strender - vår velferd"

Sekretariatet fremmer slikt forslag til vedtak:

Styret tar til etterretning sluttrapporten fra NORCE vedr. prosjektet «Våre strender – vår velferd».

Møtebehandling i Aust-Agder utviklings- og kompetansefond 01.11.2019:

Sekretariatets forslag ble enstemmig vedtatt.

56/19 Eventuelt til 01.11.2019

Møtebehandling i Aust-Agder utviklings- og kompetansefond 01.11.2019:

- Daglig leder orienterte om planlegging av studietur til San Sebastian i Nord-Spania i mai 2020. Det foreslås avreise 26. mai fra Kristiansand til Bilbao, og hjemreise 29. mai fra Bilbao.
- Styreleder orienterte om avtale med daglig leder i forbindelse med sekretariatsløsning etter at Aust-Agder fylkeskommune og Vest-Agder fylkeskommune slås sammen til Agder fylkeskommune 1.1.2020. Sekretariatet fratradte under behandlingen av denne orienteringen.

Styreleder fikk fullmakt til å inngå avtale med daglig leder.

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 18/6427-110
Saksbehandler Lisbeth Ramsdal

Utvalg	Møtedato
Aust-Agder utviklings- og kompetansefond	29.11.2019

Oppfølging av tilskudd til 29.11.2019

1. FORSLAG TIL VEDTAK

Sekretariatet fremmer slikt forslag til vedtak:

Styret tar sak om tildelte tilskudd til etterretning.

2. BAKGRUNN FOR SAKEN

I henhold til rutine for håndtering av tildelte tilskudd skal det ved hvert styremøte informeres om status angående del- eller sluttutbetalinger i de ulike prosjektene.

Tilsagn gitt i 2013

Ingen utbetalinger siden forrige styremøte på tilsagn gitt i 2013.

Tilsagn gitt i 2015

Ingen utbetalinger siden forrige styremøte på tilsagn gitt i 2015.

Tilsagn gitt i 2016

Ingen utbetalinger siden forrige styremøte på tilsagn gitt i 2016.

Tilsagn gitt i 2017

Ingen utbetalinger siden forrige styremøte på tilsagn gitt i 2017.

Tilsagn gitt i 2018

Sluttutbetaling til NORCE AS og prosjektet «Våre strender – vår velferd» med kroner 250.000.
Tilsagnsnummer 33/18.

Sluttutbetaling til Durapart AS og prosjektet «Minoritetsspråklige menn i arbeid» med kroner 137.717.
Tilsagnsnummer 35/18.

Tilsagn gitt i 2019

Ingen utbetalinger siden forrige styremøte på tilsagn gitt i 2019.

Vedlegg

AUST-ÅGDER UTVIKLINGS- OG KOMPETANSEFOND
Oversikt over tilsagn og utbetalinger, for tilsagn nye og videreføring gitt i 2016

Arkivert i arkivmappe: 2015/2206

Saksnr.	Søker/organisasjon	Prosjektnavn	Tilsagn		Tilsagnet utløper	Delutbetaling		Delutbetaling		Sluttutbetaling		Inndratt	Rest	Merknad
			(beløp)	max %		kroner	dato	kroner	dato	kroner	dato			
2016/8	NIBIO (Bioforsk Øst) - videreføring	Kompetanse og infrastruktur oppbygging innen resirkulerte systemer for samproduksjon av fisk	500 000		01.01.2019	500 000	10.05.2017					0		
2016/9	Agderforskning - videreføring	VRI 3, Nye stier på Agder	300 000		01.01.2019	300 000	26.03.2017					0		
2016/11	Teantec AS/IMS Group AS - videreføring	Team IMS 2019	675 000		01.01.2019					675 000	19.04.2017	0		
2016/12	US/Sørlandets kompetansefond -	Agderprosjektet - En god start for alle	2 100 000		01.01.2019					2 100 000	15.09.2016	0		
2016/49	Bevoteam - videreføring	Continua test- og sertifiseringscenter	795 000		01.01.2019	763 688	08.05.2017					31 312		
2016/21	UIA - videreføring	Stipendiatstilling i innovasjon	250 000		01.01.2019					250 000	02.03.2018	0		
2016/21	UIA - videreføring	Regionale tilpasninger	500 000		01.01.2019							500 000		
2016/22	UIA	Lokal fundamentering av et SFF for marin forskning i Agder	900 000		01.01.2019					900 000	15.01.2019	0		
2016/33	Nymo AS	Effektivitet i verdiskapning med fokus på kostnadseffektiv prosjektgjennomføring	1 100 000		01.01.2019					1 100 000	03.07.2019	0		Gitt utsettelse til 30.6.19
2016/34	Visit Sørlandet	Digitalt innovasjonsprogram for USUS bedrifter	500 000		01.01.2020							500 000		
2016/35	CFD Marine AS	Anvendelse av CFD for bygg og etendom	250 000		01.01.2019					250 000	20.12.2018	0		
2016/36	MacGregor Pusnes AS	MacGregor Pusnes offshore wind	900 000		01.01.2019	830 466	17.04.2019					69 534		
2016/37	Panterra AS	Hvordan ivareta konkuransenfortrinnet ved kraftig vekst og organisatoriske endringer	500 000		01.01.2019					500 000	23.04.2019	0		
2016/38	Envirotech Solutions AS	DataHeat	500 000		01.01.2019	250 000	09.03.2016	125 000	02.09.2016	125 000	05.04.2017	0		
2016/40	SynSel Skandinavia	Forstudie og konsekvensutredning for Jordøya	1 100 000		01.01.2020							1 100 000		Tilskuddet overført til Biozin. Frist forlenget til 1.1.2020 jf. søknad og dialog mellom daglig leder og styreleder.
2016/41	GCE Node	SFI Mechatronics PhDs Kompetanseløft for teknologiindustrien på Sørlandet	560 000		01.01.2020							560 000	0	Inndratt ref sak 16/41, ikke gjennomført.
2016/44	Skild AS	Multi access tool	100 000		01.01.2020							100 000	0	Gitt adm. utsettelse til 01.01.2020
2016/44	Sørlandsporten	Innovation through design and entrepreneurship	400 000		31.01.2019					265 000	15.04.2019	135 000	0	
2016/44	Næringshage/Beyond Risar												0	
	Sum totalt		11 930 000			2 644 154		125 000		6 165 000		764 534	2 995 846	

AUST-AGDER UTVIKLINGS- OG KOMPETANSEFOND

Oversikt over tilsagn og utbetalinger, for tilsagn nye og videreføring gitt i 2017

Arkivert i arkivmappe: 16/11534

Saksnr:	Søker/organisasjon	Prosjektnavn	Tilsagn	Tilsagnet	Delutbetaling		Delutbetaling		Delutbetaling		Delutbetaling		Sluttbetaling		Inndratt	Rest	Merknad
			(beløp)	utløper	kroner	dato	kroner	dato	kroner	dato	kroner	dato	kroner	dato			
17/9	UIS	Agderprosjektet	1 600 000	01.01.2020									1 600 000	20.09.2017		0	
17/10	UIA - Videreføring	Stipendiattstilling i innovasjon	300 000	01.01.2020									300 000	02.03.2018		0	
17/10	UIA - Videreføring	Regionale tilpasninger til nasjonale utf	120 000	01.01.2020												120 000	
17/11	USUS AS - Videreføring	Digitalt Innovasjonsprogram for USUS b	500 000	01.01.2020												500 000	
17/12	Egde Consulting AS - Vid	Continua test- og sertifiseringssenter	1 400 000	01.01.2020												1 400 000	
17/13	Envirotech Solution - Vi	Dataheat	500 000	01.01.2020	125 000	02.03.2017	125 000	05.07.2017	125 000	14.11.2017			125 000	06.03.2018		0	
17/27	CIEM	KriseSIM, Virtuelt	185 000	01.01.2020									185 000	15.10.2018		0	Utbet 370.000 Refundert 185.000
17/28	Agderforskning	Samhandling mot barnefattigdom	300 000	01.01.2020									300 000	07.03.2017		0	Utbet 600.000 Refundert 300.000
17/29	Refugee AS	Refugee Home - Bedre levekår gjennom raskere integrering	375 000	01.01.2020	95 000	13.05.2017	102 500	16.08.2017	67 000	13.10.2017	21 000	30.01.2018				89 500	
17/30	Agderforskning	Aktiv på dagtid - økt livskvalitet og veien tilbake til arbeid	500 000	01.01.2020	250 000	06.03.2018							250 000	14.09.2018		0	Utbet 1.000.000 Refundert 500.000
17/31	Oxford Research	Mangfold og økonomisk utvikling	200 000	01.01.2020									200 000	26.02.2018		0	Sparebanken utbetaler direkte, jf. e-post 7.2.19
17/32	Oxford Research	Integrering og sivilsamfunn	170 000	01.01.2020									170 000	26.02.2018		0	Sparebanken utbetaler direkte, jf.
17/33	KS Agder	I jobb i Agderkommunene - innvandrere og unge menn en del av løsningen for kommunens	230 000	01.01.2020												230 000	
17/34	Agderforskning	Forprosjekt om innvandrerkvinner og arbeidsliv i Aust-Agder	150 000	01.01.2020	50 000	10.04.2017							100 000	19.08.2019		0	Utbet 300.000 Refundert 150.000
																0	
																0	
	Sum totalt		6 530 000			395 000		102 500					1 205 000		0	2 339 500	

AUST-AGDER UTVIKLINGS- OG KOMPETANSEFOND

Oversikt over tilsagn og utbetalinger, for tilsagn nye og videreføring gitt i 2018

Arkivert i arkivmappe: 17/9915

Saksnr:	Søker/organisasjon	Prosjektnavn	Tilsagn (belep)	Tilsagnet utløper	Delutbetaling		Delutbetaling		Delutbetaling		Delutbetaling		Sluttutbetaling		Inndratt	Rest	Merknad
					kroner	dato	kroner	dato	kroner	dato	kroner	dato	kroner	dato			
04/18	UIS	Agderprosjektet	1 600 000	01.01.2021									1 600 000	10.12.2018		0	
05/18	Edige consulting - videreføring	Continua test- og sertifiseringssenter	1 400 000	01.01.2021												1 400 000	
06/18	UIA - Videreføring	Stipendiatstilling i innovasjon	61 500	01.01.2021									61 500	02.03.2018		0	
06/18	UIA - Videreføring	KriseSIM, Virtuelt treningsverktøy for k	250 000	01.01.2021	90 000	15.10.2018										160 000	Utbet 180.000 Refundert 90.000
07/18	Agderforskning - videreføring	SAMBA SKOLE - Samhandling mot barnefattigdom	300 000	01.01.2021									300 000	12.06.2018		0	har også utbetalt 300.000 direkte til Agderforskning, jf. e-
08/18	Envirotech Solution - videreføring	Dataheat i jobb i Agderkommunene -	500 000	01.01.2021	125 000	06.03.2018							375 000	25.04.2019		0	
09/18	KS Agder - videreføring	innvandrere og unge menn en del av	285 000	01.01.2021												285 000	
10/18	Oxford Research - videreføring	Integrering og sivilsamfunn	175 000	01.01.2021									175 000	14.05.2019		0	
11/18	Oxford Research - videreføring	Integrering som virkemiddel for verdskapning og innovasjon	250 000	01.01.2021									250 000	14.05.2019		0	
29/18	FK Jerv og Blåkors	Holdningskampanjer	290 000	01.01.2021	130 000	19.10.2018	75 000	17.12.2018	85 000	15.08.2019						0	Utbet 260.000 Refundert 130.000
30/18	UIA	Innføring av velferdsteknologi, Agder	180 000	01.01.2021												180 000	
31/18	UIA	Flyktningebarns møte med barnehager og lokalmiljøer på Agder	125 000	01.01.2021												125 000	Sparebanken gikk inn 6.4.18
33/18	Agderforskning	Våre strender - vår velferd	500 000	01.01.2021	250 000	07.11.2018							250 000	01.11.2019		0	
34/18	Evjeklinikken AS	Ny livsstil - Ung Folkehelse - Folkehøgskolen Helse	375 000	01.01.2021	280 000	04.01.2019							95 000	30.10.2019		0	Utbet 560.000 Refundert 280.000
35/18	Durapart AS	Minoritetsspråklige menn i arbeid	320 000	01.01.2021	137 717	18.11.2019										182 283	Rest inndras
36/18	Fafo	Virksomheters samfunnsansvar og likestilt arbeidsliv	200 000	01.01.2021												200 000	Sparebanken gikk inn 6.4.18
37/18	Refugee AS	Refugee	515 000	01.01.2021												515 000	
	Sum totalt		7 326 500		1 012 717		75 000						3 106 500			3 132 283	

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 18/6427-121
Saksbehandler Gunnar Magne Anonsen

Utvalg	Møtedato
Aust-Agder utviklings- og kompetansefond	29.11.2019

Avkastning på fondets kapital per 31.10.19

1. FORSLAG TIL VEDTAK

Sekretariatet fremmer slikt forslag til vedtak:

Styret tar saken til etterretning.

2. BAKGRUNN FOR SAKEN

Ved inngangen til 2019 hadde Aust-Agder utviklings og kompetansefond (AAUKF) en markedsverdi på 444,9 mill. kroner. AAUKF hadde ved utgangen av oktober 2019 en markedsverdi på 486,2 mill. kroner.

Markedsverdien av aktivaklassene per 31.12.2018, kjøp og salg av andeler, verdiendringer og markedsverdi av aktivaklassene per 31.10.2019 går fram av etterfølgende tabell.

Tabellen viser markedsverdi av porteføljen per 31.12.2018, kjøp og salg siden 31.12.2018, verdiendring siden 31.12.2018 og markedsverdi per 31.10.2019.

Beløp i mill. kroner.

	Markedsverdi 31.12.2018	Kjøp/ salg	Verdiendring	Markedsverdi 31.10.2019
Norske aksjer	28,0	0,0	3,4	31,4
Globale aksjer	65,1	-3,0	19,6	81,7
Globale aksjer valutasikret	63,4	0,0	12,0	75,4
Aksjer framvoksende markeder	11,6	-1,0	2,3	12,9
Eiendom	71,1	-2,4	2,7	71,3
Bank	34,1	-31,1	0,0	3,1
Norske obligasjoner	59,0	33,5	3,2	95,7
Globale obligasjoner	112,6	-4,0	6,1	114,7
Sum	444,9	-7,9	49,1	486,2

Salg av Lansdowne og kjøp av AKO ble foretatt i månedsskiftet des./jan. På grunn av dette er det et betydelig beløp på bankkonto 31.12.2018 fordi transaksjonen ikke var fullført på det tidspunkt. 33,7 mill. kroner ble reinvestert i DNB Obligasjon III i begynnelsen av januar.

I begynnelsen av juli ble det solgt globale aksjer for 4,0 mill. kroner (Ardevora og TT), som ble tillagt bankkontoen for å styrke likviditeten.

Styret vedtok i kapitalforvaltningsstrategien for 2019 følgende sammensetning av porteføljen:

Aktivaklasse	Andel	Fond	Andel av portefølje
Norske aksjer	6 %	Danske Invest Norske Aksjer Inst. II Solsten Norwegian Equities Fund	3,0 % 3,0 %
Globale aksjer	31%	Ardevora Global Equity Fund (ikke valutasikret) AKO Global L/O H2N CF2 s 16 18 (valutasikret) Lansdowne Dev. Mkt. L/O SRI H2N (valutasikret)	15,5 % 7,75% 7,75%
Aksjer framvoksende markeder	3 %	TT Emerging Market Equity	3,0 %
Eiendom	15 %	DNB Scand Prop Fund 4 KS Aberdeen eiendom Norge	10 % 5%
Bank	1 %	Sparebank 1 SR-Bank	1 %
Norske obligasjoner	20%	DNB Obligasjon (III)	20%
Globale obligasjoner	24 %	Pimco Global IG Credit Bond Fund Templeton Global Bond Fund BlueBay IG Euro Agg Bond Fund	8,0 % 8,0 % 8,0 %

Strategien inneholder regler for sammensetning av porteføljen og eventuelt rebalansering.

Porteføljen er nå sammensatt etter strategi for 2019. Rebalansering skal fra 2019 foretas om nødvendig månedlig etter følgende modell:

Aktivaklasse	Intervall % av portefølje			Beholdning
	Minimum	Normal	Maksimum	Per 31.10.2019
Norske Aksjer	5,0	6,0	7,0	6,4
Globale aksjer	14,0	15,5	17,0	16,8
Globale aksjer valutasikret	14,0	15,5	17,0	15,5
Aksjer framvoksende markeder	2,0	3,0	4,0	2,7
Eiendomsfond	12,0	15,0	18,0	14,7
Bankinnskudd	0,0	1,0	2,0	0,6
Norske obligasjoner	18,0	20,0	22,0	19,7
Utenlandske obligasjoner	22,0	24,0	26,0	23,6

Ingen av aktivklassene er utenfor vedtatt intervall per 31.10.2019. Det skal derfor ikke foretas rebalansering per 31.10.2019. Det bemerkes at globale aksjer nå har nærmet seg grensen for rebalansering.

3. NÆRMERE OM AVKASTNINGEN

Følgende tabell viser at det er en samlet avkastning på 6,8 mill. kroner i oktober måned. Videre er det en gjennomsnittlig avkastning for fondet i oktober på 1,4 %. Referanseindeksen viser en gjennomsnittlig avkastning i oktober på 1,2 %. Dette gir en avkastning 0,2 %-poeng over indeks. For hver enkelt aktivaklasse fordeler det seg slik:

Tabellen viser avkastning i millioner kroner, gjennomsnittlig avkastning i prosent for porteføljen, gjennomsnittlig avkastning for indeks i prosent og meravkastning for porteføljen i forhold til indeks for oktober måned.

	Avkastning (MNOK)	Avkastning (%)	Indeks (%)	Meravkastning (%)
Norske aksjer	0,5	1,5	1,7	-0,3
Globale aksjer	3,1	4,0	3,8	0,2
Globale aksjer valutasikret	2,3	3,2	2,0	1,2
Aksjer framvoksende øk.	0,6	4,8	5,3	-0,5
Eiendom	0,1	0,2	0,2	0,0
Pengemarked	0,0	0,2	0,1	0,1
Norske obligasjoner	0,0	0,0	-0,1	0,2
Globale obligasjoner	0,1	0,1	-0,2	0,3
Sum	6,8	1,4	1,2	0,3

Følgende tabell viser at det er en samlet avkastning på 49,1 mill. kroner de ti første måneder i 2019. Videre er det en gjennomsnittlig avkastning per 31.10.2019 på 11,1 %.

Referanseindeksen viser en gjennomsnittlig avkastning på 10,8 %. Dette gir en avkastning 0,3 %-poeng over indeks. For hver enkelt aktivaklasse fordeler det seg slik:

Tabellen viser avkastning i millioner kroner per 31.10.2019, samt gjennomsnittlig avkastning i prosent for porteføljen, gjennomsnittlig avkastning for indeks i prosent og meravkastning for porteføljen i forhold til indeks de ti første måneder.

	Avkastning (MNOK)	Avkastning (%)	Indeks (%)	Meravkastning (%)
Norske aksjer	3,4	12,1	14,3	-2,2
Globale aksjer	19,6	30,4	27,0	3,4
Globale aksjer valutasikret	12,0	18,9	19,5	-0,7
Aksjer framvoksende øk.	2,3	20,1	17,4	2,7
Eiendom	2,7	3,8	3,8	0,0
Pengemarked	0,0	1,5	0,9	0,6
Norske obligasjoner	3,2	3,4	1,9	1,5
Globale obligasjoner	6,1	5,6	7,4	-1,9
Sum	49,1	11,1	10,8	0,3

Totalporteføljen har siden oppstart av forvaltningen i mai 2004 og frem til og med oktober 2019 en årlig avkastning på 6,4 % og en årlig meravkastning på 1,0 %.

4. KONKLUSJON

Oktober ble nok en god måned i aksjemarkedene. Flere av de internasjonale børsene steg til «all time high»-nivå. Utviklingen i USA var relativt god. Handelskrigen mellom USA og Kina fortsetter, men det har nå skjedd en viss bedring i forhandlingsmiljøet. I euro-landene viser økonomiske indikatorer fortsatt en svak utvikling, selv om denne ser ut til å ha flatet noe ut. Brexit-sagaen fortsetter, men risikoen for en hard Brexit (uten avtale) ser ut til å ha blitt kraftig redusert. EU-kommisjonen har gitt en utsettelse på uttreden til 31. januar 2020, og i mellomtiden skal det holdes nyvalg i Storbritannia 12. desember.

Sentralbanken i USA (Fed) kuttet renten med 0,25 prosentpoeng i oktober, mens renten ble holdt uendret i euro-landene og i Norge, hvor kronen fortsatt holder seg svak. De lange rentene har imidlertid steget både i Norge og internasjonalt, noe som presser avkastningen i rentemarkedet.

Selv med den gode utviklingen hittil i år er det fortsatt vanskelig å si noe sikkert om hva avkastningen for fondet vil bli for 2019 – selv om det unektelig ser bra ut fortsatt. Den økonomiske oppgangen har stort sett vart siden finanskrisen, og rentesenkninger nylig tolkes av mange som at oppgangen kan nærme seg slutten.

De ti første måneder har en samlet avkastning på 49,1 mill. kroner eller 11,1 %. Alle aktivaklasser unntatt globale aksjer valutasikret, norske aksjer og globale obligasjoner har meravkastning i forhold til indeks. Ser en på enkeltpapirer, har Danske Invest (-4,5 %), Arctic (-0,1 %), Lansdowne (-12,2 %) og Templeton (-8,0 %) mindreavkastning.

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 18/6427-124
Saksbehandler Gunnar Magne Ånonsen

Utvalg	Møtedato
Aust-Agder utviklings- og kompetansefond	29.11.2019

Kapitalforvaltningsstrategi 2020 for Aust-Agder utviklings- og kompetansefond

1. FORSLAG TIL VEDTAK

Sekretariatet fremmer slikt forslag til vedtak:

1. Vedlagte forslag til kapitalforvaltningsstrategi for Aust-Agder utviklings- og kompetansefond for 2020 vedtas.
2. Daglig leder gis fullmakt til å oppdatere avsnitt 4.2 Bufferkapital og avsnitt 6.1 Aktivasammensetning når regnskapet for 2019 er godkjent.

2. BAKGRUNN FOR SAKEN

Kapitalforvaltningsstrategien forutsetter at en årlig foretar en vurdering av denne. I kontrakten for rapportering og oppfølging av forvaltere som ble inngått med Gabler Investment Consulting AS (GIC), er det forutsatt at rådgiver årlig skal gå gjennom fondets kapitalforvaltningsstrategi og komme med forslag til eventuelle justeringer. Rådgiver skal også delta på ett styremøte vedrørende kapitalforvaltningsstrategien.

Kapitalforvaltningsstrategien 2019 for Aust-Agder utviklings- og kompetansefond ble behandlet av styret i møte 23. november 2018. Styret vedtok da følgende:

1. *Vedlagte forslag til Kapitalforvaltningsstrategi for Aust-Agder utviklings- og kompetansefond for 2019 vedtas.*
2. *Daglig leder får fullmakt til å oppdatere avsnitt et og to under «6.1 Aktivassammensetning» når regnskapet for 2018 er godkjent.*

3. FORSLAG TIL LØSNING OG KONSEKVENSER

På styremøte 1. november 2019 hadde rådgiver Jonas Osland og rådgiver Ernst Hagen fra GIC en gjennomgang av deres forslag til kapitalforvaltningsstrategi for 2020. GIC har videre oversendt et revidert forslag til endringer i kapitalforvaltningsstrategien. Dokumentet følger vedlagt.

De endringene som ble foretatt i fjor for 2019 var litt større enn vanlig, da en anså det nødvendig med en litt større revisjon av innholdet for å oppdatere reglementet til kapitalmarkedet. Det ble imidlertid for 2019 ikke gjort endringer i de strategiske vektene for de ulike aktivaklasser. En fant at en ikke burde endre risikoprofilen i et usikkert kapitalmarked.

For 2020 foreslås en noe annen tilnærming. Det blir ikke foreslått noen endringer i første del av strategidokumentet, slik at kap. 1-5 blir stående som nå. Derimot foreslås risikoprofilen økt noe under kap. 6. Forvaltningsstrategi for 2020. Dette innebærer at aksjeandelen økes med fem prosentpoeng til 45, mens andelen norske obligasjoner reduseres tilsvarende til 15 %. Dessuten innebærer forslaget at en innenfor aktivaklassen for aksjer gjør en noe annen allokering til ulike fond, bl.a. ved å halvere andelen for norske aksjer (fra 6 til 3 %) og øke internasjonale aksjer med 7 prosentpoeng. Dette innebærer også at andelen aksjer i fremvoksende markeder økes med ett prosentpoeng til 4. Dette er et justert forslag sammenlignet med det som ble presentert på styremøtet 1.11.2019.

Bakgrunnen for forslaget er at en ønsker å ha mulighet for en noe større avkastning i dagens marked ved å øke aksjeandelen, samtidig som en ser at rentemarkedet med fallende renter ser ut til å redusere utsiktene for avkastning i obligasjoner. Det er også et moment at bufferkapitalen i AAUKF nå er på et slikt nivå at det anses forsvarlig å øke risikoprofilen noe.

Ad pkt.6.1 Aktivasammensetning.

Ovenstående innebærer at en for 2020, i samsvar med forslaget fra GIC, legger til grunn følgende vekter for de ulike aktivaklassene:

Norske aksjer/aksjefond	3 %
Utenlandske aksjer/aksjefond	38 %
Aksjer i fremvoksende markeder	4 %
Sum aksjer	45 %
Norske obligasjoner	15 %
Utenlandske obligasjoner	24 %
Sum obligasjoner	39 %
Eiendomsfond	15 %
Bankinnskudd	1 %

Avsnitt ett og to under pkt. 6.1 er oppdatert med 2018-tall. Dette vil ut fra avkastningssituasjonen i 2019 kunne være misvisende. Sekretariatet ber om fullmakt til å oppdatere avsnitt ett og to når regnskapet for 2019 foreligger. Dette vil for øvrig også gjelde for omtalen av bufferkapital i pkt. 4.2

Tabellen nedenfor viser den foreslåtte strategiske sammensetning av aktivaklasser for 2020, og frihetsgrader for de ulike aktivaklassene i porteføljen etter foreslåtte endringer:

Aktivaklasse	Normalposisjon Strategisk vekt	Frihetsgrader	
		Minimum	Maksimum
Norske aksjer/aksjefond	3 %	2 %	4 %
Utenlandske aksjer/aksjefond	38 %	35 %	41 %
Aksjer i fremvoksende markeder	4 %	3 %	5 %
Sum aksjer	45 %	42 %	48 %
Norske obligasjoner	15 %	13 %	17 %
Utenlandske obligasjoner	24 %	22 %	26 %
Sum obligasjoner	39 %	36 %	42 %
Eiendomsfond	15 %		
Bankinnskudd	1 %	0 %	2 %
SUM	100 %		

Endringen i fordelingen på aktivaklasser får også følger for referanseindeksen, som er foreslått endret tilsvarende.

I tillegg foreslår GIC å erstatte begrepet «omløpsobligasjon» med «obligasjon». Dette er mer i samsvar med vanlig ordbruk i bransjen, og det ligger implisitt i begrepet «obligasjon» at dette er et verdipapir som omsettes i et marked.

4. KONKLUSJON

Det foreslås endringer under pkt. 6.1 Aktivasammensetning i kapitalforvaltningsstrategien for 2020. Endringen innebærer at aksjeandelen økes fra 40 til 45 %, mens andelen norske obligasjoner reduseres tilsvarende, fra 20 til 15 %. I tillegg reduseres andelen av norske aksjer fra 6 til 3 %, som i stedet tilføres globale aksjer og aksjer i fremvoksende markeder.

Sekretariatet er enig i GICs forslag til ny kapitalforvaltningsstrategi for 2020, og tilrår at vedlagte forslag til kapitalforvaltningsstrategi for Aust-Agder utviklings- og kompetansefond for 2020 vedtas.

Vedlegg

Kapitalforvaltningsstrategi 2020 - utkast_
kapitalforvaltningsstrategi-2019-etter-styremotet-med-opptatert-stresstest

UTKAST KAPITALFORVALTNINGSSTRATEGI 2020

FOR

AUST-AGDER UTVIKLINGS- OG KOMPETANSEFOND

1. INNLEDNING	3
1.1 Formål	3
1.2 Organisering og ansvar	4
2 SENTRALE BEGREPER	4
2.1 Risiko	4
2.2. Andre sentrale begreper	5
3 Plasseringsalternativer/aktivaklasser	5
3.1 Bankinnskudd	5
3.2 Pengemarkedsplasseringer/sertifikater	6
3.3 Obligasjoner	6
3.4 Aksjer	6
3.5 Eiendom	7
3.6 Andre plasseringer	7
4 RETNINGSLINJER	8
4.1 Grunnkapital	8
4.2 Bufferkapital	8
4.3 Bruk av avkastning	9
4.4 Etske retningslinjer for aksjeinvesteringer:	9
5 KAPITALFORVALTNINGEN	9
5.1 Vurderingskriterier	9
5.2 Rapporteringsrutiner	9
6 FORVALTNINGSSTRATEGI FOR 2019	10
6.1 Aktivasammensetning	10
6.2 Øvrige begrensninger for fondets investeringer:	11

1. INNLEDNING

1.1 Formål

Aust-Agder utviklings- og kompetansefond er en stiftelse. I Stiftelsesloven av 2001 finner vi følgende om kapitalforvaltning:

*” § 18 Forvaltning av stiftelsens kapital
Stiftelsens kapital skal forvaltes på en forsvarlig måte, slik at det til enhver tid tas tilstrekkelig hensyn til sikkerheten og mulighetene for å oppnå en tilfredsstillende avkastning for å ivareta stiftelsens formål”*

I stiftelsens vedtekter §6 Grunnkapital og forvaltning av denne heter det:

”Stiftelsens grunnkapital består av den ved stiftelsen innskutte kapital, og senere innbetalt beløp til sammen kr 244 000 000 og er urørlig:

Fra den enkelte stifter er det skutt inn slik kapital:

Kommune:	Beløp:
Bykle	2.000.000
Valle	1.000.000
Bygland	500.000
Evje og Hornes	1.000.000
Iveland	500.000
Birkenes	4.000.000
Lillesand	20.000.000
Grimstad	80.000.000
Arendal	120.000.000
Froland	4.500.000
Åmli	1.000.000
Vegårshei	500.000
Tvedestrand	5.000.000
Gjerstad	2.000.000
Risør	2.000.000

Stiftelsens grunnkapital og evt. øvrige midler forvaltes av stiftelsens styre som også er ansvarlig for at regnskapsplikten oppfylles.

Stiftelsens kapital skal til enhver tid forvaltes slik at sikkerheten ivaretas på en fullt ut forsvarlig måte i forhold til formålet, og at avkastningen blir tilfredsstillende for å ivareta formålet. Styret kan overlate den daglige forvaltning til sekretariatet eller profesjonelle forvaltere etter anbud og etter en av styret fastsatt forvaltningsstrategi. Ved forvaltningen skal det så langt som råd er tas etiske hensyn.

Stiftelsen kan ikke ta opp lån, stille garanti eller lignende.

Minst en tiendedel av kapitalavkastningen skal normalt legges til grunnkapitalen hvert år, og alltid slik at grunnkapitalen opprettholder sin realverdi. Den øvrige avkastning kan brukes det enkelte år til å fremme stiftelsens formål eller tillegges et fond som kan benyttes senere år.

Hvis stiftelsens eiendeler har sunket i verdi slik at grunnkapital er angrepet, kan årlig utbetaling ikke finne sted før grunnkapitalen igjen er opprettet.”

Forvaltning av kapitalen til Aust-Agder utviklings- og kompetansefond er en sentral oppgave som legger grunnlag for følge opp målsettingen med fondet slik det fremgår av vedtektene § 4.

Dette dokumentet skal gi retningslinjer og føringer som skal gjelde for kapitalforvaltningen for Aust-Agder utviklings- og kompetansefond. Det skal også gi uttrykk for de målsettinger som bør knyttes til kapitalforvaltningen og plasseringsprodukter som skal benyttes for å oppnå de ønskede målsettingene.

Kapitlene 1-5 er av generelle karakter. Kapittel 6 inneholder den konkrete kapitalforvaltningsstrategien for det enkelte år. Dette kapitlet bør være gjenstand for vurderinger og justeringer minst en gang i året. I dette dokumentet presenteres strategien for 2018.

1.2 Organisering og ansvar

Fordeling av ansvar mellom styret og sekretariatet i Aust-Agder utviklings- og kompetansefond er hjemlet i lov om stiftelser og stiftelsens vedtekter.

Dette innebærer bl.a. at styret som ledd i kapitalforvaltningen

- har ansvaret for at stiftelsens midler forvaltes på en forsvarlig måte og slik at avkastningen blir tilfredsstillende for å ivareta stiftelsens formål.
- vedtar strategi for kapitalforvaltningen og alle senere endringer og justeringer i denne.
- er ansvarlig for å fastsette eventuelle instruksjoner og innføre forsvarlige kontrollsystemer og rutiner for kapitalforvaltningen.
- foreta evaluering av strategien etter behov.

Sekretariatet har ansvar for den daglige forvaltning. Plasseringer av ekstraordinær karakter skal behandles av styret.

Sekretariatet skal føre tilsyn med de kapitalforvaltere som er engasjert av styret og rapportere allokering av midlene og løpende resultatutvikling til styret på hvert styremøte.

2 SENTRALE BEGREPER

2.1 Risiko

Aust-Agder utviklings- og kompetansefond er opptatt av å få en tilfredsstillende avkastning på sin kapital. Samtidig er en opptatt av at kapitalen forvaltes på en slik måte at sikkerheten ivaretas på en forsvarlig måte. Risiko og risikoprofil er sentrale begreper i den sammenheng. De ulike typer finansiell risiko kan grupperes på følgende måte:

Kredittrisiko

Risiko for tap som følge av at motpart i en derivatkontrakt eller en låntaker ikke betaler tilbake hele eller deler av lånet (inkludert rentene).

Likviditetsrisiko

Risiko for at eiendeler ikke kan omsettes nær markedsverdi (transformeres til kontanter) i løpet av en avgrenset tidsperiode.

Renterisiko

Risiko for endring i verdien på eiendeler, gjeld, egenkapital og sikringsforretninger (derivatkontrakter) som følge av renteendringer. Eksempelvis går verdien av plasseringer i rentebærende verdipapirer opp dersom renten går ned.

Valutarisiko

Risiko for endring i verdien på eiendeler, gjeld, egenkapital og sikringsforretninger (derivatkontrakter) som følge av endring i valutakurser.

Administrativ/operasjonell risiko

Risiko for at man internt (eller hos motpart i transaksjoner) ikke har tilstrekkelig kompetanse/-bemanning, systemer, rutiner, samt ressurser generelt til å fastsette og implementere strategien for finansforvaltning / faren for at noe går galt.

2.2. Andre sentrale begreper**Durasjon**

Et begrep for løpetid der man også tar hensyn til når obligasjonen har rente- og avdragsbetalinger. Begrepet gir dermed uttrykk for når långiver får tilbake de pengene han har lånt ut.

Rentefølsomhet/-volatilitet

Et verdipapirs rentefølsomhet viser den mulige endring i verdipapirets verdi ved en renteendring på ett (1) prosentpoeng. Rentefølsomhet kan regnes på enkeltpapirer og som gjennomsnitt for hele porteføljer. Verdipapirer med lang løpetid har stor rentefølsomhet og er utsatt for store kursbevegelser ved endringer i markedsrenten.

Volatilitet gir tilsvarende et uttrykk for hvor mye obligasjoner eller aksjer kan svinge rundt sin egen antatte trend. Stor volatilitet innebærer at markedsverdien endres i betydelig grad mer enn trenden i markedet.

Standardavvik

Når vi beregner den forventede avkastningen for en investering, finner vi hvor «tyngden» av mulige avkastningsutfall vil ligge. Standardavviket gir informasjon om variabilitet eller spredningen i avkastningen.

3 PLASSERINGSALTERNATIVER/AKTIVAKLASSER

Nedenfor følger en oversikt over de ulike plasseringsalternativene som foreligger

3.1 Bankinnskudd

Innskudd i bank regnes som en plassering med svært lite risiko og høy grad av likviditet. Avkastningen på slike plasseringer får en forholdsvis umiddelbar tilpasning til den rentesituasjon som gjelder ellers i samfunnet. Bankinnskudd kan også plasseres på termin. Dette innebærer at renten for en avtalt periode fastsettes på forhånd. Banker tilbyr denne plasseringsform for perioder på inntil et år.

3.2 Pengemarkedsplasseringer/sertifikater

Plassering i pengemarkedet kan enten gjøres i enkeltsertifikater eller i pengemarkedsfond som i realiteten er en sammensetning av enkeltsertifikater. Et sertifikat er et rentebærende papir med løpetid på inntil ett år, eller i realiteten en kortsiktig obligasjon (beskrives i d. f.).

Risikoen med plassering i pengemarkedet knyttes til utsteder av det enkelte rentepapir.

3.3 Obligasjoner

Obligasjoner er rentebærende papirer med løpetid over ett år. For andre obligasjoner enn statsobligasjoner vil det alltid være kreditrisiko. Det kan videre være hensiktsmessig å skille mellom følgende:

Omløpsobligasjoner er et markedsbasert finansielt omløpsmiddel. Dersom markedsrenten stiger, vil en obligasjon med en rente fastsatt på et tidligere tidspunkt gi en ugunstig avkastning for obligasjonseier. Verdien på obligasjonen synker. Omvendt når renten ellers går ned, da stiger obligasjonens verdi.

Det er løpetiden på obligasjonen som avgjør i hvor stor utstrekning obligasjonen synker eller stiger i verdi. Lang bindingstid gir stort verdifall, og omvendt.

En obligasjon som planlegges holdt helt til forfall kan regnskapsmessig klassifiseres som anleggsmiddel (anleggsobligasjon). Uavhengig av hvorvidt markedsrenten går opp eller ned, gir den enkelte obligasjon regnskapsmessig en fast årlig avkastning, tilsvarende obligasjonens effektive rente på kjøpstidspunktet. Anleggsobligasjoner vil være et virkemiddel for å stabilisere det regnskapsmessige resultatet.

Plasseringen i obligasjoner kan også gjøres i obligasjonsfond som i realiteten er en sammensetning av enkeltobligasjoner.

Plassering av obligasjoner kan gjøres både i norske og globale obligasjoner. Globale obligasjoner bidrar til å øke diversifiseringen på porteføljen. Videre vil en få tilgang til et større og bredere marked enn det norske. Innenfor globale obligasjoner kan det plasseres i Investment Grade obligasjoner, som er globale obligasjoner med en kredittrating lik eller bedre enn BBB-, Statsobligasjoner utstedt av OECD-land, High Yield obligasjoner, som er globale obligasjoner med en kredittrating lavere enn BBB-, samt obligasjoner utstedt av fremvoksende land, såkalt emerging market debt. Som følge av valutarisiko bør investeringer i globale obligasjoner valutasikres.

3.4 Aksjer

Aksjeplasseringer skjer i utgangspunktet med en udefinert tidshorisont, i og med at man fortløpende kan velge å realisere de aktuelle aksjene. Det er godt historisk belegg for å si at man i et lengre tidsperspektiv får en risikopremie ved å investere i aksjer fremfor i andre typer aktiva.

Den naturlige motposten til den forventede risikopremien, er faren for de mer kortsiktige fluktasjoner i aksjenes verdi. Slike svingninger kan være betydelige fra det ene året til det andre. Ved investeringer i aksjer bør man legge et langsiktig perspektiv til grunn.

Norske aksjer

Norske aksjer inndeles i aksjer som er notert på Oslo Børs og aksjer som ikke er børsnotert

(unoterte). I tillegg kommer grunnfondsbevis, som er et verdipapir som primært utstedes av sparebanker.

Globale aksjer

En bredt sammensatt portefølje av globale aksjer vil innebære risikoutjevning i forhold til plassering i norske aksjer. Dette fordi konjunkturer i enkeltmarkeder avdempes når verdensmarkedet ses under ett.

Volatiliteten i en sammensatt portefølje av globale aksjer vil normalt være lavere enn for en norsk portefølje.

Aksjefond

Hvis omfanget av en aksjefondportefølje er begrenset, spesielt med tanke på nominelle kroneverdier, kan plasseringer i aksjefond være et aktuelt alternativ. Med en liten portefølje av enkeltaksjer vil det være vanskelig å oppnå en hensiktsmessig diversifisering på porteføljen.

I aksjefond vil man oppnå en portefølje av aksjer satt sammen etter en fastsatt investeringsprofil som skal gjelde for det aktuelle fond. Fondsforvalter får en fastsatt provisjon som avregnes løpende i verdiutviklingen på fondet.

Aksjer i fremvoksende markeder

Fremvoksende markeder kan refereres til markeder som enda ikke er ferdig utviklet og som er i kraftig vekst. Dette er for eksempel land som Brasil, Kina, Thailand og Korea. Hensikten ved å investere i fremvoksende markeder er diversifisering, samt at en tar inn over seg en globalisert verdensøkonomi. Mens disse selskapene utgjorde 1 % av børsnoterte selskaper i verden i 1988, målt etter markedsverdi, utgjør de nå omtrent 11 %.

3.5 Eiendom

Det er adgang til å investere i eiendom. Dette kan bl.a. gjøres ved å investere i eiendomsfond. Eiendom er en interessant aktivklasse med en avkastning og risiko mellom obligasjoner og aksjer. Den kan bidra til en god diversifisering. Det er imidlertid en lite likvid aktivklasse.

3.6 Andre plasseringer

Ut over de aktivklassene som er beskrevet, gjenstår det fortsatt andre alternativer. En må til enhver tid vurdere innføring av nye plasseringsprodukter.

Derivater

En samlebetegnelse på kontrakter basert på verdien av et sett underliggende (fysiske) aksjer eller (fysiske) obligasjoner eller indekser bestående av aksjer eller obligasjoner. De viktigste former for derivater er terminforretninger og opsjoner.

Venturefond (private equity)

Venturefond (private equity) skyter inn egenkapital i svært unge selskaper, og spiller som oftest en aktiv rolle i utviklingen av selskapene. Investeringene er preget av høy risiko.

Hedgefond

Et hedgefond har som mål å gi en viss absolutt avkastning, uavhengig av om børser og renter går opp eller ned. Hedgefond er en samlebetegnelse på ulike forvaltningsstrategier med svært forskjellige risikoegenskaper. Generelt har forvalterne stor frihetsgrad og er lite regulert. Målsetningen er å ha lav korrelasjon med tradisjonelle instrumenter.

4 RETNINGSLINJER

Aust-Agder utviklings- og kompetansefond er opptatt av at kapitalen forvaltes på en slik måte at sikkerheten ivaretas på en forsvarlig måte. Samtidig må kapitalen sikres en langsiktig tilfredsstillende avkastning som er høyere enn bankrenten. For å oppnå en slik høyere avkastning må midlene investeres i plasseringer med en høyere risiko. Dette innebærer at midlene skal investeres i en veldiversifisert portefølje.

4.1 Grunnkapital

Fondets grunnkapital er pr. 31. desember 2017 på 244 mill. kroner. I tillegg er det tillagt fra tidligere års avkastning 82,9 mill. kroner slik at sum bunden kapital er på 326,9 mill. kroner.

Det er en grunnleggende forutsetning at grunnkapitalen over tid skal opprettholde realverdien. I følge vedtektene skal dette gjøres ved at minst en tiendedel av kapitalavkastningen normalt legges til grunnkapitalen hvert år og alltid slik at grunnkapitalen opprettholder sin realverdi. For å operasjonalisere dette legges det opp til at grunnkapitalen hvert år skal tilføres den del av avkastningen som tilsvarer siste års vekst i konsumprisindeksen.

4.2 Bufferkapital

Fondet må ha en bufferkapital som kan benyttes til å opprettholde fondets realverdi og muliggjøre utdelinger av midler fra fondet i år med dårlig avkastning. Bufferkapitalen vil også legge grunnlaget for økt handlefrihet i finansforvaltningen. Dette innebærer muligheter for å kunne ta økt risiko med en høyere avkastning over tid. Pr. 31. desember 2018 er det avsatt 79,1 mill. kroner i bufferkapital.

Det skal jevnlig, og minst årlig, analyseres hvordan uvanlige markedsforhold, slik som endringer i rentenivå og kredittpremier, fall i eiendoms- og aksjeverdier, vil påvirke fondets bufferkapital og evne til å bære finansiell risiko. Analyse av markedsrisiko foretas gjennom en stresstest av porteføljen. Analysene baseres på markedsverdi på vurderingstidspunktet. Analysen skal måle et tapspotensial for porteføljen basert på en stresstest med utgangspunkt i følgende markedsscenarier:

Stresstestanalyse:

Stresstest aksjer	Kursendring
Norske aksjer	25 %
Globale aksjer	20 %
Stresstest valuta	Kursendring
Valuta	10 %
Stresstest eiendom	Kursendring
Eiendom	10 %
Stresstest renter	Renteendring
Pengemarked	1,5 %
Norske obligasjoner	1,5 %
Globale obligasjoner	1,5 %
Kredittrisiko	ratingbasert modell

Stresstestanalysen tar hensyn til korrelasjonseffekter mellom aktivaklassene. Det vil si at man antar at ikke alle negative utfall vil skje samtidig og/eller i like sterkt omfang.

Det samlede tapspotensialet hensyntatt korrelasjonseffekter må ses i forhold til bufferkapitalen. Forholdet mellom tapspotensial og bufferkapital kalles risikokapitalutnyttelse, og denne skal måles og vurderes opp mot fastsatte toleransenivå. En risikokapasitetsutnyttelse lavere enn 100 % betraktes som tilfredsstillende. En risikokapitalutnyttelse mellom 100 % og 125 % betraktes som akseptabelt, mens en risikokapitalutnyttelse over 125 % innebærer at tiltak må vurderes.

4.3 Bruk av avkastning

Ved fordeling av avkastningen skal følgende prioritering legges til grunn:

1. Opprettholdelse av fondets realverdi.
2. Utdeling av midler.
3. Oppbygging av bufferkapital.

Når det gjelder denne prioriteringen skal den være slik at kravet om opprettholdelse av fondets realverdi alltid skal være tilfredsstillt før avsetninger til utdeling av midler og oppbygging bufferkapital kan finne sted.

4.4 Etske retningslinjer for aksjeinvesteringer:

I forvaltningen av utenlandske aksjer og obligasjoner skal det så lang råd er tas etiske hensyn. Utgangspunkt for slike vurderinger skal være Statens Pensjonsfond Utland eller UN Global Compact/UN-PRI. Dette skal vektlegges ved valg av kapitalforvaltere.

5 KAPITALFORVALTNINGEN

Aust-Agder utviklings- og kompetansefond skal bruke aktive forvaltere ved forvaltningen av fondets midler. Det skal alltid være flere (minst 2) kapitalforvaltere og det er mulig å ha flere kapitalforvaltere innenfor en aktivaklasse.

Overfor den enkelte forvalter skal det primære evalueringskriteriet være oppnådde resultater sett i forhold til referanseindeksene (benchmarking) for den avtalte porteføljen.

5.1 Vurderingskriterier

I tillegg til avkastningen skal også andre forhold vektlegges i betydelig grad ved evalueringen av aktive forvaltere. Dette skal være forhold som:

- organisering av forvaltningen, særlig med hensyn til størrelse, erfaring og kompetanse
- kvalitet på månedlige rapporter til fondet
- faktiske avvik i fra det oppdraget som er gitt til forvalter
- soliditet hos forvalter
- pris på tjenestene, primært uttrykt gjennom forvaltningsprovisjon.

5.2 Rapporteringsrutiner.

Det skal til hvert styremøte i Aust-Agder utviklings- og kompetansefond legges frem rapporter som viser fordelingen av fondets midler sammen med en løpende resultatvurdering av kapitalforvaltningen.

Rapportene skal oversendes innen 10 virkedager etter hvert månedsskifte og må være utformet slik at de kan legges frem for styret.

Det skal minst en gang per år avholdes møter mellom forvalterne og fondet. I disse møtene skal en gå gjennom historisk avkastning, vurdere risikosituasjonen og makroøkonomiske forhold i aksje- og rentemarkedene. I tillegg skal forvalterne komme med anbefalinger om eventuelle justeringer i kapitalforvaltningsstrategien.

6 FORVALTNINGSSTRATEGI FOR 2019

6.1 Aktivasammensetning

Pr 31. desember 2018 har Aust-Agder utviklings- og kompetansefond avsatt 79,1 mill. kroner til bufferkapital. Med den markedsverdi og risikoprofil som fondet hadde i 2018 viser stresstest at bufferkapitalen minst bør være på 61,5 mill. kroner for at risikosituasjonen skal være tilfredsstillende. dersom en tar hensyn til korrelasjonseffekter. Dersom en ikke tar hensyn til korrelasjonseffekter bør bufferkapitalen være på 81,0 mill. kroner.

En utnyttelse av bufferkapital opp til 100% vurderes som en tilfredsstillende risikosituasjon og en utnyttelse opp til 125 % vurderes som en akseptabel risikosituasjon. Det er ikke aktuelt å gå inn i hedgefond.

Det skal videre settes av nok midler som bankinnskudd slik at en har likviditet til å møte de løpende forpliktelsene dog ikke mer enn 10 mill. kroner. Tabellen nedenfor viser strategiske sammensetning av aktivaklasser, og frihetsgrader for de ulike aktivaklassene i porteføljen:

Aktivaklasse	Normalposisjon Strategisk vekt	Frihetsgrader	
		Minimum	Maksimum
Norske aksjer/aksjefond	3 %	2 %	4 %
Utenlandske aksjer/aksjefond	38 %	35 %	41 %
Aksjer i fremvoksende markeder	4 %	3 %	5 %
Sum aksjer	45 %	42 %	48 %
Norske obligasjoner	15 %	13 %	17 %
Utenlandske obligasjoner	24 %	22 %	26 %
Sum obligasjoner	39 %	36 %	42 %
Eiendomsfond	15 %	12 %	18 %
Bankinnskudd	1 %	0 %	2 %
Alternative investeringer	0 %	0 %	4 %
SUM	100 %		

Ved vurderingen av avkastningen skal det brukes følgende referanseindekser:

- Norske aksjer – Oslo Børs Fondsindeks (OSEFX)
- Utenlandske aksjer – Morgan Stanley All Country World Index (MSCIAC)*
- Aksjer i fremvoksende markeder – Morgan Stanley Capital Index (MSCI) Emerging markets (EM) Index
- Eiendomsfond - Faktisk avkastning i eiendomsfond
- Norske obligasjoner – NBP Norwegian RM1-RM3 Duration 3 Index NOK UH (NORM123D3)
- Utenlandske obligasjoner - Barclays Capital Global Aggregate Index + valutasikring
- Bank – ST1X

**Ved delvis eller full valutasikring justeres aktivklassens indeks tilsvarende*

Referanseindeks for totalporteføljen: 3 % Oslo Børs Fondsindeks + 38 % Morgan Stanley All Country World Index + 4 % Morgan Stanley Emerging Markets Index + 1 % ST1X + 15 % NORM123D3 + 24 % Barclays Capital Global Aggregate Index + 15 % faktisk avkastning i eiendomsfond.

Rebalansering skal vurderes månedlig. Det skal foretas rebalansering dersom allokeringen til en aktivklasse avviker fra minimums- og maksimumsrammene avviker. Det skal ikke foretas rebalansering i eiendomsfond.

Det er ingen regler/grenser for når en skal rebalansere forvalterandeler innen en aktivklasse som har flere forvaltere. Eventuell rebalansering av forvalterandeler kan for eksempel foretas i forbindelse med uttak fra fondet eller ved rebalansering mellom aktivaklasser. Sekretariatet har fullmakt til å justere forvalterandelene etter råd fra Gabler.

6.2 Øvrige begrensninger for fondets investeringer:

Aksjeinvesteringer:

Majoriteten av aksjeplasseringene skal være aksjer og grunnfondsbevis som er notert på Oslo Børs eller tilsvarende børser i land som inngår i Morgan Stanley verdensindeks. Maksimalt 5 % av aksjeporteføljen kan investeres i unoterte aksjer samt i aksjer som planlegges børsnotert i nær framtid.

Aksjeplasseringene skal forvaltes etter en konservativ risikoprofil og det skal tilstrebes god spredning mellom ulike sektorer og ulike regioner for å sikre en veldiversifisert portefølje.

Ved investeringer i aksjefond gjelder tilsvarende bestemmelser som nevnt ovenfor.

Utenlandske aksjer valutasikres normalt ikke. Valutasikring kan vurderes ved unormale verdier. Ved inngåelse av valutasikring skal graden av valutasikring løpende vurderes. Ved kronestyrking over 15 % skal styret innhente vurdering fra rådgiver. Aksjer i fremvoksende markeder valutasikres ikke.

Plassering i eiendomsfond

Investeringer i eiendom skal være i "eiendomsfond", hvor formålet er å investere i en diversifisert eiendomsportefølje primært sammen med andre institusjonelle investorer.

Det skal investeres i eiendomsfond som primært investerer i Norge. Det åpnes opp for investeringer i andre deler av Norden også. Minst 50 % må investeres i Norge.

Det skal kun investeres i næringseiendom.

Det skal ikke være opplåning (gearing) i fondet utover normal driftskreditt.

Norske obligasjoner

Durasjon for norske obligasjoner: Normalt 3 år, minimum 1 år og maksimum 5 år.

Durasjon for pengemarkedsplasseringer: Normalt 3 mnd, minimum 0 mnd og maksimum 1 år.

Investeringene skal være diversifiserte, både med hensyn til sektorer og enkeltutstedere. Det skal utelukkende investeres i obligasjoner utstedt av stater, fylker, kommuner og foretak med finansieringsbehov knyttet til sin virksomhet.

Porteføljen av norske obligasjoner skal bestå av investment grade obligasjonsfond eller enkeltobligasjoner. Det åpnes for at det kan investeres i fond som har papirer med en kredittkvalitet som er lavere enn "investment grade". Denne andelen skal være maksimalt 15 % av obligasjonsporteføljen.

Utenlandske obligasjoner

Aktivaklassen utenlandske obligasjoner skal være veldiversifisert med hensyn på utstedere. Hovedtyngden av porteføljen skal være investert i obligasjoner med god kredittverdighet, dvs. stater innenfor sone A (OECD-området) og papirer garantert av disse, samt finansinstitusjoner og foretak med "investment grade" rating (minimum BBB-). Investeringer i utenlandske obligasjoner skal skje gjennom valutasikrede verdipapirfond som er omfattet av 85/611/EØF med senere endringer (UCITS-direktivet). Hensynet til diversifisering blir ivaretatt gjennom et slikt krav. Normal durasjon skal være 7 år.

KAPITALFORVALTNINGSSTRATEGI 2019

FOR

AUST-AGDER UTVIKLINGS- OG KOMPETANSEFOND

1. INNLEDNING	3
1.1 Formål	3
1.2 Organisering og ansvar.....	4
2 SENTRALE BEGREPER	4
2.1 Risiko	4
2.2. Andre sentrale begreper	5
3 Plasseringsalternativer/aktivaklasser.....	5
3.1 Bankinnskudd.....	5
3.2 Pengemarkedsplasseringer/sertifikater.....	6
3.3 Obligasjoner	6
3.4 Aksjer	6
3.5 Eiendom	7
3.6 Andre plasseringer.....	7
4 RETNINGSLINJER.....	8
4.1 Grunnkapital.....	8
4.2 Bufferkapital.....	8
4.3 Bruk av avkastning.....	9
4.4 Etske retningslinjer for aksjeinvesteringer:.....	9
5 KAPITALFORVALTNINGEN	9
5.1 Vurderingskriterier	9
5.2 Rapporteringsrutiner.....	9
6 FORVALTNINGSSTRATEGI FOR 2019	10
6.1 Aktivasammensetning	10
6.2 Øvrige begrensninger for fondets investeringer:.....	11

1. INNLEDNING

1.1 Formål

Aust-Agder utviklings- og kompetansefond er en stiftelse. I Stiftelsesloven av 2001 finner vi følgende om kapitalforvaltning:

*” § 18 Forvaltning av stiftelsens kapital
Stiftelsens kapital skal forvaltes på en forsvarlig måte, slik at det til enhver tid tas tilstrekkelig hensyn til sikkerheten og mulighetene for å oppnå en tilfredsstillende avkastning for å ivareta stiftelsens formål”*

I stiftelsens vedtekter §6 Grunnkapital og forvaltning av denne heter det:

”Stiftelsens grunnkapital består av den ved stiftelsen innskutte kapital, og senere innbetalt beløp til sammen kr 244 000 000 og er urørlig:

Fra den enkelte stifter er det skutt inn slik kapital:

Kommune:	Beløp:
Bykle	2.000.000
Valle	1.000.000
Bygland	500.000
Evje og Hornnes	1.000.000
Iveland	500.000
Birkenes	4.000.000
Lillesand	20.000.000
Grimstad	80.000.000
Arendal	120.000.000
Froland	4.500.000
Åmli	1.000.000
Vegårshei	500.000
Tvedestrand	5.000.000
Gjerstad	2.000.000
Risør	2.000.000

Stiftelsens grunnkapital og evt. øvrige midler forvaltes av stiftelsens styre som også er ansvarlig for at regnskapsplikten oppfylles.

Stiftelsens kapital skal til enhver tid forvaltes slik at sikkerheten ivaretas på en fullt ut forsvarlig måte i forhold til formålet, og at avkastningen blir tilfredsstillende for å ivareta formålet. Styret kan overlate den daglige forvaltning til sekretariatet eller profesjonelle forvaltere etter tilbud og etter en av styret fastsatt forvaltningsstrategi. Ved forvaltningen skal det så langt som råd er tas etiske hensyn.

Stiftelsen kan ikke ta opp lån, stille garanti eller lignende.

Minst en tiendedel av kapitalavkastningen skal normalt legges til grunnkapitalen hvert år, og alltid slik at grunnkapitalen opprettholder sin realverdi. Den øvrige avkastning kan brukes det enkelte år til å fremme stiftelsens formål eller tillegges et fond som kan benyttes senere år.

Hvis stiftelsens eiendeler har sunket i verdi slik at grunnkapital er angrepet, kan årlig utbetaling ikke finne sted før grunnkapitalen igjen er opprettet.”

Forvaltning av kapitalen til Aust-Agder utviklings- og kompetansefond er en sentral oppgave som legger grunnlag for følge opp målsettingen med fondet slik det fremgår av vedtektene § 4.

Dette dokumentet skal gi retningslinjer og føringer som skal gjelde for kapitalforvaltningen for Aust-Agder utviklings- og kompetansefond. Det skal også gi uttrykk for de målsettinger som bør knyttes til kapitalforvaltningen og plasseringsprodukter som skal benyttes for å oppnå de ønskede målsettingene.

Kapitlene 1-5 er av generelle karakter. Kapittel 6 inneholder den konkrete kapitalforvaltningsstrategien for det enkelte år. Dette kapitlet bør være gjenstand for vurderinger og justeringer minst en gang i året. I dette dokumentet presenteres strategien for 2018.

1.2 Organisering og ansvar

Fordeling av ansvar mellom styret og sekretariatet i Aust-Agder utviklings- og kompetansefond er hjemlet i lov om stiftelser og stiftelsens vedtekter.

Dette innebærer bl.a. at styret som ledd i kapitalforvaltningen

- har ansvaret for at stiftelsens midler forvaltes på en forsvarlig måte og slik at avkastningen blir tilfredsstillende for å ivareta stiftelsens formål.
- vedtar strategi for kapitalforvaltningen og alle senere endringer og justeringer i denne.
- er ansvarlig for å fastsette eventuelle instruksjoner og innføre forsvarlige kontrollsystemer og rutiner for kapitalforvaltningen.
- foreta evaluering av strategien etter behov.

Sekretariatet har ansvar for den daglige forvaltning. Plasseringer av ekstraordinær karakter skal behandles av styret.

Sekretariatet skal føre tilsyn med de kapitalforvaltere som er engasjert av styret og rapportere allokering av midlene og løpende resultatutvikling til styret på hvert styremøte.

2 SENTRALE BEGREPER

2.1 Risiko

Aust-Agder utviklings- og kompetansefond er opptatt av å få en tilfredsstillende avkastning på sin kapital. Samtidig er en opptatt av at kapitalen forvaltes på en slik måte at sikkerheten ivaretas på en forsvarlig måte. Risiko og risikoprofil er sentrale begreper i den sammenheng. De ulike typer finansiell risiko kan grupperes på følgende måte:

Kredittrisiko

Risiko for tap som følge av at motpart i en derivatkontrakt eller en låntaker ikke betaler tilbake hele eller deler av lånet (inkludert rentene).

Likviditetsrisiko

Risiko for at eiendeler ikke kan omsettes nær markedsverdi (transformeres til kontanter) i løpet av en avgrenset tidsperiode.

Renterisiko

Risiko for endring i verdien på eiendeler, gjeld, egenkapital og sikringsforretninger (derivatkontrakter) som følge av renteendringer. Eksempelvis går verdien av plasseringer i rentebærende verdipapirer opp dersom renten går ned.

Valutarisiko

Risiko for endring i verdien på eiendeler, gjeld, egenkapital og sikringsforretninger (derivatkontrakter) som følge av endring i valutakurser.

Administrativ/operasjonell risiko

Risiko for at man internt (eller hos motpart i transaksjoner) ikke har tilstrekkelig kompetanse/-bemanning, systemer, rutiner, samt ressurser generelt til å fastsette og implementere strategien for finansforvaltning / faren for at noe går galt.

2.2. Andre sentrale begreper**Durasjon**

Et begrep for løpetid der man også tar hensyn til når obligasjonen har rente- og avdragsbetalinger. Begrepet gir dermed uttrykk for når långiver får tilbake de pengene han har lånt ut.

Rentefølsomhet/-volatilitet

Et verdipapirs rentefølsomhet viser den mulige endring i verdipapirets verdi ved en renteendring på ett (1) prosentpoeng. Rentefølsomhet kan regnes på enkeltpapirer og som gjennomsnitt for hele porteføljer. Verdipapirer med lang løpetid har stor rentefølsomhet og er utsatt for store kursbevegelser ved endringer i markedsrenten.

Volatilitet gir tilsvarende et uttrykk for hvor mye obligasjoner eller aksjer kan svinge rundt sin egen antatte trend. Stor volatilitet innebærer at markedsverdien endres i betydelig grad mer enn trenden i markedet.

Standardavvik

Når vi beregner den forventede avkastningen for en investering, finner vi hvor «tyngden» av mulige avkastningsutfall vil ligge. Standardavviket gir informasjon om variabilitet eller spredningen i avkastningen.

3 Plasseringsalternativer/aktivaklasser

Nedenfor følger en oversikt over de ulike plasseringsalternativene som foreligger

3.1 Bankinnskudd

Innskudd i bank regnes som en plassering med svært lite risiko og høy grad av likviditet. Avkastningen på slike plasseringer får en forholdsvis umiddelbar tilpasning til den rentesituasjon som gjelder ellers i samfunnet. Bankinnskudd kan også plasseres på termin. Dette innebærer at renten for en avtalt periode fastsettes på forhånd. Banker tilbyr denne plasseringsform for perioder på inntil et år.

3.2 Pengemarkedsplasseringer/sertifikater

Plassering i pengemarkedet kan enten gjøres i enkeltsertifikater eller i pengemarkedsfond som i realiteten er en sammensetning av enkeltsertifikater. Et sertifikat er et rentebærende papir med løpetid på inntil ett år, eller i realiteten en kortsiktig obligasjon (beskrives i d. f.).

Risikoen med plassering i pengemarkedet knyttes til utsteder av det enkelte rentepapir.

3.3 Obligasjoner

Obligasjoner er rentebærende papirer med løpetid over ett år. For andre obligasjoner enn statsobligasjoner vil det alltid være kredittrisiko. Det kan videre være hensiktsmessig å skille mellom følgende:

Omløpsobligasjoner er et markedsbasert finansielt omløpsmiddel. Dersom markedsrenten stiger, vil en obligasjon med en rente fastsatt på et tidligere tidspunkt gi en ugunstig avkastning for obligasjonseier. Verdien på obligasjonen synker. Omvendt når renten ellers går ned, da stiger obligasjonens verdi.

Det er løpetiden på obligasjonen som avgjør i hvor stor utstrekning obligasjonen synker eller stiger i verdi. Lang bindingstid gir stort verdifall, og omvendt.

En obligasjon som planlegges holdt helt til forfall kan regnskapsmessig klassifiseres som anleggsmiddel (anleggsobligasjon). Uavhengig av hvorvidt markedsrenten går opp eller ned, gir den enkelte obligasjon regnskapsmessig en fast årlig avkastning, tilsvarende obligasjonens effektive rente på kjøpstidspunktet. Anleggsobligasjoner vil være et virkemiddel for å stabilisere det regnskapsmessige resultatet.

Plasseringen i obligasjoner kan også gjøres i obligasjonsfond som i realiteten er en sammensetning av enkeltobligasjoner.

Plassering av obligasjoner kan gjøres både i norske og globale obligasjoner. Globale obligasjoner bidrar til å øke diversifiseringen på porteføljen. Videre vil en få tilgang til et større og bredere marked enn det norske. Innenfor globale obligasjoner kan det plasseres i Investment Grade obligasjoner, som er globale obligasjoner med en kredittrating lik eller bedre enn BBB-, Statsobligasjoner utstedt av OECD-land, High Yield obligasjoner, som er globale obligasjoner med en kredittrating lavere enn BBB-, samt obligasjoner utstedt av fremvoksende land, såkalt emerging market debt. Som følge av valutarisiko bør investeringer i globale obligasjoner valutasikres.

3.4 Aksjer

Aksjeplasseringer skjer i utgangspunktet med en udefinert tidshorisont, i og med at man fortløpende kan velge å realisere de aktuelle aksjene. Det er godt historisk belegg for å si at man i et lengre tidsperspektiv får en risikopremie ved å investere i aksjer fremfor i andre typer aktiva.

Den naturlige motposten til den forventede risikopremien, er faren for de mer kortsiktige fluktuasjoner i aksjenes verdi. Slike svingninger kan være betydelige fra det ene året til det andre. Ved investeringer i aksjer bør man legge et langsiktig perspektiv til grunn.

Norske aksjer

Norske aksjer inndeles i aksjer som er notert på Oslo Børs og aksjer som ikke er børsnotert

(unoterte). I tillegg kommer grunnfondsbevis, som er et verdipapir som primært utstedes av sparebanker.

Globale aksjer

En bredt sammensatt portefølje av globale aksjer vil innebære risikoutjevning i forhold til plassering i norske aksjer. Dette fordi konjunkturer i enkeltmarkeder avdempes når verdensmarkedet ses under ett.

Volatiliteten i en sammensatt portefølje av globale aksjer vil normalt være lavere enn for en norsk portefølje.

Aksjefond

Hvis omfanget av en aksjefond er begrenset, spesielt med tanke på nominelle kroneverdier, kan plasseringer i aksjefond være et aktuelt alternativ. Med en liten portefølje av enkeltaksjer vil det være vanskelig å oppnå en hensiktsmessig diversifisering på porteføljen.

I aksjefond vil man oppnå en portefølje av aksjer satt sammen etter en fastsatt investeringsprofil som skal gjelde for det aktuelle fond. Fondsforvalter får en fastsatt provisjon som avregnes løpende i verdiutviklingen på fondet.

Aksjer i fremvoksende markeder

Fremvoksende markeder kan refereres til markeder som enda ikke er ferdig utviklet og som er i kraftig vekst. Dette er for eksempel land som Brasil, Kina, Thailand og Korea. Hensikten ved å investere i fremvoksende markeder er diversifisering, samt at en tar inn over seg en globalisert verdensøkonomi. Mens disse selskapene utgjorde 1 % av børsnoterte selskaper i verden i 1988, målt etter markedsverdi, utgjør de nå omtrent 11 %.

3.5 Eiendom

Det er adgang til å investere i eiendom. Dette kan bl.a. gjøres ved å investere i eiendomsfond. Eiendom er en interessant aktivklasse med en avkastning og risiko mellom obligasjoner og aksjer. Den kan bidra til en god diversifisering. Det er imidlertid en lite likvid aktivklasse.

3.6 Andre plasseringer

Ut over de aktivklassene som er beskrevet, gjenstår det fortsatt andre alternativer. En må til enhver tid vurdere innføring av nye plasseringsprodukter.

Derivater

En samlebetegnelse på kontrakter basert på verdien av et sett underliggende (fysiske) aksjer eller (fysiske) obligasjoner eller indekser bestående av aksjer eller obligasjoner. De viktigste former for derivater er terminforretninger og opsjoner.

Venturefond (private equity)

Venturefond (private equity) skyter inn egenkapital i svært unge selskaper, og spiller som oftest en aktiv rolle i utviklingen av selskapene. Investeringene er preget av høy risiko.

Hedgefond

Et hedgefond har som mål å gi en viss absolutt avkastning, uavhengig av om børser og renter går opp eller ned. Hedgefond er en samlebetegnelse på ulike forvaltningsstrategier med svært forskjellige risikoegenskaper. Generelt har forvalterne stor frihetsgrad og er lite regulert. Målsetningen er å ha lav korrelasjon med tradisjonelle instrumenter.

4 RETNINGSLINJER

Aust-Agder utviklings- og kompetansefond er opptatt av at kapitalen forvaltes på en slik måte at sikkerheten ivaretas på en forsvarlig måte. Samtidig må kapitalen sikres en langsiktig tilfredsstillende avkastning som er høyere enn bankrenten. For å oppnå en slik høyere avkastning må midlene investeres i plasseringer med en høyere risiko. Dette innebærer at midlene skal investeres i en veldiversifisert portefølje.

4.1 Grunnkapital

Fondets grunnkapital er pr. 31. desember 2018 på 244 mill. kroner. I tillegg er det tillagt fra tidligere års avkastning 82,9 mill. kroner slik at sum bunden kapital er på 326,9 mill. kroner.

Det er en grunnleggende forutsetning at grunnkapitalen over tid skal opprettholde realverdien. I følge vedtektene skal dette gjøres ved at minst en tiendedel av kapitalavkastningen normalt legges til grunnkapitalen hvert år og alltid slik at grunnkapitalen opprettholder sin realverdi. For å operasjonalisere dette legges det opp til at grunnkapitalen hvert år skal tilføres den del av avkastningen som tilsvarer siste års vekst i konsumprisindeksen.

4.2 Bufferkapital

Fondet må ha en bufferkapital som kan benyttes til å opprettholde fondets realverdi og muliggjøre utdelinger av midler fra fondet i år med dårlig avkastning. Bufferkapitalen vil også legge grunnlaget for økt handlefrihet i finansforvaltningen. Dette innebærer muligheter for å kunne ta økt risiko med en høyere avkastning over tid. Pr. 31. desember 2018 er det avsatt 79,1 mill. kroner i bufferkapital.

Det skal jevnlig, og minst årlig, analyseres hvordan uvanlige markedsforhold, slik som endringer i rentenivå og kredittpremier, fall i eiendoms- og aksjeverdier, vil påvirke fondets bufferkapital og evne til å bære finansiell risiko. Analyse av markedsrisiko foretas gjennom en stresstest av porteføljen. Analysene baseres på markedsverdi på vurderingstidspunktet. Analysen skal måle et tapspotensial for porteføljen basert på en stresstest med utgangspunkt i følgende markedsscenarier:

Stresstestanalyse:

Stresstest aksjer	Kursendring
Norske aksjer	25 %
Globale aksjer	20 %
Stresstest valuta	Kursendring
Valuta	10 %
Stresstest eiendom	Kursendring
Eiendom	10 %
Stresstest renter	Renteendring
Pengemarked	1,5 %
Norske obligasjoner	1,5 %
Globale obligasjoner	1,5 %
Kredittrisiko	ratingbasert modell

Stresstestanalysen tar hensyn til korrelasjonseffekter mellom aktivaklassene. Det vil si at man antar at ikke alle negative utfall vil skje samtidig og/eller i like sterkt omfang.

Det samlede tapspotensialet hensyntatt korrelasjonseffekter må ses i forhold til bufferkapitalen. Forholdet mellom tapspotensial og bufferkapital kalles risikokapitalutnyttelse, og denne skal måles og vurderes opp mot fastsatte toleransenivå. En risikokapasitetsutnyttelse lavere enn 100 % betraktes som tilfredsstillende. En risikokapitalutnyttelse mellom 100 % og 125 % betraktes som akseptabelt, mens en risikokapitalutnyttelse over 125 % innebærer at tiltak må vurderes.

4.3 Bruk av avkastning

Ved fordeling av avkastningen skal følgende prioritering legges til grunn:

1. Opprettholdelse av fondets realverdi.
2. Utdeling av midler.
3. Oppbygging av bufferkapital.

Når det gjelder denne prioriteringen skal den være slik at kravet om opprettholdelse av fondets realverdi alltid skal være tilfredsstillt før avsetninger til utdeling av midler og oppbygging bufferkapital kan finne sted.

4.4 Etiske retningslinjer for aksjeinvesteringer:

I forvaltningen av utenlandske aksjer og obligasjoner skal det så lang råd er tas etiske hensyn. Utgangspunkt for slike vurderinger skal være Statens Pensjonsfond Utland eller UN Global Compact/UN-PRI. Dette skal vektlegges ved valg av kapitalforvaltere.

5 KAPITALFORVALTNINGEN

Aust-Agder utviklings- og kompetansefond skal bruke aktive forvaltere ved forvaltningen av fondets midler. Det skal alltid være flere (minst 2) kapitalforvaltere og det er mulig å ha flere kapitalforvaltere innenfor en aktivaklasse.

Overfor den enkelte forvalter skal det primære evalueringskriteriet være oppnådde resultater sett i forhold til referanseindeksene (benchmarking) for den avtalte porteføljen.

5.1 Vurderingskriterier

I tillegg til avkastningen skal også andre forhold vektlegges i betydelig grad ved evalueringen av aktive forvaltere. Dette skal være forhold som:

- organisering av forvaltningen, særlig med hensyn til størrelse, erfaring og kompetanse
- kvalitet på månedlige rapporter til fondet
- faktiske avvik i fra det oppdraget som er gitt til forvalter
- soliditet hos forvalter
- pris på tjenestene, primært uttrykt gjennom forvaltningsprovisjon.

5.2 Rapporteringsrutiner.

Det skal til hvert styremøte i Aust-Agder utviklings- og kompetansefond legges frem rapporter som viser fordelingen av fondets midler sammen med en løpende resultatvurdering av kapitalforvaltningen.

Rapportene skal oversendes innen 10 virkedager etter hvert månedsskifte og må være utformet slik at de kan legges frem for styret.

Det skal minst en gang per år avholdes møter mellom forvalterne og fondet. I disse møtene skal en gå gjennom historisk avkastning, vurdere risikosituasjonen og makroøkonomiske forhold i aksje- og rentemarkedene. I tillegg skal forvalterne komme med anbefalinger om eventuelle justeringer i kapitalforvaltningsstrategien.

6 FORVALTNINGSSTRATEGI FOR 2019

6.1 Aktivasammensetning

Pr 31. desember 2018 har Aust-Agder utviklings- og kompetansefond avsatt 79,1 mill. kroner til bufferkapital. Med den markedsverdi og risikoprofil som fondet hadde i 2018 viser stresstest at bufferkapitalen minst bør være på 54,4 mill. kroner for at risikosituasjonen skal være tilfredsstillende dersom en tar hensyn til korrelasjonseffekter. Dersom en ikke tar hensyn til korrelasjonseffekter bør bufferkapitalen være på 72,5 mill. kroner.

En utnyttelse av bufferkapital opp til 100% vurderes som en tilfredsstillende risikosituasjon og en utnyttelse opp til 125 % vurderes som en akseptabel risikosituasjon. Det er ikke aktuelt å gå inn i hedgefond.

Det skal videre settes av nok midler som bankinnskudd slik at en har likviditet til å møte de løpende forpliktelsene dog ikke mer enn 10 mill. kroner. Tabellen nedenfor viser strategiske sammensetning av aktivaklasser, og frihetsgrader for de ulike aktivaklassene i porteføljen:

Aktivaklasse	Normalposisjon	Frihetsgrader	
	Strategisk vekt	Minimum	Maksimum
Norske aksjer/aksjefond	6 %	5 %	7 %
Utenlandske aksjer/aksjefond	31 %	28 %	34 %
Aksjer i fremvoksende markeder	3 %	2 %	4 %
Sum aksjer	40 %	37 %	43 %
Norske omløpsobligasjoner	20 %	18 %	22 %
Utenlandske omløpsobligasjoner	24 %	22 %	26 %
Sum obligasjoner	44 %	41 %	47 %
Eiendomsfond	15 %	12 %	18 %
Bankinnskudd	1 %	0 %	2 %
Alternative investeringer	0 %	0 %	4 %
SUM	100 %		

Ved vurderingen av avkastningen skal det brukes følgende referanseindekser:

- Norske aksjer – Oslo Børs Fondsindeks (OSEFX)
- Utenlandske aksjer – Morgan Stanley All Country World Index (MSCIAC)*
- Aksjer i fremvoksende markeder – Morgan Stanley Capital Index (MSCI) Emerging markets (EM) Index
- Eiendomsfond - Faktisk avkastning i eiendomsfond
- Norske obligasjoner – NBP Norwegian RM1-RM3 Duration 3 Index NOK UH (NORM123D3)
- Utenlandske obligasjoner - Barclays Capital Global Aggregate Index + valutasikring
- Bank – ST1X

**Ved delvis eller full valutasikring justeres aktivklassens indeks tilsvarende*

Referanseindeks for totalporteføljen: 6 % Oslo Børs Fondsindeks + 31 % Morgan Stanley All Country World Index + 3 % Morgan Stanley Emerging Markets Index + 1 % ST1X + 20 % NORM123D3 + 24 % Barclays Capital Global Aggregate Index + 15 % faktisk avkastning i eiendomsfond.

Rebalansering skal vurderes månedlig. Det skal foretas rebalansering dersom allokeringen til en aktivaklasse avviker fra minimums- og maksimumsrammene avviker. Det skal ikke foretas rebalansering i eiendomsfond.

Det er ingen regler/grenser for når en skal rebalansere forvalterandeler innen en aktivaklasse som har flere forvaltere. Eventuell rebalansering av forvalterandeler kan for eksempel foretas i forbindelse med uttak fra fondet eller ved rebalansering mellom aktivaklasser. Sekretariatet har fullmakt til å justere forvalterandelene etter råd fra Gabler.

6.2 Øvrige begrensninger for fondets investeringer:

Aksjeinvesteringer:

Majoriteten av aksjeplasseringene skal være aksjer og grunnfondsbevis som er notert på Oslo Børs eller tilsvarende børser i land som inngår i Morgan Stanley verdensindeks. Maksimalt 5 % av aksjeporteføljen kan investeres i unoterte aksjer samt i aksjer som planlegges børsnotert i nær framtid.

Aksjeplasseringene skal forvaltes etter en konservativ risikoprofil og det skal tilstrebes god spredning mellom ulike sektorer og ulike regioner for å sikre en veldiversifisert portefølje.

Ved investeringer i aksjefond gjelder tilsvarende bestemmelser som nevnt ovenfor.

Utenlandske aksjer valutasikres normalt ikke. Valutasikring kan vurderes ved unormale verdier. Ved inngåelse av valutasikring skal graden av valutasikring løpende vurderes. Ved kronestyrking over 15 % skal styret innhente vurdering fra rådgiver. Aksjer i fremvoksende markeder valutasikres ikke.

Plassering i eiendomsfond

Investeringer i eiendom skal være i "eiendomsfond", hvor formålet er å investere i en diversifisert eiendomsportefølje primært sammen med andre institusjonelle investorer.

Det skal investeres i eiendomsfond som primært investerer i Norge. Det åpnes opp for investeringer i andre deler av Norden også. Minst 50 % må investeres i Norge.

Det skal kun investeres i næringseiendom.

Det skal ikke være opplåning (gearing) i fondet utover normal driftskreditt.

Norske omløpsobligasjoner

Durasjon for omløpsobligasjoner: Normalt 3 år, minimum 1 år og maksimum 5 år.

Durasjon for pengemarkedsplasseringer: Normalt 3 mnd., minimum 0 mnd. og maksimum 1 år.

Investeringene skal være diversifiserte, både med hensyn til sektorer og enkeltutstedere. Det skal utelukkende investeres i obligasjoner utstedt av stater, fylker, kommuner og foretak med finansieringsbehov knyttet til sin virksomhet.

Porteføljen av norske obligasjoner skal bestå av investment grade obligasjonsfond eller enkeltobligasjoner. Det åpnes for at det kan investeres i fond som har papirer med en kredittkvalitet som er lavere enn "investment grade". Denne andelen skal være maksimalt 15 % av obligasjonsporteføljen.

Utenlandske omløpsobligasjoner

Aktivaklassen utenlandske omløpsobligasjoner skal være veldiversifisert med hensyn på utstedere. Hovedtyngden av porteføljen skal være investert i obligasjoner med god kredittverdighet, dvs. stater innenfor sone A (OECD-området) og papirer garantert av disse, samt finansinstitusjoner og foretak med "investment grade" rating (minimum BBB-). Investeringer i utenlandske obligasjoner skal skje gjennom valutasikrede verdipapirfond som er omfattet av 85/611/EØF med senere endringer (UCITS-direktivet). Hensynet til diversifisering blir ivaretatt gjennom et slikt krav. Normal durasjon skal være 7 år.

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 18/6427-126
Saksbehandler Gunnar Magne Ånonsen

Utvalg	Møtedato
Aust-Agder utviklings- og kompetansefond	29.11.2019

Skifte av forvaltere i 2020

1. FORSLAG TIL VEDTAK

Sekretariatet fremmer slikt forslag til vedtak:

1. Styret vedtar skifte av forvaltere og endring av porteføljen i 2020, slik det fremgår av saken.
2. Daglig leder gis fullmakt til å investere i det globale aksjefondet Generation Global Equity dersom det blir mulighet for det. Beholdningen i aksjefondet Ardevora Global Equity reduseres tilsvarende.

2. BAKGRUNN FOR SAKEN

I annen sak til styremøtet 29.11.19 foreslås endring i kapitalforvaltningsstrategi for fondet for 2020. I tilknytning til dette har Gabler Investment Consulting AS (GIC) foreslått en del porteføljusteringer (notat vedlagt), som medfører skifte av enkelte forvaltere. Til grunn for denne saken ligger en forutsetning om at aksjeandelen for fondet økes til 45 %, slik det foreslås i kapitalforvaltningsstrategien for 2020.

3. FORSLAG TIL LØSNING OG KONSEKVENSER

GIC anbefaler Aust-Agder utviklings- og kompetansefond å gjøre følgende justeringer i porteføljen i 2020:

Norske aksjer

Det foreslås å redusere norske aksjer til en andel på 3 %, ved at beholdningen i Danske Invest Norske Aksjer Institusjon II selges. En står dermed igjen med Arctic Norwegian Value Creation (tidl. Solsten), som vurderes til å ha større potensial for å levere meravkastning.

Globale aksjer

I 2019 er globale aksjer delt ved en usikret del (Ardevora 15,5 %) og en valutasikret del, som igjen er delt i to (AKO 7,75 % og Lansdowne 7,75 %). Det foreslås fortsatt en likevektning mellom usikret og sikret del, men slik at Ardevora økes med 3,5 % og det samme med AKO.

Det anbefales at deler av den usikrede delen av globale aksjer investeres i et for AAUKF nytt aksjefond ved anledning, Generation Global Equity. Dette fondet er i utgangspunktet stengt for nytegninger, men GIC har fått signaler om at det likevel kan åpne seg en mulighet. Det foreslås derfor at styret gir fullmakt til administrasjonen til å investere i dette fondet dersom det blir mulighet for det. Gabler anser Generation Global Equity for å være et anerkjent fond med høy kvalitet som passer inn i AAUKFs portefølje. Dette aksjefondet kjennetegnes av historisk høy avkastning og ansvarlige, etiske investeringer.

Aksjer i fremvoksende markeder

Det anbefales å øke allokeringen til aksjer i fremvoksende markeder med ett prosentpoeng til 4 % i TT, som fondet allerede er investert i.

Globale obligasjoner

I 2019 er fordelingen innenfor denne aktivklassen delt i tre like store deler med 8 % hver (Pimco, Bluebay og Templeton). I dagens vanskelige rentemarked anbefaler GIC å utvide porteføljen med et fond med et friere mandat, men likevel slik at total allokering blir den samme. Dette innebærer at det foreslås å investere i Pimco Income Fund med 6 %, og at de tre øvrige fondene reduseres med 2 prosentpoeng hver.

Etter dette blir porteføljefordelingen slik (før evt. investering i Generation Global Equity):

Aktivaklasse	Andel	Fond	Andel av portefølje
Norske aksjer	3 %	Arctic Norwegian Value Creation (tidl. Solsten)	3,0 %
Globale aksjer	38 %	Ardevora Global Equity Fund (ikke valutasikret)	19,0 %
		AKO Global L/O H2N CF2 s 16 18 (valutasikret)	11,25 %
		Lansdowne Dev. Mkt. L/O SRI H2N (valutasikret)	7,75 %
Aksjer framvoksende markeder	4 %	TT Emerging Market Equity	4,0 %
Eiendom	15 %	DNB Scand Prop Fund 4 KS	10 %
		Aberdeen eiendom Norge	5 %
Bank	1 %	Sparebank 1 SR-Bank	1 %
Norske obligasjoner	15 %	DNB Obligasjon (III)	15 %
Globale obligasjoner	24 %	Pimco Global IG Credit Bond Fund	6,0 %
		Pimco Income Fund	6,0 %
		Templeton Global Bond Fund	6,0 %
		BlueBay IG Euro Agg Bond Fund	6,0 %

4. KONKLUSJON

Gabler foreslår å gjøre visse justeringer i porteføljen fra 2020, under forutsetning av at aksjeandelen økes til 45 %, slik kapitalforvaltningsstrategien legger opp til. Administrasjonen foreslår å følge Gablers anbefaling.

Det åpnes for å investere i et nytt, globalt aksjefond, Generation Global Equity, dersom det åpner seg mulighet for det. Det foreslås at daglig leder gis fullmakt til dette.

Vedlegg

AAUKF - Forslag til porteføljusteringer

Aust-Agder Utviklings- og Kompetansfond

Forslag til porteføljusteringer

GABLER

18. november 2019

1. Innledning

Gabler vil foreslå enkelte justeringer i porteføljen til Aust-Agder Utviklings- og Kompetansefond. Forslagene gjelder uavhengig av om strategien blir justert til å ha 45 % aksjer eller ikke, men det er noen nyanseforskjeller med tanke på allokering til ulike fond. I dette notatet har vi lagt til grunn at strategisk aksjeandel for 2020 settes til 45 %.

Vi vil i kapittel 2 kort oppsummere våre endringsforslag, før vi i de neste kapitlene vil begrunne de samme endringsforslagene nærmere.

2. Sammendrag av våre anbefalinger

Vi anbefaler Aust-Agder Utviklings- og Kompetansefond å gjøre følgende justeringer i porteføljen:

- **Norske aksjer**
 - Vi anbefaler å selge beholdningen i Danske Invest Norske Aksjer Institusjon II

- **Globale aksjer**
 - Vi anbefaler å investere deler av den usikrede delen av globale aksjer i Generation Global Equity. Fondet er i utgangspunktet stengt, og vi vet ikke når det vil være anledning å investere, og hvor mye som kan investeres. Vi anbefaler derfor styret å gi administrasjonen fullmakt til å investere i fondet ved åpning
 - Vi anbefaler en fortsatt likevekting mellom usikrede og valutasikrede globale aksjer. Vi anbefaler at økningen i allokering til aksjer skjer gjennom økt investering i AKO Global Long Only og Ardevora Global Equity, men hvor sistnevnte blir faset ned til fordel for Generation Global Equity ved anledning.
 - Vi anbefaler 1 prosentpoengs økt allokering til aksjer i fremvoksende markeder, som medfører økt investering i TT Emerging Markets Equity Fund

- **Globale obligasjoner**
 - Vi anbefaler en likevekting av de fondene stiftelsen er investert i i dag og PIMCO Income Fund, som er et forslag til en ny investering.
 - I praksis betyr det at vi anbefaler å investere i PIMCO Income Fund på bekostning av å redusere dagens investeringer i BlueBay IG Global Aggregate, PIMCO Global Bond Fund ESG og Templeton Global Bond Fund.

Våre investeringsanbefalinger innebærer to nye fond inn i porteføljen til Aust-Agder Utviklings- og Kompetansefond, Generation Global Equity og PIMCO Income Fund, mens Danske Invest Norske Aksjer Institusjon II anbefales solgt.

3. Anbefalinger for hver aktivklasse

I underkapitlene til dette kapittelet har vi gjort nærmere rede for våre anbefalinger innenfor de ulike aktivklassene.

3.1 Norske aksjer

Med en redusert allokering til norske aksjer (3 % i henhold til foreslått strategi) faller også behovet for risikospredning innen norske aksjer. Gabler har ingen generell salgsanbefaling på Danske Invest Norske Aksjer, men vi vurderer Arctic som en bedre forvalter med et større potensial for å levere meravkastning fremover. Analysekapasiteten i begge miljøene vurderes som god, og bedre enn hos andre forvaltere av norske aksjefond, men Arctic har mindre kapital til forvaltning og har enklere for å navigere i det norske markedet. På bakgrunn av dette anbefaler vi stiftelsen å videreføre sin investering i Arctic Norwegian Value Creation, men selge ut sin beholdning i Danske Invest Norske Aksjer.

3.2 Globale aksjer

Vi anbefaler å fortsette todelingen av den globale aksjeporteføljen mellom usikrede og valutasikrede aksjer. Ved økning i strategisk aksjeallokering anbefaler vi å øke allokeringen til AKO Global Long Only og Ardevora Global Equity, som er bredere fond enn Lansdowne Developed Markets Long Only SRI. I tillegg medfører en økt strategisk allokering til vekstmarkeder at vi anbefaler å øke investeringen i TT Emerging Markets Equity Fund opp til 4 % av totalporteføljen.

En økt allokering til aksjer øker i seg selv behovet for å spre investeringene på flere fond. I tillegg er et kriterium for å anbefale et fond til stiftelsen at det har sterke etiske føringer for sin forvaltning. Et anerkjent fond, som Gabler mener er av høy kvalitet og som passer inn i stiftelsens portefølje er Generation Global Equity.

Som tilfellet er med flere av verdens beste forvaltere, er Generation Global Equity er i utgangspunktet stengt for nytegninger, men Gabler sine kunder fikk tilgang til å tegne i fondet tidligere i høst, og vi har fått signaler om at en slik mulighet vil åpne seg opp igjen.

Generation kjennetegnes av sterkt fokus på ansvarlige investeringer, bærekraft, historisk høy avkastning og Al Gore som nøkkelperson. Generation er eid av de ansatte (AUM ca. NOK 200 mrd sept. 2019) etablert i 2004 av tidligere adm. dir for kapitalforvaltningsenheten i Goldman Sachs, David Blood, og Nobels fredsprisvinner og tidligere visepresident i USA, Al Gore.

Generation skiller seg fra konkurrentene ved at de går svært grundig til verks for å sikre at bedriftene de eier ikke låner profitt fra framtidige generasjoner. Videre kan Generation vise til svært god relativ avkastning over lang tid og de integrerer meget strenge krav til miljø, sosiale forhold og arbeidstaker-rettigheter, samt virksomhetsstyring i sine kvalitative og kvantitative aksjeanalyser. Gabler har gjort jevnlig due diligence på Generation-teamet siden 2015. Vi mener Generation kombinerer aksjeanalyse og ansvarlige investeringer på en sofistikert måte, og kan vise til bedre resultater målt ved meravkastning enn noen av de øvrige konkurrentene i Europa, Asia eller Amerika som også opererer med svært strenge krav til ansvarlige investeringer.

Generation investerer utelukkende i selskaper de mener «gjør verden til et bedre sted å være» og leverer bærekraftige produkter og tjenester som samfunnet faktisk trenger. Dermed utelukker de banker i modne markeder («den vestlige verden trenger ikke mer gearing»), tobakk, energi, alkohol, porno, luksusvarer, gambling, flyselskaper, bilprodusenter (grunnet CO2-utslipp og miljøkonsekvenser) og flere andre kategorier av selskaper som ikke når gjennom Generations nåløye. Den globale aksjestrategien til Generation kommer i non-UCITS format (irsk QIF med USD 3mill min. investering, ett års bindingsperiode og relativt høye honorarer (1 % forvaltningshonorar + 20 % suksesshonorar mot indeks), men sett i forhold til brutto meravkastning er gebyrene til Generation blant de aller laveste av aksjeforvalterne med helt klar ESG-profil (ansvarlige investeringer)

Figuren nedenfor viser avkastningen i fondet sammenlignet med indeks siden oppstart:

Vi mener at Generation Global Equity innebærer en attraktiv investeringsmulighet for stiftelsen, som også er med å øke risikospredningen i aksjeporteføljen, noe som er fornuftig når aksjeandelen. Siden Generation Global Equity ikke er valutasikret til norske kroner anbefaler vi at kjøp i fondet gjøres på bekostning av redusert investering i Ardevora Global Equity.

Siden fondet i utgangspunktet stengt er, og vi ikke vet når det vil være anledning å investere og hvor mye, anbefaler vi styret å gi administrasjonen fullmakt til å investere i fondet ved åpning.

3.3 Globale obligasjoner

Det lave rentenivået vi ser nasjonalt og internasjonalt, sammen med en tilnærmet flat rentekurve gjør renteforvaltningen svært krevende. På den ene siden skal obligasjonsdelen av porteføljen være risikodempende for porteføljen, noe som taler for lav risiko, mens på den andre siden ønsker man gjerne et realavkastningsbidrag over tid fra obligasjonsdelen av porteføljen, noe som fordrer at man tar noe risiko. I et klima med lave renter, tilnærmet flat rentekurve og lave kredittmarginer, er det vanskelig å vurdere hvilken risiko man får best betalt for.

Dette taler for å ha en obligasjonsportefølje med fond som har ulike strategier, og gjerne et par fond med friere mandater. I dagens portefølje er BlueBay IG Global Aggregate, PIMCO Global Bond Fund ESG relativt indekxnære fond, som vil bevege seg i stor grad i tråd med det internasjonale markedet for investment-grade-obligasjoner, og vil i forventning også ha gode korrelasjonsegenskaper med aksjemarkedet. Templeton Global Bond Fund har et friere mandat, og vi anbefaler å utvide den globale obligasjonsporteføljen med et annet fond med et friere mandat, dog veldig forskjellig fra Templeton Global Bond Fund. Fondet vi anbefaler stiftelsen å investere i er PIMCO Income Fund. På den måten mener vi at stiftelsen får en mer hensiktsmessig portefølje av globale obligasjonsfond innen investment grade, som både vil kunne være risikodempende ved et aksjemarkedsfall, og som vil kunne gi mulighet for realavkastning i globale obligasjoner over tid.

PIMCO Income Fund er et obligasjonsfond som ikke låser seg til indeksen, men kan plassere kapital med formål å låse inn en høyest mulig løpende stabil rente ved å relativt fritt plassere i de ulike delsegmentene av obligasjonsmarkedet. Man tar dermed en forvalterisiko knyttet til forvalters evne til å navigere i markedet.

Historisk har PIMCO Income Fund evnet å navigere i de ulike segmentene på en god måte, noe som fremgår av figuren nedenfor.

	2019 YTD	2018	2017	2016	2015	2014	2013
PIMCO Income Fund	9,6 %	1,0 %	7,4 %	15,7 %	4,6 %	9,4 %	8,7 %
ML Global HY Constrained Index	5,9 %	0,5 %	7,0 %	9,4 %	2,0 %	9,1 %	6,8 %
Barclays Global Aggregate	5,8 %	0,5 %	6,8 %	3,9 %	1,6 %	6,7 %	5,4 %
DNB Obligasjon (III)	5,3 %	0,4 %	3,4 %	3,9 %	0,9 %	6,3 %	4,1 %
JPM Global Government Bond Index	4,9 %	-0,7 %	2,4 %	2,4 %	0,9 %	5,1 %	1,6 %
Barclays US Aggregate	2,7 %	-1,2 %	2,3 %	1,6 %	0,3 %	4,4 %	1,1 %
Statsobligasjonsindeks 3,0 (ST4X)	0,9 %	-1,6 %	1,4 %	0,5 %	-1,5 %	3,6 %	0,9 %
Statsobligasjonsindeks 0,25 (ST1X)	0,6 %	-3,4 %	0,5 %	0,4 %	-2,6 %	1,3 %	-1,9 %

GABLER

Fondet har god risikostyring og har som delmål å begrense nedsiden. Fondet ligger sjelden på topp i avkastningssammenligningen, men akkumulert fra 1.12.2012 har fondet levert bedre enn high yield-indeksen og med vesentlig lavere svingninger. Fondet har p.t. kort rentedurasjon og vil over tid ha en kredittrisiko som ligger mellom standard norske obligasjonsfond og high-yield-markedet. Forventet avkastning vil da være høyere enn norske obligasjonsfond, men korrelasjonen til aksjer vil også øke. Ved et eventuelt stort aksjefall kan fondet bevege seg noe mer i takt med aksjer enn lange statsobligasjoner og indeksen Barclays Global Agg.

De totale forvaltningskostnadene i PIMCO Income Fund er 0,48 %, mens kostnadene i BlueBay IG Global Aggregate, PIMCO Global Bond Fund ESG og Templeton Global Bond Fund er henholdsvis 0,32 %, 0,46 % og 0,49 %.

Vi anbefaler en likevekting av følgende fire fond innen globale obligasjoner: PIMCO Income Fund, BlueBay IG Global Aggregate, PIMCO Global Bond Fund ESG og Templeton Global Bond Fund. I praksis betyr det at vi anbefaler stiftelsen å investere i PIMCO Income Fund på bekostning av å redusere dagens investeringer i BlueBay IG Global Aggregate, PIMCO Global Bond Fund ESG og Templeton Global Bond Fund.

Saksframlegg

Arkivsak-dok.
Saksbehandler

18/6427-120
Dag Ole Teigen

Utvalg	Møtedato
Aust-Agder utviklings- og kompetansefond	29.11.2019

Sluttrapport fra Durapart AS vedr. prosjektet "Minoritetsspråklige menn i arbeid".

1. FORSLAG TIL VEDTAK

Sekretariatet fremmer slikt forslag til vedtak:

Styret tar til etterretning sluttrapporten fra Durapart AS vedr. prosjektet «Minoritetsspråklige menn i arbeid».

2. BAKGRUNN FOR SAKEN

Styret vedtok 16. februar 2018 å støtte prosjektet «Minoritetsspråklige menn i arbeid» med 320 000 kroner. Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør bevilget et tilsvarende tilskudd, slik at prosjektet til sammen ble støttet med 640 000 kroner. I sak 35/2018 gjorde styret følgende vedtak:

1. *Aust-Agder utviklings- og kompetansefond bevilger Durapart AS et tilskudd på 320 000 kroner til prosjektet «Minoritetsspråklige menn i arbeid». Det forutsettes at Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør bevilger et tilskudd på 320 000 kroner.*
2. *Tilskuddet er bevilget med bakgrunn i et kostnadsoverslag på 1,27 mill. kroner. Ved avkorting av prosjektets endelige totalkostnader i forhold til totalrammen blir tilskuddet tilsvarende avkortet.*
3. *Tilsagnet forutsetter at en vurdering av resultat og nytteverdi av prosjektet oversendes Aust-Agder utviklings- og kompetansefond når prosjektet er gjennomført.*
4. *Tilsagnet er gyldig til 1. januar 2021. Nærmere vilkår for tilsagnet fremgår av utbetalingsvilkårene i tilsagnsbrevet.*
5. *Beløpet tildeles i henhold til EØS-avtalens statsstøtteregler og Kommisjonsforordning (EU) nr. 1407/2013 (bagatellmessig støtte). Styret forutsetter at de innsendte opplysningene om tidligere tildelt offentlig støtte er fullstendige, og legger til grunn at støttemottaker kan motta det aktuelle støttebeløpet uten at terskelverdien i forordningen overstiges.*

Durapart AS er et kommunalt/fylkeskommunalt eid aksjeselskap, som leverer arbeidsmarkedstjenester til NAV. Gjennom prosjektet ønsket Durapart å bidra til at Arendal kommune i større grad lykkes med å kvalifisere flyktninger og innvandrere til arbeidslivet på et tidligere tidspunkt. Dersom prosjektet gav positive resultater så man for seg at metoden kunne skaleres opp og få regional betydning.

Samarbeidspartnerne i prosjektet – NAV Arendal, Arendal voksenopplæring (AVO) og Durapart – har i fellesskap gjort funn som viser at det trengs bedre ordninger for anerkjennelse av faglig kompetanse for denne gruppen. Å kunne dokumentere faktiske yrkesferdigheter vil gjøre gruppen mer attraktiv på arbeidsmarkedet, og sørge for raskere deltakelse i arbeidslivet og dermed integrering mer generelt. I prosjektet ville man utvikle et konsept som sørget for en mer effektiv metode for kartlegging og formalisering av denne gruppens yrkeskompetanse. Konseptet forutsetter et parallelt løp med bl.a. arbeidspraksis og ordinær norskopplæring.

I prosjektperioden ønsket man å gjennomføre yrkesprøving av ti deltakere innenfor bygg- og anleggsbransjen. En målsetting var at åtte av ti var i ordinært arbeid og/eller hadde startet på et fagutdanningsløp innen et år fra kandidaten ble tatt opp i prosjektet. For øvrig var det et viktig mål å bygge kompetanse og høste erfaringer angående bruk av metoden yrkesprøving. Dette ville igjen kunne bidra til ringvirkninger av prosjektet etter prosjektperiodens utløp, i tillegg til å legge til rette for oppbygging av et kompetansemiljø for yrkesprøving i Aust-Agder. Metoden yrkesprøving er en praktisk rettet form for kartlegging, gjennomføring og dokumentering av yrkeskompetanse for mennesker som mangler formell dokumentasjon på egen kompetanse. Prosjektet skulle gjennomføres i tett samarbeid med arbeidsmarkedsmyndighetene: Etter NAVs kartlegging av kandidatenes kompetanse og

arbeidserfaring, ville Durapart gå i dialog med nettverket av bedrifter for å sikre at det fantes et rekrutteringsbehov som passet kandidatenes profil og kvalifikasjoner. Arbeidspraksisen skulle kombineres med både generell og yrkesrettet norskopplæring i regi av AVO. Resultatene etter yrkesprøven skulle ende i dokumentasjon som eventuelt kan brukes i et løp videre til fagbrev. Durapart skulle ha oppfølgingsansvaret i bedriften under hele praksisperioden og frem til og med gjennomført yrkesprøving.

3. PROSJEKTETS SLUTTRAPPORT

Det viste seg å være utfordrende å rekruttere nok minoritetsspråklige menn til prosjektet, til tross for en forventning om at potensialet var stort. Flere valgte i stedet å gjennomføre grunnskole. Kartleggingssamtalene i seg selv klarte dessuten ikke alltid å avdekke hva kandidatene hadde av yrkespraksis som var relevant med hensyn til bygg- og anleggsbransjen.

Syv kandidater gjennomførte yrkesprøvingen ute hos arbeidsgivere, men bare tre av dem hadde tilstrekkelig praktisk erfaring til at dokumentering av kompetansen syntes hensiktsmessig. Durapart lyktes ikke i å få tilgang til prøvenemdene, men dokumentasjonen som ble gjort i bedriftene ble gjort av anerkjente fagfolk som er eller har vært prøvenemdsmedlemmer. Det er usikkert om Fagopplæringskontoret vil godkjenne denne dokumentasjonen som likeverdig ved en vurdering av avkorting av tid med hensyn til fagbrev.

Kombinasjonen av arbeidsutprøving fire dager i uka og norskopplæring i bedrift én dag i uka fungerte derimot godt, og gav god progresjon og økt motivasjon. Resultatet ett år etter oppstart viser at to av syv er i fast jobb, én er forespeilt fast ansettelse ved årsskiftet og to er i utdanning.

Før utplassering hos arbeidsgiver gjennomførte Durapart et internt todagerskurs i HMS med fokus på bygg- og anleggsbransjen. De fleste arbeidsgiverne som Durapart var i kontakt med var positive til konseptet, og åpnet opp for å ta inn kandidater i arbeidspraksis med sikte på yrkesprøving. Forespurte arbeidsgivere ble nøye utvalgt med hensyn til at Durapart ønsket å velge seriøse firmaer med godt renommé og erfaring med lærlinger. Noen av kandidatene kom raskt ut i praksis, mens to måtte vente lenger enn ønskelig med bakgrunn i permitteringer og forsinkelser i prosjekter arbeidsgiverne skulle bidra inn i.

Arbeidsgiverne kunne ganske raskt vurdere om kandidatene hadde relevant erfaring og kunnskap innenfor fagområdet. Flere av kandidatene manglet dette, men noen fikk likevel anledning til å fortsette i arbeidspraksis hos arbeidsgiveren i regi av NAV med sikte på opplæring og mulig framtidig ansettelse. Jobbveileder hadde hele tiden tett kontakt med arbeidsgiverne. Ved utfordringer ble det gjennomført egne møter med jobbveileder fra Durapart, programveileder fra NAV, arbeidsgiveren og kandidaten. Samarbeidet var også tett ved overgang fra prosjektets slutt til NAV overtok ansvaret igjen.

Kandidatene var i arbeidspraksis i regi av prosjektet i 3-5 måneder. Hovedhensikten med perioden var å bli kjent med arbeidsplassen, kollegaer, norske fagord og begreper, verktøy og å få faget «inn i fingrene igjen» etter lang tid utenfor arbeidslivet. Norskopplæringen ble igangsatt i september 2018 og avsluttet i desember samme år. Norskklæreren kom fra Arendal Voksenopplæringscenter og gjennomførte undervisningen på Durapart en dag i uka. Kandidatene selv gav uttrykk for at dette var nyttig og viktig norskopplæring. For noen av

kandidatene godkjente NAV mentorordning hos arbeidsgiver. Dette bidro til at aktuelle arbeidsgivere åpnet opp for arbeidspraksis.

Alle kandidatene ble utplassert i bedrifter med ansatte som er eller har vært prøvenemndsmedlemmer. Arbeidsgiverne ønsket å gjennomføre yrkesprøvingen på ulike måter. To av arbeidsgiverne mente de hadde fått testet ut så mye gjennom arbeidspraksisen at de kunne dokumentere hva kandidaten kunne uten å gjennomføre prøve. Én av arbeidsgiverne organiserte en egen omfattende fagprøve med kandidaten som fikk en svært utfyllende dokumentasjon. Etersom all dokumentasjon er beskrevet av anerkjente fagfolk regner Durapart dette for å være viktig dokumentasjon i en realkompetansevurdering og et eventuelt videre fagløp.

Durapart peker på flere årsaker til at det ble vanskelig å rekruttere nok kandidater til prosjektet, bl.a.:

- Mangelfull kartlegging/registrering av kandidatenes yrkeserfaring og kompetanse i NAV.
- Usikkerhet rundt tolkenes kompetanse om fagord og uttrykk innenfor bygg- og anleggsbransjen.
- At flere kandidater ønsket å gjennomføre grunnskole i stedet for å delta i prosjektet.
- Manglende førerkort for å komme seg til jobb på ulike steder og til ulike tider.

Samlet vurderer Durapart måloppnåelsen som tilfredsstillende. Tre av syv kandidater fikk sin yrkeskompetanse dokumentert av fagpersoner, og etter Duraparts vurdering er det lite sannsynlig at kandidatene hadde kommet like langt uten prosjektet med bl.a. målrettet arbeidsgiverkontakt. Fem av syv er enten i arbeid eller utdanning. Med bakgrunn i rekrutteringsutfordringene vurderer Durapart dette som et godt resultat.

Man lyktes ikke med hensyn til praktisk realkompetansevurdering gjennom yrkesprøving, da fagopplæringskontoret vurderte dette som lovstridig. Durapart bestrider denne vurderingen med bakgrunn i at kandidatene ikke var praksiskandidater, og med bakgrunn i at yrkesprøving blir gjennomført i andre fylker.

Fagrettet norskopplæring utenfor tradisjonell skolesetting, med temaer fra egen arbeidshverdag, viste seg å være motiverende og gav dessuten god progresjon. Durapart opplevde at de fleste arbeidsgiverne var positive til yrkesprøving i bedriften, til tross for utfordringer med hensyn til språk. Det tette samarbeidet mellom arbeidsgiverne, NAV, Arendal Voksenopplæring og Durapart som arbeidsinkluderingsbedrift var avgjørende for å oppnå de positive resultatene i prosjektet.

Med hensyn til formidling av prosjekter resultatene hadde bl.a. Agderposten en artikkel 22.10.2018 hvor en av kandidatene møtte arbeids- og sosialministeren.

Prosjektet har vært organisert med en styringsgruppe med representanter fra Durapart, NAV Arendal og Arendal Voksenopplæring, i tillegg til en egen prosjektgruppe. Grete Kristiansen ved Durapart har vært prosjektleder. Timeforbruket har i hovedsak vært i henhold til opprinnelig plan, med på grunn av færre kandidater enn planlagt har prosjektleder og jobbspesialist hatt færre arbeidstimer i prosjektet enn planlagt.

Budsjettert kostnad for prosjektet var 1,27 mill. kroner, mens endelig kostnad er om lag 550 000 kroner. Den vesentlige kostnadsreduksjonen må sees i lys av at en budsjetterte med ti yrkesprøvinger, men endte opp med syv kandidater og til sammen tre dokumenterte

yrkesprøvinger. Kostnadene knyttet til administrering ble dermed mindre enn planlagt. Kostnadene ble ytterligere redusert ved at bare én arbeidsgiver valgte å arrangere en omfattende yrkesprøve, mens de andre arbeidsgiverne dokumenterte det de observerte gjennom praksisperioden uten å ta betaling for dette.

I tråd med punkt 2 i styrevedtaket til Aust-Agder utviklings- og kompetansefond, avkortes dermed tilsagnet fra om lag 640 000 kroner til 275 434 kroner. Dette beløpet deles igjen likt mellom kompetansefondet og sparebankstiftelsen, slik at Durapart tildeles 137 717 kroner fra hver av stiftelsene.

NAV Arendals programveiledere har vært viktige partnere i prosjektet. God samhandling med fokus på tett dialog, gode løsninger og overganger har vært avgjørende for å finne de beste løsningene for hver enkelt. Samarbeidet med Arendal Voksenopplæring har vært opplevd som nyttig for alle parter. Tett kontakt og samhandling mellom arbeidsgiver og jobbveileder, jobbveileder og norsklærer, norsklærer og kandidatene har også vært sentralt. Jobbveileders rolle har vært avgjørende for å fange opp behovene og utfordringene underveis. Prosjektleders rolle har i hovedsak bestått i å koordinere og administrere partene i prosjektet. For øvrig har man gjort en rekke erfaringer i prosjektet som det redegjøres for i vedlagte sluttrapport.

Oppsummert mener Durapart at systematikken i prosjektet kan bidra til at flere flyktninger kan komme raskere ut i arbeid. For å sikre den faglige kvaliteten, bør yrkesprøvingen foregå i anerkjente bedrifter med fagfolk som har erfaringer med lærlinger og gjerne selv har vært eller er medlemmer i yrkesprøvenemder. Durapart vurderer at gjennomføring av yrkesprøving med omfattende testopplegg ikke virker å være realistisk av økonomiske årsaker, selv om en mener at det sannsynligvis vil lønne seg samfunnsøkonomisk. Erfaringene en har gjort i prosjektet er relevante og vil kunne tas i bruk i det daglige arbeidet videre med arbeidsinkludering.

4. KONKLUSJON

Sekretariatet anbefaler at styret tar til etterretning sluttrapporten fra Durapart AS vedr. prosjektet «Minoritetsspråklige menn i arbeid».

Vedlegg

2013_3148 Sluttrapport_ Minoritetsspråklige menn i arbeid
Prosjektregnskap
Vedlegg-8-til-sluttrapporten

From: Kontaktskjema <kontaktskjema@aaukf.no>
Sent: 15. november 2019 11:08
To: Postmottak, AAFK; Teigen, Dag Ole
Subject: 2013/3148 Sluttrapport: Minoritetsspråklige menn i arbeid
Attachments: Prosjektrekskap.xlsx; Vedlegg-8-til-sluttrapporten.pdf

Prosjekt

Prosjektnavn (obligatorisk)
Minoritetsspråklige menn i arbeid

Dato
15 november 2019

Organisasjon/foretak/institusjon
Durapart AS

Kontaktperson (obligatorisk)
Grete Kristiansen

Telefon (obligatorisk)
97143416

Adresse
Bedriftsveien 9

Postnummer/sted
4841 Arendal

E-post (obligatorisk)
gkr@durapart.no

Kontonummer for sluttutbetaling
2800.05.26470

1. Sammendrag

Et kort sammendrag av nedenstående punkter.

Det viste seg å være utfordrende å få nok minoritetsspråklige menn til prosjektet til tross for et forventet stort potensiale. Flere valgte å gjennomføre grunnskole i stedet.

Kartleggingsamtalene i seg selv klarte ikke alltid å avdekke hva kandidatene hadde av yrkespraksis som var relevant i forhold til bygg- og anleggsbransjen.

7 kandidater gjennomførte yrkesprøvingen ute hos arbeidsgivere, men kun 3 av dem hadde nok praktisk erfaring til at dokumentering av kompetansen syntes hensiktsmessig. Vi lyktes ikke med å få tilgang til prøvenemdene, men dokumentasjonen som ble gjort i bedriftene ble gjort av anerkjente fagfolk som er/har vært prøvenemndsmedlemmer. Det er usikkert om Fagopplæringskontoret vil godkjenne denne dokumentasjonen som likeverdig ved en

vurdering av avkortning i tid mot fagbrev.

Kombinasjonen av arbeidsutprøving 4 dager i uka og norskopplæring på bedrift 1 dag i uka fungerte godt og førte til god progresjon og økt motivasjon.

Resultatet ett år etter oppstart viser at 2 av 7 er i fast jobb, 1 er forespeilt fast ansettelse ved årsskiftet og 2 er i utdanning.

2. Gjennomføring i henhold til prosjektplanen

Her gis en vurdering av om prosjektplanen er fulgt, eventuelt hvorfor ikke.

Prosjektet er i hovedtrekk gjennomført i henhold til plan.

Oppstarten tok lengre tid enn forventet

For å starte opp hovedprosjektet ble det besluttet at vi måtte ha minst 10 voksne menn som hadde minimum 3 års yrkeserfaring innenfor bygg- og anlegg, og som ønsket seg jobb innenfor denne bransjen. Hensikten var å få dokumentert hva de kunne i forhold til norske fagplaner, såkalt yrkesprøving, for i neste omgang å styrke regionen med arbeidskraft. Arbeidet med å få tilgang på aktuelle kandidater til prosjektet fra NAV Arendal startet opp i mars 2018. Ut i fra tidligere oversikter hadde vi forventet å få minst 20-30 aktuelle kandidater å velge mellom. Det viste seg å bli utfordrende. Både NAV Froland, NAV Tvedestrand, NAV Grimstad, lærere fra Arendal Voksenopplæring samt en kontaktperson fra et muslimsk trossamfunn ble kontaktet.

Durapart gjennomførte totalt 19 kartleggingssamtaler med tolker for å finne fram til aktuelle kandidater. Fra Durapart deltok en seniorrådgiver med fagbrev som snekker og lang erfaring med fagopplæring og yrkesprøving. I tillegg deltok en jobbveileder med god kjennskap til bransjen i Agder. Målet var via samtaler å kartlegge hvilke fagkompetanse/-erfaring kandidatene hadde, samt motivasjon for å jobbe innenfor tilsvarende fagområde i Norge. I midten av august 2018 hadde vi endelig 10 aktuelle kandidater, derav 2 fra Froland. De sistnevnte kandidatene hadde dessverre kun erfaring med stukkatur og himling, og arbeidsmarkedet er begrenset i Agder på det feltet. Et stort firma i Kristiansand var imidlertid interessert i å prøve de ut i arbeidspraksis, men krevde at de hadde sertifikat, noe de ikke hadde. De ble derfor avsluttet etter kort tid. En kandidat ombestemte seg plutselig og valgte å gjennomføre grunnskolen i stedet. Sistnevnte viste seg å være en dyktig fagmann innenfor murerfaget, og ville helt klart vært aktuell for ansettelse ifølge arbeidsgiveren.

Det betyr at av 10 kandidater som startet opp var det i praksis 7 som gikk videre i prosjektet. Av disse var det 4 fra Syria og 3 fra Eritrea. De var i aldersgruppen fra 26 til 39 år. Samtlige ble bosatt i Arendal i 2015. Følgende læreplaner var aktuelle: Betongfaget, malerfaget, mur- og flisleggerfaget, anleggsgartnerfaget (" den grå delen") og møbelsnekkerfaget.

Vi lyktes ikke med å ha fremskaffe noen aktuelle kandidater på reserveliste.

Utplasseringer hos arbeidsgiver

Før utplassering hos arbeidsgivere gjennomførte vi et internt 2-dagers kurs i HMS med fokus på bygg- og anleggsbransjen. Da brukte vi tolker (arabisk og tigrinja) for å forsikre oss om at kandidatene skulle forstå viktigheten av HMS. De fikk også nødvendig arbeidstøystøt dekket av prosjektet for å kunne starte opp i arbeidspraksis.

De aller fleste arbeidsgiverne vi var i kontakt med var veldig positive til konseptet med yrkesprøving, og åpnet opp for å ta inn kandidater i arbeidspraksis med sikte på yrkesprøving. Forespurte arbeidsgivere ble nøye utvalgt i forhold til at vi ønsket kun å spør seriøse firmaer med godt renommé og erfaring med lærlinger. Noen av kandidatene kom raskt ut i praksis,

mens to dessverre måtte vente mye lenger enn ønskelig. Årsaken til det var både permitteringer (utenfor sesong) og forsinkelser i prosjekter arbeidsgiverne skulle bidra inn i. Arbeidsgiverne kunne ganske raskt se om kandidatene hadde noe relevant erfaring og kunnskap innenfor fagområdet. Det viste seg at 4 av de 7 gjenværende kandidatene manglet dette, men 3 av dem fikk likevel anledning til å fortsette i arbeidspraksis hos arbeidsgiveren i regi av NAV med sikte på opplæring og mulig framtidig ansettelse.

Jobbveileder hadde hele tiden tett kontakt med arbeidsgiverne. Ved utfordringer ble det gjennomført egne møter med jobbveileder fra Durapart, programveileder fra NAV, arbeidsgiveren og kandidat. Samarbeidet var også tett ved overgang fra prosjektets slutt til NAV overtok ansvaret igjen.

Kandidatene var fra 3 -5 måneder i arbeidspraksis i regi av prosjektet. Hovedhensikten med perioden var å bli kjent med arbeidsplassen, kollegaer, norske fagord- og begreper, verktøy og få faget "inn i fingrene igjen" etter lang tid utenfor arbeidslivet.

Norskopplæring i fagord- og uttrykk

Norskopplæringen ble igangsatt i september 2018 og ble avsluttet i desember samme år. Norskklæringen kom fra Arendal Voksenopplæringscenter og gjennomførte undervisningen på Durapart en dag i uka. Kandidatene selv opplevde ikke dette som "skole" og ga uttrykk for at dette syntes de var nyttig og viktig norskopplæring. Læreren tok utgangspunkt i hva kandidatene selv erfarte i sin arbeidspraksis samt på tilbakemeldinger fra arbeidsgiverne som jobbveilederen fikk underveis i praksisperioden.

Norskklæringen rapporterte om god forbedring og interesse underveis for de som hadde praksis parallelt. De to som ikke fikk arbeidspraksis før på nyåret hadde ikke samme progresjon som de øvrige kandidatene. Fagord- og uttrykk innenfor denne bransjen var utfordrende også for norskklæringen som måtte forberede seg ekstra godt til undervisningen da en god del ord og begreper var nye også for han. Evalueringen av progresjonen ble foretatt gjennom intervjuer med norskklæringen. Alle kandidatene fikk med seg lærerens evaluering og forslag til ytterligere fokus som den enkelte burde ha for videre utvikling av norsken.

Noen av kandidatene var såpass dårlige i norsk ved oppstart av arbeidspraksis at NAV godkjente mentorordning hos arbeidsgiver. Dette bidro til at aktuelle arbeidsgivere åpnet opp for arbeidspraksis og var et viktig virkemiddel for å få en god start på arbeidsstedet.

Yrkesprøving

Yrkesprøving er en praktisk-rettet form for kartlegging, gjennomføring og dokumentasjon på yrkeskompetanse av personer som ikke har formell dokumentasjon på egen kompetanse. De må ha hatt yrkespraksis/erfaring i mer enn 3 år. Alle med voksenrett har også rett til å bli realkompetansevurdert, og det er ingen betingelse å kunne norsk. Fylkeskommunen har gjennom Opplæringslova § 4A-3,61 ansvar for å gi kompetansebevis på grunnlag av realkompetansevurdering. Dette ønsket vi å teste ut gjennom bruk av praktisk yrkesprøving. Durapart hadde flere møter med Fagopplæringskontoret i Aust-Agder med forespørsel om å få lov til å benytte allerede eksisterende prøvenemder til yrkesprøvingene. Durapart ville dekke alle kostnader med det. Dette viste seg dessverre ikke å være mulig. Det ble begrunnet med at det var mot gjeldende lovverk da det ble koblet opp mot praksiskandidatordningen, noe kandidatene i prosjektet ikke var. Det ble også koblet opp mot utfordring med mulig inhabilitet med fag- eller svenneprøve i neste omgang og fylkeskommunens tilgjengelige prøvenemndsmedlemmer.

Vi hadde også et møte med opplæringskontoret i bransjen for å fortelle om prosjektet og se på muligheten til samarbeid. Samarbeid ble avvist da prosjektet ble tolket til å være i konkurranse med opplæringskontoret som slet med å finne nok lærlingeplasser til ungdommer.

Det ble til slutt bare 3 kandidater hvor det ble vurdert som hensiktsmessig med yrkesprøving. Det viste seg nemlig at kartleggingsintervjuet i seg selv ikke klarte å fange opp faktisk praktisk kunnskap. Noen av kandidatene kunne sannsynligvis vært avvist allerede i kartleggingsfasen hvis det i tillegg hadde vært en liten, enkel og praktisk oppgave som skulle løses og bli observert.

Alle kandidatene ble utplassert i bedrifter med ansatte som er/har vært prøvenemndsmedlemmer. Arbeidsgiverne ønsket å gjennomføre yrkesprøvingen på ulike måter. To av arbeidsgiverne mente de hadde fått testet ut så mye gjennom arbeidspraksisen at de kunne dokumentere hva kandidaten kunne uten egen "prøve". En av arbeidsgiverne organiserte en egen omfattende fagprøve med vedkommende som fikk en svært utfyllende dokumentasjon.

Siden all dokumentasjon er beskrevet godt av anerkjente fagfolk anses papirene på dette å være viktig dokumentasjon i en realkompetansevurdering mot et eventuelt videre fagløy. Det er selvfølgelig også et viktig papir i forbindelse med jobbsøking.

Årsaker til forskyvninger av prosjektplan

I oppstarten slet vi med å få tak i nok kandidater. Minstekravet vi satt opp var 10 kandidater. Noen årsaker til utfordringene:

- Mangelfull kartlegging/registrering av kandidatenes yrkeserfaring og kompetanse i NAV.
- Mangelfull kjennskap til porteføljen av mulige kandidater hos programrådgiverne på NAV på grunn av interne organisatoriske endringer.
- Usikkerhet rundt tolkenes kompetanse om fagord/-uttrykk innenfor bygg- og anleggsbransjen.
- Flere kandidater som kunne vært aktuelle ønsket å gjennomføre grunnskole i stedet for å delta i prosjektet til tross for programveiledernes anbefalinger. En viktig motivasjon her synes å være en rådende forståelse av at grunnskolen måtte til for å få permanent oppholdstillatelse. Med andre ord ble det ansett viktigere å trygge oppholdstillatelsen enn å bli selvforsørget, noe som er lett å forstå i deres situasjon.

I fasen med å skaffe arbeidspraksisplasser:

- Gjentakende forsinkelser i byggeprosjekter som gjorde at arbeidsgiverne ikke hadde relevante oppgaver og derfor ikke tok imot kandidat før dette var på plass.
- Sesongsvingninger og permitteringer i bransjen
- Manglende førerkort for å komme seg til jobb på ulike steder og til ulike tider
- Noen få arbeidsgivere hadde fra tidligere dårlig erfaring med flyktninger som hadde vært på språkpraksis

3. Vurdering av måloppnåelse

Er prosjektmålet nådd? Beskriv oppnådd/forventet effekt av tiltaket i forhold til det som var planlagt, og hvordan dette er etterprøvd.

Effektmål:

1. Metodeutvikling som tester ut samarbeidsformer mellom kommunale aktører, arbeidsinkluderingsbedrift og næringslivet.

- Samarbeidet mellom NAV Arendal, Arendal Voksenopplæring og Durapart startet i praksis opp med å diskutere muligheter allerede i 2016. Personlige relasjoner var dermed allerede på plass da prosjektet ble iverksatt. Troen på prosjektet og muligheten til å kunne bidra inn i det var sterk hos alle. Det ble imidlertid viktig for prosjektleder å holde god dialog med Arendal Voksenopplæring da listen med mulige aktuelle kandidater kom fra NAV. Her kunne det være interesser og planer for enkeltpersoner som kom i konflikt med hverandre. Dette ble

imidlertid løst underveis. Jobbveilederen på Durapart hadde hele tiden god kontakt med arbeidsgiverne og ved behov stilte alle parter sammen på møter for å løse utfordringer. Samarbeidet fungerte svært godt gjennom hele prosjektperioden med tillitt og trygghet på hverandre. Relasjonsbyggingen er med andre ord en svært viktig faktor. Da kan det meste løses.

2. Bygger opp et kompetansemiljø for yrkesprøving på Agder.

– Dessverre lyktes vi ikke å komme i inngripen med Fagopplæringskontoret. Gjennom å bruke eksisterende prøvenemnder ønsket vi å få prøvd ut og dokumentert yrkesprøving mer formelt enn vi lyktes med. Selv om vi ikke fikk til det, ble yrkesprøving satt på agendaen. Kvaliteten på dokumentasjonen mener vi ble likevel profesjonell da den ble foretatt av fagfolk som er og har vært i prøvenemnder. Det synes imidlertid å sitte langt inne å få til et miljø for praktisk yrkesprøving i fylkeskommunen. Realkompetansevurderinger som gjøres i dag synes kun å være teoretiske.

3. Minoritetsspråklige menn får vist fram, dokumentert av fagpersoner og brukt sine yrkesferdigheter tidligere enn i dag.

– 3 av 7 kandidater fikk sin yrkeskompetanse dokumentert av fagpersoner. Det er lite sannsynlig at kandidatene hadde vært der de er i dag uten prosjektet, både på grunn av språket og den målrettede arbeidsgiverkontakten.

4. Minoritetsspråklige menn vil oppleve språkopplæring mer spisset og relevant i et arbeidsmiljø.

– Norskklæringen rapporterte om god progresjon og stor interesse fra kandidatene etter hvert som de kom seg ut i praksis. Kandidatene selv bekreftet at de ikke opplevde at de var på "skole" under språkopplæringen som foregikk på Durapart. De ga selv uttrykk for at denne type opplæring passet dem mye bedre enn den tradisjonelle norskopplæringen. Arbeidsgiverne verdsatte at norskopplæring også var en del av konseptet. Vanligvis synes arbeidsgivere å være overlatt til seg selv med å heve språkferdighetene (Proba- rapport nr 2018-12: "Arbeidsgiverperspektivet i inkludering").

5. Durapart får enda tettere kontakt og nettverk av arbeidsgivere og fagpersoner innenfor bygg- og anleggsbransjen, noe som øker sjansene for mer fagopplæring og formidlinger i framtiden.

– Nettverket av arbeidsgivere og fagpersoner har økt. Fokuset på å avklare om kandidatene hadde praktisk kompetanse innenfor faget ble godt tatt imot av arbeidsgiverne, både fordi de trenger arbeidskraften og fordi opplæringsperioden kunne bli adskillig kortere. Kunnskapen vår innen de ulike fagområdene har også økt, ikke minst rent praktisk som f.eks. behovet for førerkort og bruken av HMS-kort.

6. Bedre og raskere integrering gjennom økt deltakelse i arbeidslivet ved at kompetent arbeidskraft kan tas raskere og mer effektivt i bruk i bransjen.

– De fleste kandidatene hadde fortsatt på grunnskole eller språkpraksis uten dette tilbudet.

7. Styrker regionen med arbeidskraft i en bransje hvor det framtidige behovet for arbeidskraft er ventet å øke.

– 3 til 4 av kandidatene er nå i jobb og utdanning, og ytterligere 2 til har vist at de er dyktige håndverkere som bransjen forhåpentligvis kan få stor nytte av i framtiden.

Resultatmål:

8. 8 av 10 menn som har minimum 3 års yrkeskompetanse innenfor bygg- og anleggsgag og

som har gjennomført yrkesprøving, skal være i jobb eller i et fagutdanningsløp innen 1 år fra kandidaten tas opp i prosjektet.

– Det ble 7 kandidater som i praksis startet opp i prosjektet. 3 av dem ble vurdert å ha såpass mye erfaring at yrkesprøving var hensiktsmessig. I dag er 2 fast ansatt og 1 er forespeilt ansettelse ved årsskiftet. 2 kandidater er under utdanning derav 1 i VGS Byggfag. 1 har vist stor faglig kunnskap, men andre forhold har gjort at han ikke ble ansatt i bedriften.

Vedkommende er i et annet tiltak i regi av NAV nå. Den siste kandidaten har flyttet til en annen del av landet.

3a. Måloppnåelse (egenvurdering)

Vi er godt fornøyd med resultatet med at 5 av 7 er i jobb eller utdanning i dag, særlig på bakgrunn av rekrutteringsutfordringene.

Vi ønsket å utfordre fylkeskommunen i forhold til praktisk realkompetansevurdering gjennom yrkesprøving, noe vi ikke lyktes med. Begrunnelsen vi fikk var at det var lovstridig, noe vi mener det ikke var da dette ikke var praksiskandidater. Vi vet også at yrkesprøving blir gjennomført i andre fylker.

Fagrettet norskopplæring med temaer fra egen arbeidshverdag utenfor tradisjonell skolesetting viste seg som forventet å være motiverende og ga god progresjon.

Vi opplevde at de fleste arbeidsgiverne vi henvendte oss til var veldig positive til yrkesprøving i bedriften, det til tross for språkvansker. Det tette samarbeidet mellom arbeidsgiverne, NAV, Arendal Voksenopplæring og Durapart som arbeidsinkluderingsbedrift var også avgjørende for å få til ovennevnte resultater.

3.a Måloppnåelse (egenvurdering) sett kryss:

Tilfredsstillende

3.b Hvordan er prosjektresultatene kommunisert? Hva er viderformidlet? Effekt utover de involverte prosjektpartnere? Gi en beskrivelse (se også punkt 8 vedlegg)

22 okt 2018 stod det en artikkel i Agderposten om en av våre kandidater hos Oveland Utemiljø som fikk hilse på statsråd Anniken Haugland. Overskriften var "Arbeiderne mangler papirer, men imponerer statsråden". Kandidaten vår ble yrkesprøvd og fikk ansettelse i bedriften.

I oktober 2019 ble en av arbeidsgiverne og en kandidat som har fått jobb gjennom prosjektet, intervjuet. Denne saken belyser hvordan de opplevde prosjektet og utfordringene nå.

Kandidaten har ikke papirer på grunnskole fra hjemlandet og ønsker å gå mot fagbrev. Nå skal kandidaten realkompetansevurderes i forhold til grunnskole. Deretter er planen å ta grunnskolepapirene og dokumentasjonen fra yrkesprøvingen med til Fagopplæringskontoret for å få dette vurdert mot et læreløp, mest sannsynlig mot Fagbrev på jobb. Artikkelen vil bli spredd på alle våre sosiale medier når vi vet utfallet av vurderingen av grunnskolen. Det er avhengig av utfallet, men hvis papirene fra yrkesprøvingprosjektet ikke blir verdsatt av fagopplæringskontoret, vil det danne grunnlag for en kronikk fra oss i regionsavisene. Det samme gjelder hvis han ikke får godkjent grunnskole pga manglende norskkunnskaper.

Hva videreformidles:

– Det er en systemutfordring at flyktninger som ikke kan nyttiggjøre seg av grunnskole likevel velger går på skole for å få permanent oppholdstillatelse. Det hindrer raskere mulighet for jobb og inkludering.

– Kombinasjonen med arbeidsutprøving innenfor sitt eget fagfelt og norsk (fagspråk) er motiverende og bidrar til raskere progresjon enn tradisjonell skoleundervisning

– Yrkesprøving kan gjennomføres både i form av "prøve" og gjennom 2-3 måneders allsidig arbeidspraksis hos anerkjente fagfolk.

- Formell dokumentasjon fra Fagopplæringskontoret på medbrakt yrkesfaglig realkompetanse har ikke vært mulig å få til. Det anses å være en hindring for raskere arbeidsinkludering.
- Tett og godt samarbeid mellom Arbeids & Inkluderingsbedrift, NAV og Voksenopplæringsssenter er avgjørende for å få til gode løsninger for arbeidsgivere og arbeidssøkere

Effekt utover involverte parter:

- "Fagbrev på jobb" kan være aktuelt som videre løp for noen av kandidatene. Det er usikkert hvordan fylkeskommunen vil vekte dokumentasjonen i en vurdering av hvor mye praksis de har.
- Verdien av å få familiefedre raskere ut i jobb har stor samfunnsmessig betydning. Økt livskvalitet og stolthet av igjen å kunne forsørge sin egen familie er med på å bidra til økt samfunnsinkludering og forhindre utenforskap.
- Arbeidsgivere får oppleve at de kan få dekket behov for arbeidskraft fra denne målgruppa

4. Prosjektorganisering og ressursdimensjonering

Hvordan har organiseringen vært og er ressursene brukt iht plan – hva er eventuelt avvikene.

Styringsgruppe:

Prosjekteier Øyvind Vedal, Durapart

Avdelingsleder NAV Arendal Mirva Andersen

Leder norsksenteret Arendal Voksenopplæring Helga Tørå Karsrud

Prosjektleder Grete Kristiansen, Durapart

Prosjektgruppe:

Prosjektleder Grete Kristiansen, Durapart

Jobbspesialist Ole Erik Grønsen, Durapart

Programveileder Cathrine Rygh, NAV Arendal

Norsklærer Martin Kvanneid, Arendal Voksenopplæring

Fagopplæringskonsulent Sture Troli, Durapart (i oppstartsfasen)

Det har vært avholdt 5 styringsgruppemøter og 10 møter i prosjektgruppa samt utallige oppdateringssamtaler og mailer internt i arbeidsgruppa. Timeforbruket har stort sett vært som planlagt bortsett fra færre timer på prosjektleder og jobbspesialist på grunn av færre kandidater og færre yrkesprøvinger.

5. Kostnader og finansiering

Prosjektregnskap – totalkostnader

Se vedlegg.

Kommenter eventuelle betydelig avvik fra det opprinnelige budsjettet, herunder fremdriftsplan.

I budsjettet hadde vi lagt opp til 10 yrkesprøvinger. På grunn av at det ble kun 3 dokumenterte yrkesprøvinger, ble både kostnader og timeforbruket i forbindelse med administrering av

disse klart mindre enn planlagt. Kostnadene ble ytterligere redusert ved at det kun var 1 arbeidsgiver som valgte å arrangere en omfattende yrkesprøve. De andre arbeidsgiverne dokumenterte hva de observerte gjennom praksisperioden og tok ikke betaling for det.

6. Viktige erfaringer

Hvilken erfaring har dere gjort i prosjektet som kan ha betydning for fremtidig læring. Er det noe dere må være spesielt oppmerksom på i nye prosjekt.

Målgruppen

Kandidatene var alle flyktninger og kom fra Syria og Eritrea. De var mellom 27 og 39 år. Samtlige ble bosatt i Arendal kommune i 2015. Programveilederne på NAV markedsførte tilbudet til voksne menn som de mente var praktisk anlagt og som slet på skolen. Det ble i oppstarten satt et krav til norskkunnskap på nivå A2. Kravet ble opphevet da vi skjønnte at vi ville få problemer med rekrutteringen. Muligheten for mentorordning ble derfor veldig viktig for å få innpass hos arbeidsgiver.

Kandidatene hadde i utgangspunktet ikke helsemessige utfordringer, men det viste seg i praksis at noen hadde utfordringer på hjemmebane, og muligens var det post-traumatisk stress-syndrom hos et par av dem. Det lå ikke innenfor prosjektets ramme å gjøre noe med dette annet enn at vi videreformidlet våre mistanker til NAV. I motsetning til mange innvandrere har flytninger ofte med seg traumatiske opplevelser som kan påvirke opplæringen på ulik måte. Dette må jobbveilederne og arbeidsgiverne være bevisste på, og behovet for individuell tilnærming blir svært viktig både når det gjelder norskopplæring, lære seg ny arbeidskultur og ofte også nytt fagområde.

Kartleggingssamtalen

Det viste seg å være utfordrende å faktisk klare gjennom en samtale å finne ut hva de hadde av praktisk yrkeserfaring innenfor bransjen. Det ble brukt både tolk og tegninger med ulike oppgaver og verktøy i samtale. Intervjuerne ga uttrykk for at de ble usikre på hva tolkene faktisk oversatte. En enkel praktisk øvelse/test i kartleggingssamtalen kan sannsynligvis være med på å avklare nivået på en bedre måte.

Grunnskole prioriteres foran jobb

Oppfattelse i målgruppen om at de må gjennomføre grunnskole i Norge for å få sikre permanent oppholdstillatelse er til hinder for å komme seg raskere ut i jobb. Konsekvensen er at flere velger å ta grunnskolen med oppholdstillatelse som motivasjon og fokus. Det kan bli noen lange og kjedelige år for enkelte.

Norskopplæring

Kandidatene bekreftet våre antakelser om at det er svært positivt å koble norskopplæringen til fagområder som interesserer, at den pågår parallelt med relevant arbeidspraksis og ikke minst at ikke undervisningen foregår på "skolen" der de stort sett bare snakker med egne landsmenn.

Yrkesprøving viktig inn i Fagbrev på jobb

I august 2018 ble "Fagbrev på jobb" innført som ordning. Pr mai 2019 var det enda ikke inngått noen opplæringskontrakter inn under denne ordningen i Aust-Agder. Vår vurdering er at denne ordningen vil kunne passe veldig godt innenfor målgruppa i prosjektet av flere grunner:

- uten tilgang på dokumentert fagkompetanse fra hjemlandet kan man via yrkesprøving få den dokumentert og realkompetansevurdert med påfølgende avkortning av tiden før fagprøve etter hvor mye man kan innenfor fagområdet.
- kombinasjonen med 4 dager arbeidspraksis (80% stilling) og 1 dag med norskopplæring med fagord/-uttrykk i uka regnes som fulltidsstilling. Da kan arbeidspraksisperioden godkjennes som allsidig praksis i faget i heltidsstilling.

– det er ikke krav til å ta fellesfagene i videregående opplæring
 – de kan ha vanlig lønn eller ytelse fra NAV i opplæringsperioden
 Endelig regelverk innenfor denne ordningen ble godkjent i Agder i juni. En hindring i systemet kan synes å bli et krav til gjennomført grunnskole eller tilsvarende. Mange i målgruppa har varierende antall år på skole og kan heller ikke dokumentere hva de har gjennomført av skole. Bekymringen vår er at dette vil bli brukt som begrunnelse for ikke å inngå opplæringskontrakter selv om de kan være svært dyktige håndverkere.

Vi hadde ikke på forhånd kunnskap om at Arendal Voksenopplæring kan realkompetansevurdere grunnskole. Denne muligheten må det informeres om både innad i egen organisasjon, til arbeidsgivere og ikke minst til flyktningene selv. Sett i ettertid burde realkompetansevurderingen av grunnskole foregått parallelt med den praktiske yrkesprøvingen i prosjektet.

Gode relasjoner og felles mål er avgjørende

NAV Arendals programveiledere har vært en svært viktig partner i prosjektet. God samhandling med fokus på tett dialog, gode løsninger og overganger har vært helt avgjørende for å finne de beste løsningene for hver enkelt. Da tenkes det på både bruk av tolker i oppstarten av prosjektet, mentorordningen i oppstarten av arbeidspraksis og lønnstilskudd ved ansettelse.

Samarbeidet med Arendal Voksenopplæring har vært opplevd nyttig for alle parter. Duraparts forventning til lærer var at det burde være en mann (av kulturelle grunner) med fagkunnskap om bygg- og anleggsbransjen. Det ble løst, men krevde ekstra forberedelser for norsklæreren som ikke hadde jobbet innenfor bransjen tidligere. Han kunne at de andre lærerne var svært nysgjerrige på og interessert i prosjektet.

Tett kontakt og samhandling mellom arbeidsgiver og jobbveileder, jobbveileder og norsklærer, norsklærer og kandidatene har også vært svært sentral. Jobbveilederens rolle har vært helt avgjørende for å fange opp behovene og utfordringene underveis. Prosjektlederens rolle har mye vært å koordinere og administrere alle parter.

7. Avslutning

Konklusjoner, videreføring mv.

Det har vært et spennende prosjekt med både ned- og oppturer. Kandidatene som fikk anledning til å være med øynet nytt håp om og tro på jobb. Programveilederne på NAV fikk en god avklaring på hva flyktningene faktisk kunne av praktiske yrker relatert til norske fagplaner. Arbeidsgivere fikk rekruttert nye ansatte på en trygg måte. Læreren fra Arendal Voksenopplæring lærte mye om bransjen og kandidatenes språklige og kulturelle utfordringer på arbeidsplassene. Durapart lærte mer om bransjen og de kravene som stilles der, samt hvor utfordrende og givende det kan være å utfordre eksisterende offentlige systemer.

Vi mener at den skriftlige dokumentasjonen som kandidatene har fått på bedriftenes brevark er like verdifull som dokumentasjon som de ville fått på fylkeskommunens brevark. Det gjenstår å se om dokumentene vil bli vurdert slik av Fagopplæringskontoret hvis kandidatene senere ønsker å gå for fagbrev med avkortning i opplæringstiden.

Vi ser absolutt at denne systematiske måten å jobbe på kan bidra til at flere flyktninger kan komme raskere ut i jobb enn i dag. Yrkesprøvingen som sådan bør foregå i anerkjente bedrifter med fagfolk som er vant til lærlinger og gjerne selv har vært/er medlem i yrkesprøvenemder. Dette for å sikre den faglige kvaliteten. Jobbveilederens oppfølgingen av både arbeidsgivere og kandidater er viktig for å forebygge og gripe tak i utfordringer.

Norsklærerens rolle er også sentral for å få progresjon i norskopplæringen.

Gjennomføring av yrkesprøving med omfattende testopplegg synes imidlertid ikke å være

særlig realistisk av økonomiske grunner, selv om det sannsynligvis vil lønne seg samfunnsøkonomisk. To av tre arbeidsgivere mente at de ikke trengte egne prøver da de fikk observert kandidatene gjennom daglig arbeid i 3-4 måneder. Erfaringene vi har gjort oss er svært relevante og vil kunne tas i bruk i vårt daglige arbeid videre med arbeidsinkludering.

8. Vedlegg

- Regnskapsoppstilling bekreftet av revisor (for prosjekter der tilskuddet er på 100 000,- eller mer.)
- Utbetalingsanmodning for sluttutbetaling (ikke faktura)
- Eventuelle rapporter, studier eller annen dokumentasjon som er fremkommet fra prosjektet.

Se vedlegg.

Prosjektleder
Grete Kristiansen

Prosjektansvarlig
Øyvind Vedal

Prosjektregnskap – totalkostnader

Kostnader			
Kostnadsart (Hovedposter)	Regnskap	Budsjett	
Lønnskostnad for ansatte på Durapart	403597,00	795000,00	
Yrkesprøving	69500,00	350000,00	
Lokaler (UV-rom norsk, kontorer, IT, adm)	70200,00	90000,00	
Kjøring/oppfølging i bedrifter	571,00	35000,00	
Diverse (forsikring, revisjon)	7000,00	0,00	
SUM	550868,00	1270000,00	

Finansiering			
Kilde	Virkelig	Planlagt	
Durapart	275434,00	635000,00	
AAUKF	275434,00	635000,00	
	0,00	0,00	
	0,00	0,00	
	0,00	0,00	
SUM	550868,00	1270000,00	

Agder-Team
Revisjon AS

Til Aust-Agder Utviklings- og Kompetansefond

BEKREFTELSE AV DURAPART AS SITT PROSJEKT «MINORITETSSPRÅKLIGE MENN I ARBEID»

I forbindelse med Aust-Agder Utviklings- og Kompetansefond sitt tilsagn om tilskudd til prosjektet «Minoritetsspråklige menn i arbeid», med referanse 35/18 har Durapart AS utarbeidet en oppstilling som viser selskapets kostnader vedrørende dette prosjektet i perioden 2018 - 2019. Oppstillingen viser samlede kostnader på kr. 550 868. Som revisor for Durapart AS er vi bedt om å bekrefte kostnadsoppstillingen. Dette oppdraget er utført i samsvar med ISRS 4400 «Avtalte kontrollhandlinger»

Oppstillingen inneholder en betydelig andel lønnskostnader og fordeling av interne kostnader. Vi har da kontrollert beregning av oppgitt lønnskostnad basert på antall timer som er prosjektført i lønnsprogrammet og den timesats som er benyttet. Videre har vi også foretatt en rimelighetsvurdering av øvrige interne kostnader og mener dette kan belastes prosjektet. Vi har også kontrollert mer enn 70 % av eksterne kostnader knyttet opp mot prosjektet og bekrefter at disse er dokumentert med inngående fakturaer.

Vi gjør oppmerksom på at samlede kostnader, kr. 550 868 ligger under budsjettet på kr. 1 270 000 som var lagt til grunn ved bevilget tilskudd

Siden de ovenstående kontrollhandlingene hverken utgjør revisjon eller begrenset revisjon i samsvar med revisjonsstandardene, gir vi ikke uttrykk for noen sikkerhet for at oppstillingen ikke inneholder vesentlige feil. Dersom vi hadde utført tilleggshandlinger eller hadde gjennomført revisjon eller begrenset revisjon i samsvar med de internasjonale revisjonsstandardene ISA, kunne andre forhold ha kommet til vår kunnskap og blitt rapportert til Dem.

Vår rapport er utarbeidet kun for det formål som er beskrevet i første avsnitt i denne rapporten og til Deres informasjon, og kan ikke benyttes til noe annet formål.

Arendal, 06.08.19

Torbjørn Sundsdal

Torbjørn Sundsdal
Registrert revisor

Besøks- og postadresse: Teknologiveien 1, 4846 Arendal
Telefon: 37 19 67 00
Bankkonto: 7314 05 00256

Medlem av Revisorgruppen

Foretaksregisteret: 981 497 023 MVA
E-mail: arendal@rg.no
Hjemmeside: www.rg.no

Medlem av UHY International

Aust-Agder Utviklings- og Kompetansefond

Vår ref.
GKR

Dato
14.11.2019

Utbetalingsanmodning for sluttbetaling i prosjekt "Minoritetsspråklige Menn i Arbeid" – saksnummer 35/18

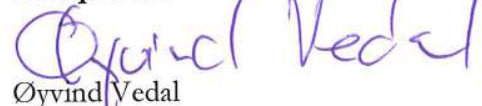
Det vises til tilsagnsbrev datert 07.03.2018.

Samlede kostnader har utgjort kr 550 868. Beløp som ønskes utbetalt er kr 275 434.

Beløpet bes utbetalt til kontonummer 2800.05.26470.

Med vennlig hilsen

Durapart AS

Øyvind Vedal
Adm. direktør

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 18/6427-123
Saksbehandler Tine Mette Falck og Dag Ole Teigen

Utvalg	Møtedato
Aust-Agder utviklings- og kompetansefond	29.11.2019

Mottatte søknader og henvendelser

1. FORSLAG TIL VEDTAK

Sekretariatet fremmer slikt forslag til vedtak:

Styret tar saken til etterretning.

2. BAKGRUNN FOR SAKEN

2.1 Strategisk retning

Høsten 2018 vedtok styret i Aust-Agder utviklings- og kompetansefond endringer i strategien for utdeling av midler. Målsettingen med endringene er en mer målrettet bruk av fondets midler, der fondet går inn i færre, men større og mer langsiktige prosjekter.

I forbindelse med styrets vedtak i sak 64/18 om endringer i strategien, ble det drøftet hvordan man bør følge opp forespørsler om støtte fra ulike miljøer som selv tar kontakt med fondet. Tidligere har disse som hovedregel blitt henvist til den årlige søknadsfristen i midten av oktober måned.

I den nye strategiske tenkningen vil det som hovedregel bare være aktuelt å støtte prosjekter som i vesentlig grad bidrar til å realisere kompetansefondets formål og målsettinger. Samtidig kan det være av betydning at miljøer som ønsker å presentere prosjekter og satsinger, får anledning til å presentere disse planene for styret. Slik har også styret anledning til å gå i videre dialog der dette er hensiktsmessig.

Ved behandlingen av sak 39/2019 vedr. henvendelser om nye prosjekter og kriterier for oppfølging vedtok styret at henvendelser om nye prosjekter skal følges opp i tråd med strategien for utdeling av midler, at søknader og/eller henvendelser om nye prosjekter vurderes etter gitte kriterier, og at søknadene/henvendelsene oppsummeres for styret en gang hvert halvår med en anbefaling fra sekretariatet knyttet til hvilke henvendelser man eventuelt bør gå videre med.

Som en naturlig konsekvens av den nye strategien vil søknadene i større grad utvikles i samarbeid med søkerne. Videre vil man prioritere kompetanseområder hvor fylket allerede står sterkt og kan hevde seg i en nasjonal og internasjonal sammenheng. På denne måten kan en bidra til å videreutvikle allerede gode miljøer. En slik strategi kan også virke utløsende med hensyn til midler fra nasjonale, internasjonale og regionale kilder. Intensjonen bør være at midlene skal gi en betydelig virkning med vesentlige og langsiktige effekter.

Samtidig vil det – også i den nye strategiske tenkningen – være viktig for fondet å kunne gripe tak i aktuelle utfordringer og muligheter underveis. Man har derfor avsatt økonomisk handlingsrom til å støtte nye prosjekter som kan være aktuelle.

2.2 Økonomisk handlingsrom

I 2019 har styret gjort vedtak om bevilgninger på til sammen 10,8 mill. kroner, fordelt mellom 11 ulike prosjekter. Med 12 mill. kroner avsatt til utdeling i 2019 gjenstår dermed 1,2 mill. kroner.

Styret har stilt seg positiv til oppfølging av seks av de elleve prosjektene i 2020, under forutsetning av at prosjektene har en tilfredsstillende fremdrift. De tre største satsingene – knyttet til Blått kompetansesenter Sør, Senter for e-helse og innovasjonsmiljøet ved UiA i Grimstad – forutsettes også videreført ut over 2020. Om man tar utgangspunkt i en fast årlig avsetning til utdeling på 12 mill. kroner, gjenstår dermed 2,8 mill. kroner til utdeling i 2020 og 4 mill. kroner i 2021.

Tabellen som følger gir oversikt over bevilgninger for 2019 og ønskede videreføringer i perioden 2020-2023:

Oversikt bevilgningsvedtak						
Organisasjon	Prosjektnavn	Bevilgning		Ønskes videreført		
		2019	2020	2021	2022	2023
Videreføring						
Universitetet i Stavanger	Agderprosjektet	200 000	-	-	-	-
Centre for Integrated Emergency	KriseSIM	86 000	-	-	-	-
Oxford Research	Integrering som virkemiddel	315 000	-	-	-	-
KS Agder	I jobb i Agder kommunene	715 000	715 000	-	-	-
FK Jerv	Holdningskampanjer	340 000	360 000	-	-	-
Universitetet i Agder	Flyktningbam	250 000	125 000	-	-	-
Sum videreføring		1 906 000	1 200 000	-	-	-
Nye prosjekter						
Havforskningsinstituttet	Blått Kompetansesenter Sør	3 000 000	3 000 000	3 000 000	-	-
Senter for e-helse ved UiA	Agder som mønsterregion inne	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
UiA	Politikk for store samfunnsutfc	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
Universitetet i Stavanger	Lekbasert læring	800 000	-	-	-	-
NODE/NORCE	Digital Innovation Hub	120 000	-	-	-	-
Sum nye prosjekter		8 920 000	8 000 000	8 000 000	5 000 000	5 000 000
Totale søknadsbeløp		10 826 000	9 200 000	8 000 000	5 000 000	5 000 000

I prosjektet «I jobb i Agder-kommunene», som i tabellen er oppført med en bevilgning på 715 000 kroner i 2019 og en forventning om tilsvarende bevilgning i 2020, har det som varslet i sak 12/2019 skjedd en del endringer i prosjektets innhold og økonomi, og søkeren har varslet at det kan være aktuelt å fortsette med prosjektet ut over 2020. Kompetansefondet vil behandle en eventuell søknad om forlengning på lik linje med andre søknader. I søknaden om videreføring søker KS Agder om 960 000 kroner for 2020, mens det i tabellen er lagt til grunn en forventning om 715 000 kroner. Styret tar stilling til endelig beløp for 2020 i forbindelse med behandling av videreføring av igangsatte prosjekter i februar 2020.

Sekretariatet har tidligere pekt på at det i et 3-5-årsperspektiv kan være aktuelt å støtte prosjekter for eksempel innen levekår, klimaområdet eller universitetssykehussatsingen.

Aust-Agder utviklings- og kompetansefond og Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør har etablert et samarbeid om utdeling av midler. Dette samarbeidet bidrar til at flere og større prosjekter kan realiseres. En rekke bevilgninger er delt i to like deler mellom stiftelsene – eller i tre like deler i de tilfeller hvor Sørlandets Kompetansefond også deltar. Sparebankstiftelsen har konsentrert sin strategi om levekårsområdet.

2.3 Kriterier for tildeling

Punkt 5 i strategien omtaler fondets kriterier for tildeling til nye prosjekter. Punktet omtaler tre kategorier av kriterier:

- Formelle krav som stilles for at man skal kunne søke midler fra stiftelsen
- Kriterier som skal vektlegges i forbindelse med vurderingen av prosjektene
- Særlige kriterier ved tildeling av midler til oppretterne/kommunene

Følgende kriterier skal vektlegges i forbindelse med vurderingen av prosjektene:

- Økonomisk, sosial og miljømessig bærekraft

- Regional relevans og satsingsområdets betydning utover den enkelte virksomhet
- Næringsmessig relevans og/eller innovasjonsrelevans
- Potensiale for verdiskaping og forbedrede levekår i regionen
- Styrking av forskning og forskningsinstitusjoner i Aust-Agder
- Samarbeid mellom kompetansemiljøer i regionen
- Utløsende effekt for prosjektets omfang (addisjonalitet) og i forhold til andre virkemidler
- Strategisk forankring og effekt i forhold til økonomisk ressursbruk
- Plan for formidling og kommunikasjon

3. MOTTATTE HENVENDELSER

Styret behandlet mottatte henvendelser i mai 2019. I perioden mai til november har sekretariatet avholdt møte med følgende miljøer med tanke på mulige prosjekter:

- SmartOrg har presentert en skisse til kompetanseprosjektet «Bygge en digital infrastruktur for å skape bedre bomiljøer, delingsøkonomitjenester og effektiv samhandling mellom kommuner, velforeninger og samfunn». I etterkant av dette har selskapet hatt dialog med kommunene Arendal, Grimstad og Lillesand om et mulig prosjekt. SmartOrg avventer nå tilbakemeldinger fra kommunene, og vurderer å søke kompetansefondet om midler våren 2020.
- Moltolox Studios AS arbeider innenfor digital kreativ industri i Sør-Norge. Det står sentralt å utvikle digitaliseringsløsninger og moderne kreative yrker. Sammen med en rekke partnere har en startet en regional kartlegging av sektoren, og samlet ulike aktører fra akademia, næringsliv og kommuner til diskusjon, utveksling av erfaringer og videre samarbeid. Etter sonderinger har en det siste året samlet seg rundt en visjon med hensyn til å etablere et moderne kompetansesenter for digital kreativ industri i Agder. For å arbeide videre med dette har en fått tildelt 500 000 kroner fra kulturrådet gjennom deres ordning for «Etablering av kreativ industri» i regionen. Moltolox vurderer å søke kompetansefondet om midler våren 2020.
- Sørlandets Kompetansefond har kontaktet sekretariatet i Aust-Agder utviklings- og kompetansefond om et leseprosjekt i Århus med gode implementeringserfaringer i kommunen og gode forskningsresultater, spesielt for barn fra familier med svak økonomi. Sørlandets Kompetansefond har initiert et samarbeid for å utrede mulighetene for å gjennomføre et tilsvarende prosjekt i Agder. Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør, KS, Kristiansand kommune og faggruppe utdanning deltar i dette arbeidet. Sekretariatet i Aust-Agder utviklings- og kompetansefond har gitt Sørlandets Kompetansefond positiv tilbakemelding på forespørsel om deltagelse i utredningsarbeidet sammen med de andre aktørene. Målgruppen for prosjektet er SFO, samt elever i 1. og 2. klasse. Sørlandets Kompetansefond har bevilget 300 000 kroner for å utrede hvordan prosjektet eventuelt kan gjennomføres i Agder. Når utredningen er klar, vil sekretariatet komme tilbake til styret.
- Østre Agder Regionråd har hatt to møter med sekretariatet om prosjektet «Helseklynge – struktur for kunnskapsløft for bedre helse og gode liv». En helseklynge i Agder er en fremtidsrettet struktur for helsefaglig samarbeid mellom aktører som bidrar til kunnskapsutvikling, nyskappings- og læringsprosesser ved hjelp av fremragende forskning, fremtidsrettet utdanning og forskningsstøttet innovasjon. Østre Agder Regionråd har søkt om støtte fra kompetansefondet, og søknaden vurderes i en egen sak.

4. KONKLUSJON

I perioden mai til november har sekretariatet avholdt møte med fire miljøer med tanke på mulige prosjekter. Av disse har bare Østre Agder Regionråd søkt støtte fra kompetansefondet per november 2019, mens de andre miljøene vurderer å komme tilbake med søknader våren 2020. Søknaden fra Østre Agder Regionråd vurderes i en egen sak.

Vedlegg

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 18/6427-125
Saksbehandler Tine Mette Falck og Dag Ole Teigen

Utvalg	Møtedato
Aust-Agder utviklings- og kompetansefond	29.11.2019

Søknad fra Østre Agder Regionråd vedr. prosjektet "Helseklynge - struktur for kunnskapsløft for bedre helse og gode liv"

1. FORSLAG TIL VEDTAK

Sekretariatet fremmer slikt forslag til vedtak:

1. Aust-Agder utviklings- og kompetansefond bevilger Østre Agder Regionråd 750 000 kroner til prosjektet «Helseklynge – struktur for kunnskapsløft for bedre helse og gode liv».
2. Med bakgrunn i samarbeidet med Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør, inviterer styret i Aust-Agder utviklings- og kompetansefond sparebankstiftelsen til å medfinansiere prosjektet. Dersom Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør bevilger midler til prosjektet, blir tilskuddet fra Aust-Agder utviklings- og kompetansefond tilsvarende avkortet.
3. Tilskuddet er bevilget med bakgrunn i et kostnadsoverslag på 4,5 mill. kroner over tre år. Ved avkorting av prosjektets endelige kostnader blir tilskuddet tilsvarende avkortet.
4. Aust-Agder utviklings- og kompetansefond er positiv til videre oppfølging av prosjektet gitt at prosjektet har en tilfredsstillende fremdrift.
5. Tilsagnet forutsetter at en vurdering av resultat og nytteverdi av prosjektet oversendes Aust-Agder utviklings- og kompetansefond når prosjektet er gjennomført.
6. Tilsagnet er gyldig til 1. januar 2023. Nærmere vilkår fremgår av tilsagnsbrevet.

2. BAKGRUNN FOR SAKEN

Prosjektet «Helseklynge – struktur for kunnskapsløft for bedre helse og gode liv» er et initiativ fra Østre Agder Regionråd, som utgjør det interkommunale samarbeidet mellom kommunene Arendal, Grimstad, Risør, Tvedestrand, Froland, Gjerstad, Vegårshei og Åmli. Det søkes om midler fra kompetansefondet til finansiering av et prosjekt som skal utrede og etablere en helseklynge i Agder.

Fremtidens helse- og omsorgstjenester er under press. Kommunehelsetjenesten får stadig flere og mer komplekse oppgaver. Dette er i utgangspunktet en uttalt ønsket utvikling, men tempoet i omstillingsarbeidet i helseforetakene er ikke harmonisert med utvikling av kapasitet, kompetanse og finansiering i kommunehelsetjenesten. Nye oppgaver, nye medisinske og teknologiske muligheter og strengere behov for prioriteringer understreker behovet for omstilling og innovasjon, og for kunnskapsløft i kommunenes helse- og omsorgstjenester. Den demografiske utviklingen med aldrende befolkning vil også påvirke og ha konsekvenser for de kommunale helse- og omsorgstjenestene.

Fremtidens utfordringer krever nytenkning, reformer og omstillinger. Det gjør det desto mer nødvendig å styrke kunnskapsbasert praksis, som støtter seg på kunnskap og erfaring fra brukere, klinisk arbeid og forskning.

2.1 Prosjektbeskrivelse

En helseklynge i Agder er en fremtidsrettet struktur for helsefaglig samarbeid mellom aktører som bidrar til kunnskapsutvikling, nyskappings- og læringsprosesser ved hjelp av fremragende forskning, fremtidsrettet utdanning og forskningsdrevet innovasjon.

Helseklyngen skal gjennom en robust struktur være et regionalt kraftsentrum for å styrke kunnskapsgrunnlaget, løfte kvalitet og understøtte innovasjon og utdanningsaktivitet i kommunale helse- og omsorgstjenester.

Helseklyngen skal inkludere kommunene i Østre Agder, Agder fylkeskommune, Universitetet i Agder (UiA) og Sørlandet sykehus (SSHF). Prosjektet skal også forankres i andre helsefaglige forsknings- og innovasjonssatsinger på Agder. På sikt vil det være ønskelig å utvide prosjektet til også å omfatte andre Agder-kommuner.

Satsingsområder og prioriteringer vil være:

- Samhandlingsforskning sammen med helseforetaket (SSHF)
- Forsknings samarbeid med Universitetet i Agder (UiA)
- Teknologisk innovasjon – helhetlig system for forskningsstøttet innovasjon
- Allmenn- og samfunnsmedisinsk forskning
- Offentlig sektor doktorgradsprogrammer

Helseklyngens oppgaver omfatter blant annet å:

- være nettverksarena
- styrke infrastruktur for forskning i regionen
- delta i regional strategiutvikling for forskning, utvikling og innovasjon på Agder
- være kompetansesenter for kommunene innenfor utdanning, forskning og innovasjon og bidra til å styrke kommunenes kompetanse og deltakelse i forskningsprosjekter

2.2 Forankring og organisering

Prosjektet er forankret i styret i Østre Agder Regionråd samt Overordnet samarbeidsorgan for forskning, innovasjon og utdanning (OSO) hvor kommunene på Agder, UiA og SSHF deltar. Rådmannsutvalget i KS Agder er orientert om prosessen og stiller seg bak at det arbeides videre med satsingen.

Parallelt med denne satsingen foregår det et langsiktig arbeid ledet av Kristiansand kommune for å posisjonere Agder til å bli et regionalt samarbeidsorgan i kommunenes strategiske forskningsorgan for helsetjenesten (KSF). Etablering av en helseklynge i Østre Agder vil kunne styre en slik satsing og det er et gjensidig samarbeid mellom de to initiativene.

Prosjektleder vil bli tilsatt av Østre Agder Regionråd med administrativ og ledelsesmessig kompetanse fra helse- og velferdsområdet. Prosjektets egenart og kompleksitet vil kreve rådgivning fra eksterne miljøer som har kompetanse og referanser fra tidligere lignende prosjekter.

Det vil etableres en prosjektgruppe bestående av representanter fra kommunene i Østre Agder, andre kommuner på Agder, fylkeskommunen, Universitetet i Agder og SSHF. Rådmannsutvalget i Østre Agder vil være styringsgruppe for arbeidet. Det vil bli etablert en referansegruppe bestående av representasjon fra brukerorganisasjonene og beskrevne aktører som vil utgjøre en naturlig del av en framtidig helseklynge.

2.3 Budsjett og finansieringsplan

Det søkes om 750 000 kroner per år i tre år, totalt 50 prosent av prosjektets totalkostnader. Budsjett og finansieringsplan fremkommer av tabellene nedenfor.

Budsjett					
Kostnadsart (Hovedposter)	Første år	Andre år	Tredje år	Senere	Sum
Lønn prosjektleder	500 000	500 000	500 000	-	1 500 000
Frikjøp ressurspersoner	300 000	300 000	300 000	-	900 000
Konsulent tjenester	350 000	350 000	350 000	-	1 050 000
Konferanser, workshops og og nettverkssamlinger	150 000	150 000	150 000	-	450 000
Digitale tjenester	50 000	50 000	50 000	-	150 000
Reiseutgifter	50 000	50 000	50 000	-	150 000
Andre prosjektutgifter	100 000	100 000	100 000	-	300 000
Sum	1 500 000	1 500 000	1 500 000	-	4 500 000
Finansieringsplan					
Kilde	Første år	Andre år	Tredje år	Senere	Sum
Aust-Agder utviklings- og kompetansefond	750 000	750 000	750 000	-	2 250 000
Bevilgninger fra Østre Agder Regionråd	250 000	250 000	250 000	-	750 000
Egenfinansiering	500 000	500 000	500 000	-	1 500 000
	-	-	-	-	-
Sum	1 500 000	1 500 000	1 500 000	-	4 500 000

3. FORSLAG TIL LØSNING OG KONSEKVENSER

Opprettelsen av en Helseklynge i Agder vil være et operativt bidrag til å utvikle Agder som kunnskapsregion. Prosjektet fremstår som godt gjennomarbeidet og forankret hos sentrale aktører som kommuner, KS, UiA og SSHF. En helseklynge vil styrke graden av forskning og innovasjon innenfor helse- og omsorgstjenestene i kommunene som er nødvendig for å imøtekomme fremtidens utfordringer på dette området.

Prosjektet passer godt sammen med andre satsinger som gjøres på feltet, blant annet gjennom Senter for e-helse og velferdsteknologi ved UiA, I4Helse, Regional koordineringsgruppe for helse og velferdsteknologi og arbeidet med å posisjonere Agder i organiseringen av kommunenes strategiske forskningsorgan. Det forutsettes at opprettelse av helseklynge i Agder vil skape synergieffekter for andre store satsinger på Agder innen helse- og velferdsteknologi som kompetansefondet allerede har gitt støtte til. Dette vil sikre regional relevans og økt samarbeid med mellom kompetansemiljøer i regionen.

Sekretariatet anbefaler at det jobbes videre med å inkludere alle kommunene i Agder i helseklyngen slik det er beskrevet i søknaden. Samtidig som en ser at det i en oppstartsfasen kan være mer hensiktsmessig i å ta utgangspunkt i det etablerte samarbeidet i Østre Agder Regionråd.

Etter sekretariatets vurdering vil en økt satsing på helsetjenesteforskning i kommunene i Østre Agder og på Agder vil gi befolkningen bærekraftige og trygge tjenester med god kvalitet. En opprettelse av en helseklynge harmoniserer med kompetansefondets overordnede strategi for utdeling av midler samt imøtekommer intensjonene i Regionplan Agders strategi for forskning, utvikling og innovasjon i Agder.

4. KONKLUSJON

Sekretariatet foreslår at styret i Aust-Agder utviklings- og kompetansefond bevilger 750 000 kroner i 2020 til Østre Agder Regionråd for å gjennomføre prosjektet «Helseklynge – struktur for kunnskapsløft for bedre helse og gode liv». Med bakgrunn i samarbeidet med Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør, foreslår sekretariatet at styret inviterer sparebankstiftelsen til å medfinansiere prosjektet. Dersom Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør bevilger midler til prosjektet, blir tilskuddet fra Aust-Agder utviklings- og kompetansefond tilsvarende avkortet. Videre foreslår sekretariatet at styret stiller seg positive til videre oppfølging av prosjektet.

Vedlegg

2015_2206 Søknad fra Østre Agder Regionråd
Budsjett-og-finansieringsplan
Vedlegg Utvikling av Helseklynge - teorigrunnlag
Vedlegg Modell kunnskapsbasert praksis

From: Kontaktskjema <kontaktskjema@aaukf.no>
Sent: 31. oktober 2019 13:50
To: Postmottak, AAFK; Teigen, Dag Ole
Subject: 2015/2206 Søknad fra Østre Agder Regionråd
Attachments: Budsjett-og-finansieringsplan.xlsx

1. Søker

Organisasjon/foretak/institusjon (obligatorisk)
Østre Agder Regionråd

Kontaktperson
Harry Svendsen

Adresse
Postboks 503

Postnummer/sted
4898 Grimstad

E-post (obligatorisk)
harry.svendsen@ostreagder.no

Telefon
91662944

Det gjøres oppmerksom på at det er særlige kriterier for tildeling av midler til oppretterne/kommunene i Aust-Agder.

Se eget notat med særlige kriterier dersom dette er relevant.

Ønskes søknaden unntatt offentligheten?

NB Sammendraget i søknadens punkt 3 må utformes slik at dette ikke behøver å unntas fra offentligheten.

Begrunnelse

Dersom hele eller deler av søknaden ønskes unntatt offentligheten må dette begrunnes. Det kreves særskilt hjemmel i lov eller forskrift for å unnta saksdokumenter fra offentligheten, offl. §3 (Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd av 19. mai 2006 nr. 16). Unntak fra innsynsretten kan f.eks gis jmf. §13 Tekniske innretninger og fremgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold, eller § 26 Unntak fra eksamensdokument, forskningsopplysninger.

2. Prosjektnavn og søknadsbeløp

Prosjektnavn

«Etablering av Helseklynge» – kunnskapsløft for bedre helse og gode liv

Søknadsbeløp første år

750.000.-

Totalt søknadsbeløp (hvis prosjektet løper over flere år)

2.250.000.-

Prosjektets totalkostnad

4.500.000.-

Prosjektperiode

01.01.2020 – 31.12.2022

3. Sammendrag

Sammendraget er en kortfattet beskrivelse av prosjektet. Sammendraget skal kunne gis/sendes videre ved forespørsel om innsyn fra ulike medier. Sammendraget vil i tillegg kunne publiseres på Aust-Agder utviklings- og kompetansecentrum sine hjemmesider www.aaukf.no. Sammendraget må derfor utformes slik at dette ikke behøver å unntas fra offentligheten.

Prosjektet «Helseklynge – struktur for kunnskapsløft for bedre helse og gode liv» er et initiativ fra Østre Agder Regionråd.

En helseklynge i Agder er en fremtidsrettet struktur for helsefaglig samarbeid mellom aktører som bidrar til kunnskapsutvikling, nyskappings – og læringsprosesser ved hjelp av fremragende forskning, fremtidsrettet utdanning og forskningsstøttet innovasjon.

Helseklyngen skal gjennom en robust struktur være et regionalt kraftsentrum for å styrke kunnskapsgrunnlaget, løfte kvalitet og understøtte innovasjon og utdanningsaktivitet i kommunale helse – og omsorgstjenester.

Helseklyngen skal inkludere kommunene i Østre Agder, andre kommuner på Agder, Agder fylkeskommune, UiA og SSHF. Prosjektet skal også forankres i andre helsefaglige forsknings – og innovasjonsatsinger på Agder.

Satsningsområder og prioriteringer vil være:

- Samhandlingsforskning sammen med helseforetaket (SSHF)
- Forsknings samarbeid med Universitetet i Agder (UiA)
- Teknologisk innovasjon – helhetlig system for forskningsstøttet innovasjon
- Allmenn- og samfunnsmedisinsk forskning
- Offentlig doktorgradsprogrammer

Helseklyngens oppgaver omfatter bl.a å:

- være nettverksarena.
- styrke infrastruktur for forskning i regionen
- delta i regional strategiutvikling for FoUI på Agder
- være kompetansesenter for kommunene innenfor utdanning, forskning og innovasjon og bidra til å styrke kommunenes kompetanse og deltakelse i forskningsprosjekter

Vi søker om finansiering av et prosjekt som skal utrede og etablere nevnte helseklynge i Agder.

Midler fra Aust – Agder Kompetansecfond vil sikre ressurser til dette, og bidra til å skape en struktur som skal til for å oppnå de beskrevne strategiske mål.

Prosjektet er forankret i vedtak truffet av Rådmannsutvalget i KS Agder, trepartssamarbeidet mellom UiA, SSHF og kommunene i Agder (OSO) og Regionrådet for kommunene i Østre Agder.

4. Bakgrunn

Bakgrunnen for igangsettelse av prosjektet

Utfordringsbildet for kommunenes helse – og omsorgstjenester

Prosjektet «Helseklynge – struktur for kunnskapsløft for bedre helse og gode liv» er et initiativ fra Østre Agder Regionråd, som utgjør det interkommunale samarbeidet mellom kommunene Arendal, Grimstad, Risør, Tvedestrand, Froland, Gjerstad, Vegårshei og Åmli.

Fremtidens helse- og omsorgstjenester er under press. Kommunehelsetjenesten får stadig flere og mer komplekse oppgaver. Dette er i utgangspunktet en uttalt ønsket utvikling, men tempoet i omstillingsarbeidet i helseforetakene er ikke harmonisert med utvikling av kapasitet, kompetanse og finansiering i kommunehelsetjenesten. Nye oppgaver, nye medisinske og teknologiske muligheter og strengere behov for prioriteringer understreker behovet for omstilling og innovasjon, og for kunnskapsløft i kommunenes helse – og omsorgstjenester. Den demografiske utviklingen med aldrende befolkning vil også påvirke og ha konsekvenser for de kommunale helse – og omsorgstjenestene. Samtidig er det allerede knapphet på faglært arbeidskraft og det er økende press på økonomien i kommunene.

Fremtidens utfordringer krever nytenkning, reformer og omstillinger. Det gjør det desto mer nødvendig å styrke kunnskapsbasert praksis, som støtter seg på (en syntese av) kunnskap og erfaring fra brukere, klinisk arbeid og forskning. I årlige tildelinger til drift av kommunale helse – og omsorgstjenester og spesialisthelsetjenesten tildeles det samme beløpet til begge nivåene (50% til hver av nivåene). Når det gjelder fordeling av helse- og omsorgssektorens forskningsmidler går 90 % til spesialisthelsetjenesten og 10 % til kommunene (NIFU– rapport 2016). Se også nærmere beskrivelse av utfordringsbildet i «Strategidokument for forskning, utvikling og innovasjon innen helse – omsorg og levekår i Østre Agder 2020 – 2024», kapittel 2.

Regionalplan Agder – Strategi for forskning, utvikling og innovasjon i Agder, 2015

Opprettelsen av en Helseklynge i Agder vil være et operativt bidrag til å utvikle Agder som kunnskapsregion. Helseklyngen er tilpasset intensjonene i Regionplan Agders strategi for forskning, utvikling og innovasjon i Agder, 2015, kapittel 6: «Veien til kunnskapsregionen Agder».

Nasjonal strategi for økt satsing på forskning i kommunal helse – og omsorgstjenester

For å møte det framtidige utfordringsbildet opprettet det regjeringsoppnevnte Helse Omsorg 21 – rådet et partssammensatt utvalg kalt Kommunenes strategiske forskningsorgan (KSF).

KSFs mandat (fotnote 1) var å utarbeide et forslag til styrket forskning, innovasjon og utdanning innen kommunale helse- og omsorgstjenester, og foreslå en hensiktsmessig organisering av regionale samarbeidsorganer for forskning, innovasjon og utdanning.

Sluttrapport ble overlevert Helse – og omsorgsdepartementet i april 2019. Sluttrapporten

inneholder forslag om å etablere et kunnskapssystem i form av nasjonale og regionale strukturer med hovedvekt på forskning, men peker på at innovasjons – og utdanningsaktivitet også kan inngå i systemet. KSF – rapporten drøfter også ulike modeller for finansiering av økt satsing på helsetjeneste-forskning i kommunene.

Med begrepet region i KSF-rapporten menes det geografiske ansvarsområdet til de fire regionale helseforetakene, ikke fylkeskommunene. Opprettelsen av en helseklynge vil sette Agder i stand til å få en hensiktsmessig rolle i KSF innen HSØ og nasjonalt, som kan ivareta Agders behov for utvikling av helsefaglig forskning, innovasjon og utdanning (jfr. KSF – rapporten pkt. 5.1.2. «Regionalt samarbeidsorgan).

Forankring av prosjektet

Overordnet samarbeidsorgan for forskning, innovasjon og utdanning (OSO)

Kommunene i Østre Agder deltar i et forpliktende trepartssamarbeid hvor alle kommunene på Agder, Sørlandet sykehus (SSHF) og Universitet i Agder (UiA) deltar. I møte i det såkalte OSO – organet den 01.04.2019 ble følgende drøftet og vedtatt:

Trepartssamarbeidet besluttet å utforme et felles strategidokument for å prioritere aktuelle samarbeidsområder. Det ble besluttet at kommunene utarbeider en plan for videre oppfølging av KSF-rapporten (nevnt ovenfor). SSHF og UiA vil støtte kommunene i Agder i å bli vertskommune for et regionalt senter for KSF.

Rådmannsutvalget i KS Agder

Som følge av fylkessammenslåingen mellom Aust Agder og Vest – Agder er det et pågående arbeid for å utforme felles regionale strukturer på flere områder.

Som en del av dette vedtok Rådmannsutvalget i KS i sak 26/19 den 05.09.2019 følgende:

- Rådmannsgruppen stiller seg bak forslaget om å etablere en arbeidsgruppe som skal se nærmere på hvordan man legger grunnlaget for et regionalt KSF i Agder (se pkt 4 siste avsnitt ovenfor i denne søknaden).
- Arbeidsgruppen vil samarbeide med eksisterende og pågående FoUI – initiativ og trekke på disse i arbeidet. I4Helse og etableringen av «Senter for levekår og folkehelse» er to slike initiativ.
- Arbeidsgruppen utarbeider et notat med forslag til mandat, organisering og finansiering. Dette notatet presenteres rådmennene 8. november 2019.

Østre Agder Regionråd

For å møte de beskrevne utfordringene offensivt og effektivt behandlet styret i Regionrådet i Østre Agder 03.05.2019 et felles strategidokument. (fotnote 2) Dokumentets visjon er «Kunnskapsløft for bedre helse og gode liv».

Det beskriver de åtte kommunenes felles planarbeid for forskning, utvikling og innovasjon innenfor helse, omsorg og levekår fra 2020 – 2024. Strategidokumentets punkt 5.3.3 slår fast at det bør være et mål at det etableres en regional arena i Agder for kommunehelsetjenesteforskning innen 2021. Østre Agder Regionråd besluttet å tilrå kommunene å avsette en pott til FOU i sine helse – og omsorgsbudsjetter på 0,05% årlig for å bidra til å sikre målrettet og kompetansebasert utvikling i denne krevende sektoren. Dette innebærer 1.000.000.- årlig.

Fotnote 1: <https://www.ks.no/globalassets/KS-ksf-rapport-F43-interaktiv.pdf>

Fotnote 2: Strategidokument for forskning, utvikling og innovasjon innenfor helse, omsorg og levekår i Østre Agder 2020 – 2024.

5. Prosjektbeskrivelse

5.1. Lag en beskrivelse av prosjekt og produkt/tjenester

Prosjektbeskrivelse: inngår i pkt 6 og pkt, 7

5.2. Hvordan bidrar prosjektet i forhold til kompetansefondets overordnede målsettinger?

Økt kompetanse og nyskaping i Aust-Agder?

Gode levekår for befolkningen i Aust-Agder?

Utvikle ny kompetanse og styrke forskning i Aust-Agder

Annet

5.3. Hvordan passer prosjektet i forhold til innretningen på årets utlysning?

Viser til avtale med sekretariatet for fondet om at dette ikke er nødvendig å besvare

6. Prosjektmål og målgruppe

Formuler målet så klart som mulig.

Målet med prosjektet "Helseklyngen i Agder"

En helseklynge i Agder er en fremtidsrettet struktur for helsefaglig samarbeid mellom aktører som bidrar til kunnskapsutvikling, nyskappings – og læringsprosesser ved hjelp av fremragende forskning og utdanning, praksisarenaer, tverrfaglig samhandling.

En helseklynge på Agder skal gjennom en robust struktur være et regionalt kraftsentrum for å styrke kunnskapsgrunnlaget, løfte kvalitet og understøtte forskningsdrevet innovasjon og utdanningsaktivitet i kommunale helse – og omsorgstjenester.

Helseklyngen skal inkludere kommunene i Østre Agder, andre kommuner på Agder, Agder fylkeskommune, UiA og SSHF. Prosjektet skal også forankres i andre helsefaglige forsknings – og innovasjonsatsinger på Agder som eksempelvis I4Helse, UiA Grimstad, og planene for å etablere et tverrfakultært senter for forskning på levekår og folkehelse ved UiA samt helsebydelen Eg, Kristiansand.

Vi søker om finansiering av et prosjekt som skal utrede og etablere nevnte helseklynge i Agder.

Dette utviklingsarbeidet er forankret i vedtak i regionale organ som omtalt under punkt 5. Kommunesamarbeidet Østre Agder tar med dette initiativ til å utvikle et robust nettverk i egen kommuneregion som bidrag til å utvikle en framtidig helseklynge i Agder.

Midler fra Aust – Agder Kompetansefond vil sikre ressurser til å utrede og etablere en regional struktur for å nå beskrevne målsettinger og gjennomføre vedtatte strategier.

Østre Agder har vært i dialog med noden Eyde – klyngen (fotnote 3) – en næringsklynge av bedrifter innenfor prosessindustrien. Deres erfaringer har vært til inspirasjon for ideen om å etablere en helseklynge. Vi vil fortsette dialogen med Eyde – klyngen i den videre utredningen/mulighetsstudien.

Nærmere om satsningsområder og prioriteringer i Helseklyngens arbeid
Helseklyngen skal satse på å fremme fremragende forskning, fremtidsrettet utdanning og forskningsdrevet innovasjon.

- Samhandlingsforskning med helseforetaket

Helseklyngen vil videreføre et formalisert samarbeid med Sørlandet sykehus HF og styrke satsingen på samhandlingsforskning rettet bl.a mot helhetlige pasientforløp for pasienter med sammensatte lidelser (eldremedisin og kronikergrupper), psykisk helse og rus og rehabilitering. Forskning i, med og for kommunene innen helse – og omsorg kommunale helse- og omsorg vil oftest være tverrfaglig. Forskning som undersøker tjenestenes finansiering og organisering på tvers av forvaltningsnivåene vil være sentralt.

- Forsknings samarbeid med Universitetet i Agder (UiA)

Universitetet i Agder vil med sin brede utdannings- og forskningsportefølje være en viktig partner i en helseklynge i Agder for å styrke forskning i, med og for helsetjenesten i kommunene på Agder. UiA utdanner store profesjonsgrupper som skal arbeide i de kommunale helse- og omsorgstjenestene. UiA kan bli en viktig partner for forskning på sentrale områder som eksempel helsestasjons- og skolehelsetjenesten, barnevern, sosialfeltet, kommunale innsatsområder i NAV, fattigdoms – og levekårsfeltet.

- Teknologisk innovasjon – helhetlig system for forskningsdrevet innovasjon

Gjennom etablering av Regional koordineringsgruppe innenfor e – helse og velferdsteknologi (RKG) i 2016 har alle kommunene på Agder samordnet mål og strategier og gått i sammen om felles innkjøp av velferdsteknologiske løsninger, etablering av felles Responssenter, overvåkingsteknologi og kommunikasjonsmuligheter. Det er også iverksatt prosjekter hvor telemedisinske løsninger prøves ut (TELMA). RKG samarbeider med Senter for e – helse på UiA. Helseklyngen i Agder skal bidra til forskningsstøttet innovasjonsarbeid og bidra i et formalisert samarbeid med allerede etablert Fagråd ved senter for e-helse, samt styrke koplingen mellom teknologimiljøene – og helsefagmiljøet ved UiA.

- Det er også behov for mer forskning innen allmennmedisin herunder fastlegetjenesten, kommunale institusjonstilbud og hjemmetjenester. I 1994 ble det opprettet en Primærmedisinsk forskergruppe i Agder med base i allmennmedisinsk praksis i Grandgården, Arendal. Gruppen har veiledningsstøtte fra Institutt for allmennmedisin og har nå deltakere fra begge Agder-fylkene. Gruppen har i dag flere forskere med doktorgrad. Andre er underveis med Ph.D. Helseklyngen vil søke å utvide kommunenes kontaktflate med dette forskermiljøet.

Systematisk bruk av kunnskapsoppsummeringer må videreutvikles i kommunene. Helseklyngen vil bidra til at kunnskapsoppsummeringer bl.a fra Helsebiblioteket og Omsorgsbiblioteket tas i bruk slik at resultat av praksisnære forskningsresultat med nytte for kommunene implementeres.

- Offentlig doktorgradsprogrammer

Offentlig sektor ph.d., ble etablert i 2014 og satsningen tar sikte på å øke langsiktig og relevant kompetansebygging og forskningsinnsats i offentlige virksomheter,

forskerrekruttering i offentlig sektor og samspill mellom akademia og offentlig sektor. En helseklynge i Agder vil søke hensiktsmessig samarbeid med forskningsgrupper som er etablert ved UiA.

- Bistillinger og kombinasjonsstillinger

En mulig kontaktflate mellom kommunale helse- og omsorgstjenester og akademia utgjøres av at tilsatte i Universitets –og høyskolesektoren (UH –sektoren) deler sin arbeidsdag mellom akademisk stilling i UH-sektoren og klinisk praksis i kommunene. Helseklyngen skal arbeide for at forskning og utdanning kan inngå i arbeidsavtaler for ansatte i kommunale helse- og omsorgstjenester.

I tråd med Helseklyngens satsningsområder og prioriteringer vil helseklyngens oppgaver omfatte bl.a

- være nettverksarena mellom kommuner, fylkeskommune, innovasjonsmiljøer, universitets-, institutts – og høyskolesektor.
- styrke infrastruktur for forskning i regionen ved å arbeide for at rammebetingelser, regelverk og insentivsystemer knyttet til forskning, utdanning og innovasjon videreutvikles
- bidra til å styrke kommunenes kompetanse og deltakelse i forskningsprosjekter
- delta i regional strategiutvikling for FoUI på Agder
- være kompetansesenter for kommunene innenfor utdanning, forskning og innovasjon.

Prosjekt mål: Etablere helseklyngen

Faser i prosjektet

Fase 1 – Planlegge prosjektet

Utarbeide prosjektplan og detaljer for gjennomføring av prosjektet.

Fase 2 – Utrede og involvere

Utrede en modell

Utarbeide en interessentanalyse

Etablere møteplasser for involvering og interessenthåndtering

Involvere sentrale aktører, UiA, SSHF og andre eksterne aktører

Lage beslutningsgrunnlag basert på utredningen

Beslutningspunkt: Få klarsignal fra kommunene og samarbeidspartnere om permanent etablering eller videre utredning.

Fase 3

Aktiviteter for å etablere helseklyngen

- Utredning/kartlegging av sentrale interessenters forventninger til en helseklynge (mulighetsrom) – vurdering av modell
- Kartlegge/ få oversikt over tilgrensende /konkurrerende initiativer og nettverk
- Konferanse/workshop om «etablering av helseklynge»

Hensikt mobilisere interessenter, aktørene som senere skal bidra – hente inn erfaringer fra tilsvarende klynger, skape dialog om hva som er riktig innretning i Østre Agder.

- Utarbeide skisse for struktur, organisering og finansiering
- Strategisk kommunikasjonsarbeid
- Strategisk arbeid for å sikre videre finansiering, engasjement for klyngen blant involverte aktører
- Utarbeide beslutningsgrunnlag som kan brukes til å vedtakene om endelig struktur og drift
- Endelig beslutning for organisering og drift av helseklyngen

Viser for øvrig til vedlegg:

Matrise om forandringsteori

Modell kunnskapsbasert praksis

Matrise Samspillmodellen

Hvem er kunden eller markedet for prosjektet?

Markedet er kommunene i Agder og kunden er deres innbyggere.

Hvilken nytteverdi har prosjektet for aktører utover deltakende prosjektpartnere?

Økt satsing på helsetjenesteforskning i kommunene i Østre Agder og på Agder vil gi befolkningen bærekraftige og trygge tjenester med god kvalitet.

Personell i kommunale helse – og omsorgstjenester vil være ansatt i lærende organisasjoner som fremmer kunnskapsbasert praksis dvs at fagutøvere bruker forskningsbasert kunnskap, erfaringer fra praksis og pasientens kunnskap og bedrer – etter behov – kvaliteten på tjenestene. Høy faglig kvalitet på tjenestene og mulighet for faglig utvikling vil lette rekruttering av kompetent personell.

Vi vil legge vekt på å kommunisere ut effekten av prosjektet og dokumenter formidlingsresultater ved å beskrive ringvirkninger og læring for andre .

Utvikling av helseklynger er ofte drevet fram av helseforetak, universitet eller næringsinteresser. Dette prosjektet er et kommunedrevet utviklingsarbeid og vil derfor kunne gi nytteverdi til kommuner utenfor Agder som vurderer å igangsette tilsvarende utviklingsarbeid.

Fotnote 3: <https://www.eydecluster.com/no/>

7. Organisering

Prosjektleder, kompetanse, eventuelle samarbeidspartnere og utgangspunkt for å kunne gjennomføre prosjektet som planlagt:

- Arbeidet med utredning og etablering av Helseklyngen med tilhørende administrative rammer og innhold vil bli organisert som et prosjekt. Vi har valgt en organisering av prosjektet som tar utgangspunkt i sentrale elementer i en «samspillmodell» (se vedlegg) Dette er en nettverksmodell som sikrer helhetlig styring av utviklingsarbeidet med ledelsesmessig forankring, men som samtidig sikrer systematisk innspill og innflytelse fra nettverksaktører som inngår i prosjektet (eksempelvis UiA, helseforetaket og brukerorganisasjoner).
- Prosjektleder vil bli tilsatt av Østre Agder Regionråd – med administrativ og ledelsesmessig kompetanse fra helse – og velferdsområdet. Prosjektets egenart og kompleksitet vil kreve rådgivning fra eksterne miljøer som har kompetanse og referanser fra tidligere lignende prosjekter.

- Vi vil etablere en prosjektgruppe bestående av representasjon fra kommunene i Østre Agder, andre kommuner på Agder, Fylkeskommunen, Universitetet i Agder og SSHF.

Eventuell styringsgruppe, referansegruppe mv.

Rådmannsutvalget i Østre Agder vil være styringsgruppe for arbeidet med Østre Agders helse – og omsorgslederforum (HLF) som innstillende organ. Dette vil sikre løpende forankring av arbeidet i beslutningslinjen i Regionrådet.

- Det vil bli etablert en referansegruppe bestående av representasjon fra brukerorganisasjonene og beskrevne aktører som vil utgjøre en naturlig del av en framtidig helseklynge.
- Prosjektet vil legge vekt på effektmåling og gevinstrealisering for å sikre forventet resultat og framdrift. Prosjektet vil ta i bruk Difis prosjektveiviser og verktøy for gevinstrealisering som utgangspunkt for evaluering av prosjektet. (fotnote 4)

Fotnote 4 <https://www.difi.no/fagomrader-og-tjenester/digitalisering-og-samordning/prosjektveiviseren/>

8. Tidsplan og milepæler

Fremdriftsplan, planlagt oppstart- og sluttdato, eventuelle aktiviteter undervegs.

Planlagt oppstart:

01.01.2020

Planlagt sluttdato:

31.12.2022

Se beskrivelser av faser og aktiviteter under pkt.6.

9. Økonomi

Se vedlegg.

10. Offentlig støtte

I henhold til regelverket om offentlig støtte, må kompetansecfondet innhente informasjon om eventuell annen offentlig støtte søkerne har mottatt i de to forutgående regnskapsår, samt inneværende budsjettår. Vi ber om at eventuelle offentlige støttegivere og støttebeløp oppgis i tekstboksen under. Dersom støtten er gitt med konkrete referanser til regelverket om offentlig støtte (for eksempel bagatellmessig støtte, ESA-godkjente gruppeunntak eller lignende), ber vi om at dette oppgis.

Fyll ut evt. støttegiver, støttebeløp, evt. type støtte i tekstboksene under.

Støttegiver

Støttebeløp

Type støtte

Er noen av støttebeløpene tildelt til samme støtteformål som det søkes om i denne søknaden?
Hvis ja, redegjør for hvilke.
Østre Agder har ikke mottatt støtte i henhold til regelverket i EØS – avtalen.

9.2. Budsjett og finansieringsplan for Helseklyngen Agder

Budsjett						
Kostnadsart (Hovedposter)	Første år	Andre år	Tredje år	Senere	Sum	
Lønn prosjektleder	500 000	500 000	500 000	-	1 500 000	
Frikjøp ressurspersoner	300 000	300 000	300 000	-	900 000	
Konsulenttjenester	350 000	350 000	350 000	-	1 050 000	
Konferanser, workshops og nettverkssamlinger	150 000	150 000	150 000	-	450 000	
Digitale tjenester	50 000	50 000	50 000	-	150 000	
Reiseutgifter	50 000	50 000	50 000	-	150 000	
Andre prosjektutgifter	100 000	100 000	100 000	-	300 000	
Sum	1 500 000	1 500 000	1 500 000	-	4 500 000	

Finansieringsplan						
Kilde	Første år	Andre år	Tredje år	Senere	Sum	
Aust Agder Kompetansefond	750 000	750 000	750 000	-	2 250 000	
Bevilgninger fra Østre Agder Regionråd	250 000	250 000	250 000	-	750 000	
Egenfinansiering	500 000	500 000	500 000	-	1 500 000	
	-	-	-	-	-	
Sum	1 500 000	1 500 000	1 500 000	-	4 500 000	

Vær tydelig på om kilden til finansiering er i form av egeninnsats (tidsbruk). Legg også inn eventuell

merknad/status for andre finansieringskilder.

Om forandringsteori

- ▶ Forandringsteorier er en måte å illustrere hypoteser om hvilken påvirkning vi tror aktivitetene i helseklyngen vil ha.
- ▶ Hensikten med forandringsteori er å gi en oversikt over årsakssammenhengene og er ikke uttømmende.
- ▶ Forandringsteorien illustrerer antatte årsaksforhold og kobler aktiviteter til umiddelbare utfall, resultater på kort sikt og mer langsiktige virkninger
- ▶ Forandringsteorien kan bygges ut med kolonner for indikatorer og datakilder til bruk i en eventuell evaluering

Om Kunnskapsløft for bedre helse og gode liv - strategidokument

Utfordringsbilde

Mål

Strategi

Fremme kultur for FoUI i kommunene

Styrke samarbeidsstrukturer for FoUI i Østre Agder og på Agder

Styrke faglige, administrative og økonomiske ressurser

Satsningsområder/Tiltak

I4Helse

XXX

XXX

XXX

XXX

XXX

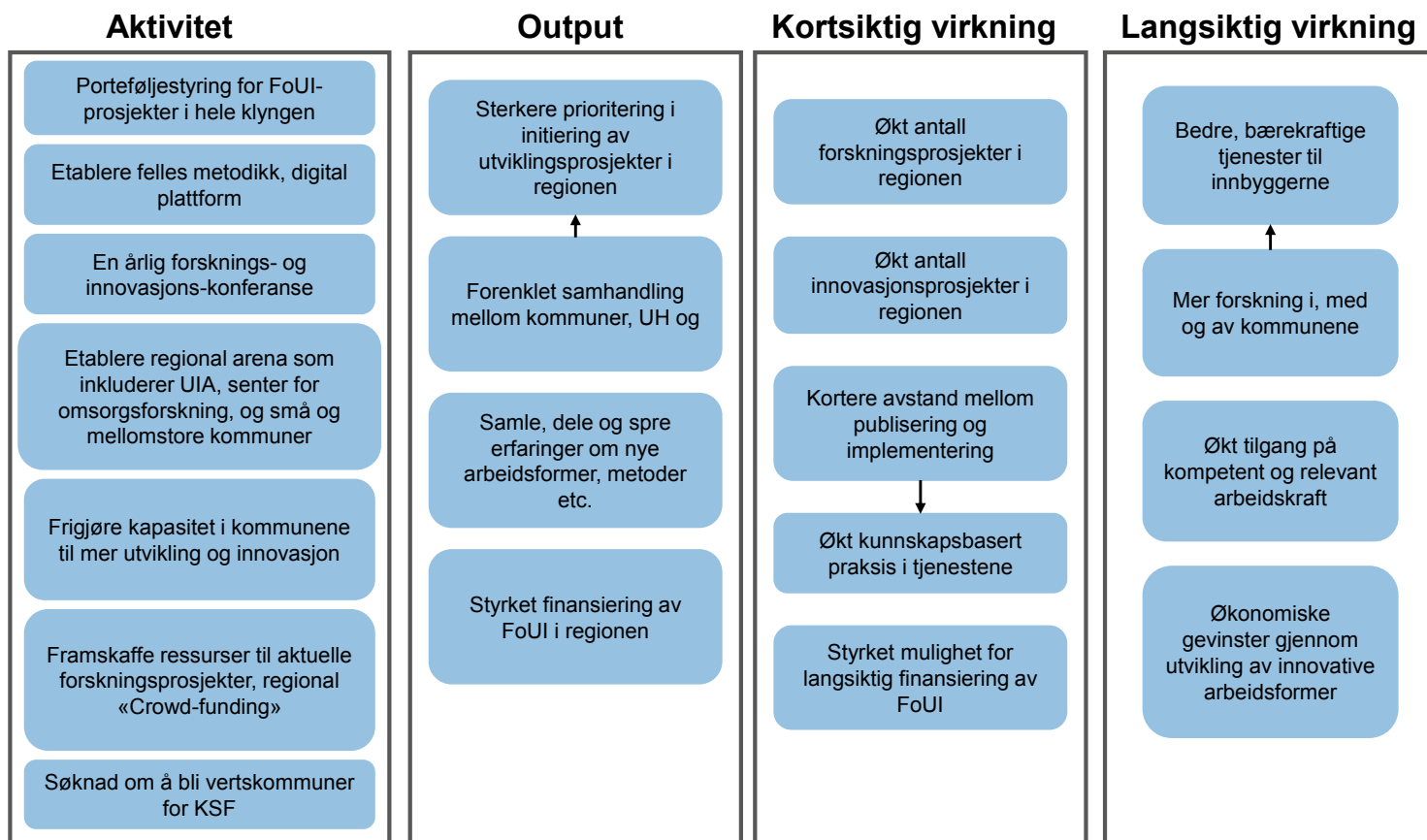
Helseklynge

Forandringsteori Helseklynge

- basert på forandringsteori, Theory of Change

Aktivitet	Output	Resultat	Effekt
Porteføljestyling for FoUI-prosjekter i hele klyngen	Sterkere prioritering i initiering av utviklingsprosjekter i regionen	Økt antall forskningsprosjekter i regionen	Bedre, bærekraftige tjenester til innbyggerne
Etablere felles metodikk, digital plattform	Forenklet samhandling mellom kommuner, UH og	Økt antall innovasjonsprosjekter i regionen	Mer forskning i, med og av kommunene
En årlig forsknings- og innovasjons-konferanse	Samle, dele og spre erfaringer om nye arbeidsformer, metoder etc.	Økt kunnskapsbasert praksis	Økt tilgang på kompetent og relevant arbeidskraft
Etablere regional arena som inkluderer UIA, senter for omsorgsforskning, og små og mellomstore kommuner	Styrket finansiering av FoUI i regionen	Kortere avstand mellom publisering og implementering	Økonomiske gevinster gjennom utvikling av innovative arbeidsformer
Frigjøre kapasitet i kommunene til mer utvikling og innovasjon		Styrket mulighet for langsiktig finansiering av FoUI	
Framskaffe ressurser til aktuelle forskningsprosjekter, regional «Crowd-funding»			
Søknad om å bli vertskommuner for KSF			

Forandringsteori for Helseklyngen

Kilder - forandringsteori

- ▶ https://socialstyrelsen.dk/projekter-og-initiativer/voksne/udbredelses-og-forankringsprojektet-1/copy_of_udbredelse-af-hjemlosestrategien/om-projektet/forandringsteori
- ▶ <http://danskevalueringsselskab.dk/wp-content/uploads/2018/03/Seminar-2-Opl%C3%A6g-Dorte-Stage-M%C3%B8lgaard.pdf>
- ▶ <https://star.dk/media/8622/guide-til-forandringsteori-og-resultatopfoelgning.pdf>
- ▶ <https://www.difi.no/fagomrader-og-tjenester/tidstyver/evaluering-av-tidstjuvarbeidet> (Rambøll brukte forandringsteori i evalueringen av tidstyver for DIFI)

Kunnskapsbasert praksis

<https://www.helsebiblioteket.no/kunnskapsbasert-praksis>

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 18/6427-122
Saksbehandler Dag Ole Teigen

Utvalg	Møtedato
Aust-Agder utviklings- og kompetansefond	29.11.2019

Møte- og aktivitetsplan 2020

1. FORSLAG TIL VEDTAK

Sekretariatet fremmer slikt forslag til vedtak:

Styret godkjenner forslag til møte- og aktivitetsplan for 2020.

2. BAKGRUNN FOR SAKEN

I forslag til møte- og aktivitetsplan for 2020 legges det opp til å følge om lag samme struktur som i 2019. Det legges også opp til at fredag fortsatt skal være møtedag for styret. Sekretariatet foreslår en helhetlig møteplan for 2020. Dersom sammenslåing med Sørlandets Kompetansefond på nytt blir aktualisert, vil det kunne bli behov for endringer i møteplanen.

3. FORSLAG TIL LØSNING OG KONSEKVENSER

Sekretariatet foreslår at følgende møteplan legges til grunn for 2020:

Dato	Tidspunkt	Sted	Møte
28. februar 2020	kl. 09.00	I ⁴ Helse, Grimstad	Styremøte
24. april 2020	kl. 12.00	Fylkeshuset, Arendal	Styremøte
27.-29. mai 2020	-	San Sebastian	Styremøte/seminar
12. juni 2020	kl. 12.00	Fylkeshuset, Arendal	Rådsforsamling
11. september 2020	kl. 12.00	Fylkeshuset, Arendal	Styremøte
23. oktober 2020	kl. 12.00	Fylkeshuset, Arendal	Styremøte
27. november 2020	kl. 12.00	Fylkeshuset, Arendal	Styremøte

Sekretariatet foreslår at styret i februar behandler bevilgnings saker om videreføring av støtte til prosjekter som kompetansefondet allerede er inne i. Møtet kan avholdes ved I⁴Helse ved UiA, Campus Grimstad, slik at styret kan få en omvisning ved bygget og bli orientert om status i e-helseprosjektet som er et av kompetansefondets tre største satsingsområder.

Videre foreslår sekretariatet at styret 24. april inviterer KS Agder for å orientere om prosjektet «#drømmejobben», som kompetansefondet i flere år har bevilget støtte til. Prosjektet løper over fire år, med første vedtak om støtte i 2017. Med forbehold om at styret i februar 2020 velger å videreføre støtten til prosjektet, blir 2020 dermed fjerde og siste år med støtte til dette prosjektet. I denne sammenheng kan det være naturlig å drøfte erfaringer fra prosjektet, formidling av resultater og videre planer for implementering av kunnskapen som opparbeides gjennom fireårsperioden. Sekretariatet foreslår at styret 24. april også inviterer Egde Consulting for å orientere om prosjektet «Continua test- og sertifiserings senter». I prosjektet utvikles et test- og godkjenningssenter for teknologi innen helse og omsorg. Økonomisk er prosjektet, som ble presentert i kompetansefondets årsberetning for 2018, blant de største kompetansefondet bevilger støtte til. Prosjektet fikk sist tildelt støtte i 2018, og 2020 er siste år av prosjektperioden.

I tråd med den muntlige orienteringen som ble gitt styret 1. november 2019 foreslår sekretariatet videre at det gjennomføres et styreseminar i San Sebastian i Spania 27.-29. mai 2020, i samarbeid med Gabler og professor James Karlsen ved innovasjonsmiljøet ved UiA. Programmet for seminaret vil bli distribuert så snart det foreligger. Det legges også opp til å avholde styremøte mens en er i Spania. Styret må da bl.a. behandle regnskap og årsberetning for 2019 slik at disse kan forelegges rådsforsamlingen i juni. Videre bør styret drøfte om man ønsker å initiere nye prosjekter i 2020, og eventuelt hvilke miljøer som bør prioriteres i så måte.

Rådsforsamlingen skal i henhold til vedtektene holde møte hvert år innen utgangen av juni måned, og ellers så ofte leder, styret eller minst tre av representantene krever det. Denne gangen skal det velges fire medlemmer til styret. Valgkomiteen består av Per Kristian Lunden (leder), Jorunn Elisabeth Gleditsch Lossius og Bjørn Ropstad.

For øvrig vil sekretariatet legge til rette for at styret i løpet av 2020 kan møte miljøene bak alle de tre største satsingene. I tillegg til e-helsemiljøet gjelder dette innovasjonsmiljøet ved UiA i Grimstad og miljøet bak Blått Kompetansesenter Sør. Egnet tidspunkt for disse møtene avhenger av fremdriften i de aktuelle prosjektene, og sekretariatet vil derfor komme tilbake til konkrete tidspunkt. Sekretariatet peker imidlertid på møtet 11. september som en mulig arena for dialog med de to prosjektmiljøene.

Dette gir følgende aktivitetsplan for 2020:

Styremøte 28. februar 2020

Behandling av sekretariatets tilrådning vedrørende videreføring av støtte til tidligere igangsatte prosjekter. Omvisning i I⁴Helse-lokalene og presentasjon av status i e-helseprosjektet som er en av fondets tre største satsinger.

Styremøte 24. april 2020

Ordinært styremøte. Presentasjon av KS Agders prosjekt «#drømmejobben» og Egde Consultings prosjekt «Continua test- og sertifiseringscenter».

Seminar 27.-29. mai 2020

Seminar i San Sebastian bl.a. i samarbeid med rådgiver innen kapitalforvaltning. Behandling av årsberetning og regnskap for 2019. Fremleggelse av henvendelser fra aktuelle miljøer.

Rådsforsamling 12. juni 2020

I henhold til fondets vedtekter skal rådsforsamlingen avholde møte innen utgangen av juni. Sekretariatet foreslår å avholde rådsforsamling 12. juni 2020 ved fylkeshuset i Arendal.

Styremøte 11. september 2020

Ordinært styremøte. Mulig dato for møte med innovasjonsmiljøet ved UiA i Grimstad og miljøet bak Blått Kompetansesenter Sør.

Styremøte 23. oktober 2020

Rådgiver presenterer sitt forslag til kapitalforvaltningsstrategi for 2021.

Styremøte 27. november 2020

Behandling av sak om kapitalforvaltningsstrategien for 2021.

4. KONKLUSJON

Sekretariatet foreslår at fremlagte møte- og aktivitetsplan for 2020 vedtas.

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 18/6427-109
Saksbehandler Lisbeth Ramsdal

Utvalg	Møtedato
Aust-Agder utviklings- og kompetansefond	29.11.2019

Eventuelt til 29.11.2019